

ГО Інформаційний центр
«Майдан Моніторинг»

Socio
logist дослідницьке
бюро

«Українські ландшафти дискримінації»

Скорочений звіт за результатами соціологічного дослідження

adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam
at aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolo
m serum ipsumqui blaborpos dolorit liquaeece ne con nonesed ictesequam quam quatio. Ullab ipsuntiator? M
sus adit vendipicte nonsequid ut quodignati ab in pro tore landa con [Харків, Україна](#) conecate discipsam hic t
um quo etur apic tem fugianit hiciet pra sin coresed unt aut vendem [2016](#) aut harum excearu mentist inctur s
incimax imillac iiscidu ciaturest, aspedit, sit persperunt ant, untis essuntio. Ut omniam res mo cuptati dolorpo
temqui blatius dolorerit ressit accus. At id qui is expliti omnisquam etur, as eturiti ut pos atisitae eium faceatu
m, non repedit laborruptur? Qui nam hil mi, vendus molut el modigenient volor saperferum facepudam fugit
s doluntur sumquae raecae cus. Quibusam, occum con norum et quos alis aborest reneq que im ea volenia

Для Інформаційного центру «Майдан Моніторинг».

Ця публікація була створена за підтримки Європейського Союзу. За зміст цієї публікації повну відповідальність несе Громадська організація «Інформаційний центр «Майдан Моніторинг». Зміст цієї публікації не є відображенням офіційної позиції Європейського Союзу.

Європейський Союз об'єднує 27 країн-членів, які вирішили поступово об'єднати свої знання, ресурси та долі. Протягом 50 років свого розширення вони разом побудували простір стабільності, демократії та сталого розвитку, водночас утверджуючи культурне розмаїття, толерантність та індивідуальні свободи.

Європейський Союз прагне розділити свої досягнення та цінності з країнами та людьми за межами своїх кордонів.

Зміст

1

ФОКУС-ГРУПОВІ ІНТЕРВ'Ю	4
Дизайн дослідження	5
Мета, завдання дослідження	7
Висновки	8
Можливості адвокації	15

2

ГЛИБИННІ ІНТЕРВ'Ю	16
Дизайн дослідження	17
Опис дослідження	19
Висновки	23
Можливості адвокації	27

3

МАСОВЕ ОПИТУВАННЯ	28
Дизайн дослідження	29
Висновки	31
Можливості адвокації	37
Соціальна демографія	38
Відносний рівень дискримінації в Україні	43
Сфери дискримінації	50
Дискримінаційні судження	60
Порівняння із ситуацією в США	108
Дискриміновані групи	118
Social Interest Scale	138

Всього: 150 сторінок
Дата затвердження матеріалів: 28.03.2015

Socio logist

Блок 1

Фокус-групові інтерв'ю

adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam
aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolo
m serum ipsumqui blaborpos dolorit liquaeece ne con nonesed ictesequam quam quatio. Ullab ipsuntiatu? M
us adit vendipicte nonsequid ut quodignati ab in pro tore landa con [Харків, Україна](#) conecate discipsam hic t
um quo etur apic tem fugianit hiciet pra sin coresed unt aut vendem [2016](#) aut harum excearu mentist inctur s
incimax imillac iiscidu ciaturest, aspedit, sit persperunt ant, untis essuntio. Ut omniam res mo cuptati dolorpo
temqui blatius dolorerit ressit accus. At id qui is expliti omnisquam etur, as eturiti ut pos atisitae eium faceatu
m, non repedit laborruptur? Qui nam hil mi, vendus molut el modigenient volor saperferum facepudam fugit
s doluntur sumquae raecae cus. Quibusam occum con norum et quos alis aborest rened que im ea volenia

Дизайн дослідження

Метод збору даних:	Фокус-групове інтерв'ю (загалом 29 груп)		
Об'єкт дослідження:	Чоловіки та жінки від 18 років		
Географія:	19 міст у 17 областях України: Схід: Харків (11 ФГ), Полтава, Запоріжжя, Дніпропетровськ, Маріуполь Центр: Кіровоград, Житомир, Вінниця, Київ, Ніжин, Чернігів, Суми Південь: Миколаїв, Херсон, Одеса Захід: Мукачеве, Чернівці, Львів, Дрогобич		
Розміри фокус-груп:	Від 7 до 10 людей		
Період проведення польових робіт:	Опитування проводилося: 03.03.15 – 21.11.15		
Гайди:	Розроблено: ГО «Дослідницьке бюро Соціологіст» Затверджено: Інформаційний центр «Майдан Моніторинг»		
Контакти SocioLogist:	Віталій Юрасов +38 050 180 11 80 iurasov@gmail.com	Тетяна Зуб +38 066 170 22 91 tatyana.zub@gmail.com	Поліна Алпатова +38 050 734 62 49 p.alpatova@gmail.com

МЕТА, ЗАВДАННЯ

- Основною метою, задля досягнення якої були проведені фокусовані групові інтерв'ю, був **опис публічного дискурсу дискримінації в Україні**. Ми визначили такі завдання, що сприяли досягненню цієї мети:
 - Визначення того, що розуміється під словом «дискримінація» в українському суспільстві.
 - Якого роду ситуації визначаються як ситуації дискримінації.
 - Які люди і групи традиційно вважаються дискримінованими.
 - «Нові» вразливі групи, які проявилися в актуальному соціальному контексті.
 - Уявлення про групи, які вважаються найбільш захищеними від проявів дискримінації в українському суспільстві.
 - Загальноприйняті схеми обґрунтування та відтворення практик дискримінації.
 - Регулятори дискримінації.

ВИСНОВКИ

- Люди розуміють дискримінацію, насамперед, як будь-який «утиск» та обмеження, часто не пов'язуючи цей «утиск» з певними критеріями.
- Часто виникає дискусія довкола того, що є справді дискримінацією, а що – додержанням правил, норм або критеріями відбору
- Утиски і обмеження власних прав та можливостей, тобто дискримінацію, в Україні відчуває більшість населення.
- Соціальний захист сприймається як дефіцитний ресурс, а доступ до нього – як конкурентна боротьба.
- Для того, щоб проводити будь-яку адвокацію щодо викорінення певних дискримінаційних практик, треба працювати за такими напрямками: зниження відчуття соціального тиску; переформулювання поняття дискримінація; фокусування на боротьбі із обмеженням прав конкретних груп.

ВИСНОВКИ

- **Гендерна дискримінація:** у нашому суспільстві стосується обох статей. Щодо кожної відтворюється певний набір стереотипів. Але різниця полягає в тому, що жінки усвідомлюють свою дискримінованість, а дискурс щодо дискримінації чоловіків ще не сформований. Працевлаштування - основна сфера дискримінації жінок. Сімейне право та високі соціальні вимоги – основні напрями, за якими відбувається дискримінація чоловіків.
- **Вік:** найбільш дискримінованими за віком відчують себе люди старшого покоління. На вікові обмеження накладається відчуття жахливої матеріальної незабезпеченості. В сфері працевлаштування дискримінація за віком починає відчуватися вже після 35 років.
- **Раса, національність:** щодо інших рас та націй є специфічні стереотипи, але люди, особливо старшого покоління, підготовлені радянською пропагандою до того, щоб корегувати свої погляди. Роми – єдина національна спільнота, чю дискримінацію вважають виправданою на всій території України. Складності інтегрування компактних спільнот (наприклад, молдаван на Буковині) теж сприймаються як фактори соціальної напруги.

ВИСНОВКИ

- **Сексуальна орієнтація:** Відношення до ЛГБТ-людей вкрай негативне, навіть агресивне. Уявлення про те, які саме права відстоюють гомосексуали в масовій свідомості є викривленим.
- **Стан здоров'я:** Люди з особливими потребами сприймаються очевидно дискримінованими як на рівні фізичного доступу до середовища, так і соціально дискримінованими. Можна зафіксувати достатній рівень підготовленості громадської думки до включення людей з видимою інвалідністю в активне соціальне середовище. Високий рівень прийняття людей з особливими потребами не поширюється на людей із системними захворюваннями типу ВІЛ, гепатит С, туберкульоз.
- **Місце проживання:** проблема місто/село відходить на другий план перед проблемою Схід/інша Україна. Нагальність проблеми переселенців та інформаційна підтримка її в ЗМІ та соціальних мережах тим не менш не робить цю тему достатньо актуальною для пересічних громадян, які загалом сприймають це не більше як нову дратівливу обставину життя (виключення – мешканці Харкова)

ВИСНОВКИ

- **Матеріальне становище:** Найвідчутніший і навіть хворобливий критерій дискримінації, що нівелює всі інші критерії в уяві респондентів, а згодом і на практиці в українському суспільстві. Шкільна освіта та охорона здоров'я – дві сфери, в яких краще за все рефлексуються дискримінація українців за рівнем матеріального забезпечення. Хаос запитів на неофіційні внески з боку системи шкільної освіти та системи охорони здоров'я залишає людей з постійним відчуттям дискримінації по матеріальному принципу. Правоохоронні органи – ще один елемент системи постійного тиску, дискримінації за матеріальним становищем. Матеріальний стан та соціальний статус фактично зливаються в українському суспільстві, а найбільш захищеними верствами населення в уявленнях людей стають виключно люди з високим рівнем матеріального забезпечення
- **Політичні погляди:** Дискримінація по політичних поглядах на даному етапі або не виказується респондентами, або ця тема є безпредметною. Дискурс «Єдиної країни» виявляється важливішим за політичні погляди можливих ідеологічних опонентів.

ВИСНОВКИ

- **Релігія:** Дискримінація за релігійними ознаками здебільшого відбувається в контексті конфлікту різних патріархатів православної церкви. На рівні сімейних, побутових відносин українці дискримінують нетрадиційні для України релігійні спільноти, в той же час всі релігійні люди можуть дискримінуватися нерелігійними і навпаки.
- **Мова:** Тема мови є традиційно болючою, в першу чергу, для носіїв української мови. Лише на Півдні були почуті думки про проблеми дискримінації російськомовних, але вказані проблеми носили гіпотетичний характер, відтворювали пропагандистські штампи і міфи. Виключення – сфера освіти та блокування російських каналів. Однак, в сфері освіти відчуття дискримінації дисонує з практикою, яку описують респонденти: спостерігається дискримінація української мови, що проявляється у відмові від вивчення її без пояснення причин.

ВИСНОВКИ

- Відчуття соціальної незахищеності і поганого матеріального становища загострює ненависть до вразливих груп.
- Інтолерантність до специфічних груп є дуже деструктивною практикою, тому що вона небезпечна перш за все для усього суспільства, а вже потім – для вразливих груп. Завдяки тому, що рівень нетолерантності залишається достатньо високим, «під загрозою» є всі члени суспільства. Тобто важко передбачити, яка з груп стане наступною жертвою нетолерантного суспільства вже завтра.
- Звичайний спосіб реагування на «іншого» в нашому суспільстві – обмеження взаємодії, відмова від комунікації, виключення певних соціальних груп з поля свого зору. Це сприяє відтворенню практик дискримінації, тому що не напрацьовуються позитивні навички взаємодії. Тому вкрай важливо включити різних людей в зону повсякденного спілкування та навчити їх адекватним формам комунікації.

ВИСНОВКИ

- Дискутуючи щодо регуляторів процесів, пов'язаних з дискримінацією, люди говорять у рамках двох полюсів: «все має регулювати держава» та «це залежить від людей, від кожного з нас». Між цими полюсами - порожнеча.
- Вкрай необхідно долучення посередників між державою і людиною та пояснення щодо їх важливої ролі. Це знизить рівень соціальної напруги та відчуття дефіцитності соціального захисту. Тому що держава сприймається як така, що не має достатньо ресурсу допомоги, тому цього ресурсу не може вистачити на всіх нужденних. Щодо «посередників» (громадських організацій, партій, суспільних рухів і т.ін.) немає таких стереотипів.
- Різні види дискримінації мають бути регульовані на різних рівнях. Деякі – на структурному рівні (наприклад, покращення міського середовища для людей з інвалідністю), деякі – на міжособистісному. Але найбільш чутливою наразі є ієрархічна дискримінація – за матеріальним становищем. Вона сприймається як така, що може спровокувати соціальний вибух. Тому мають бути вжиті заходи зі зниження рівня соціальної напруги.

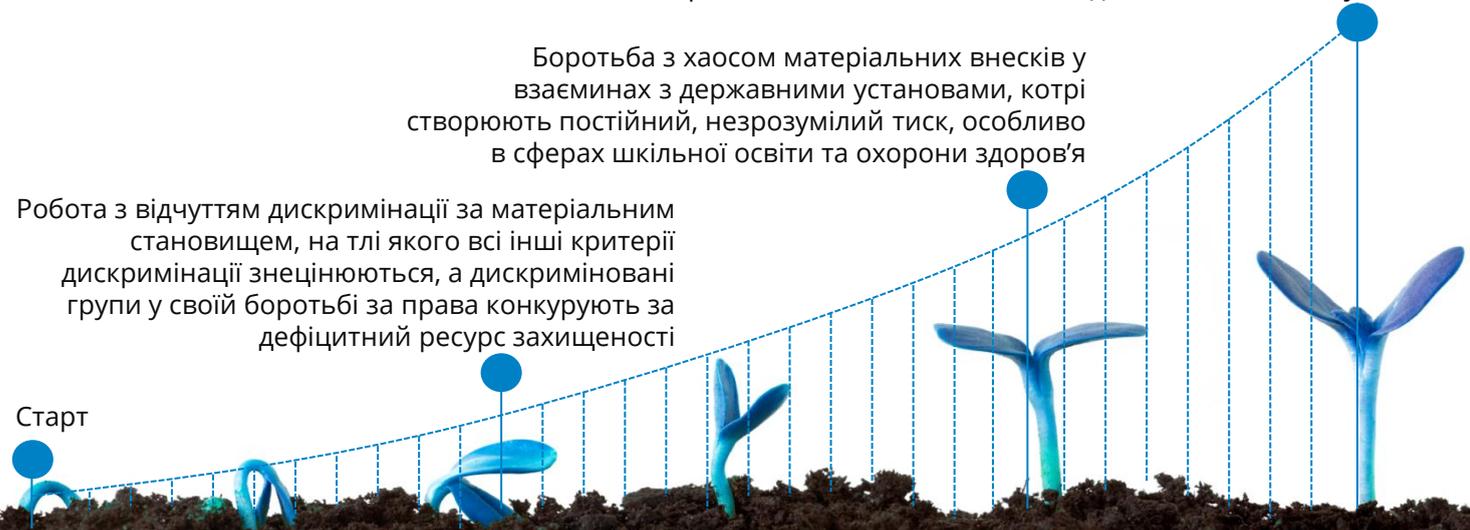
МОЖЛИВОСТІ АДВОКАЦІЇ

Боротьба з дискримінацією літніх людей в транспорті, що являє собою сферу повсякденного приниження не тільки літніх людей, але й всіх оточуючих

Боротьба з хаосом матеріальних внесків у взаєминах з державними установами, котрі створюють постійний, незрозумілий тиск, особливо в сферах шкільної освіти та охорони здоров'я

Робота з відчуттям дискримінації за матеріальним становищем, на тлі якого всі інші критерії дискримінації знецінюються, а дискриміновані групи у своїй боротьбі за права конкурують за дефіцитний ресурс захищеності

Старт

Socio logist

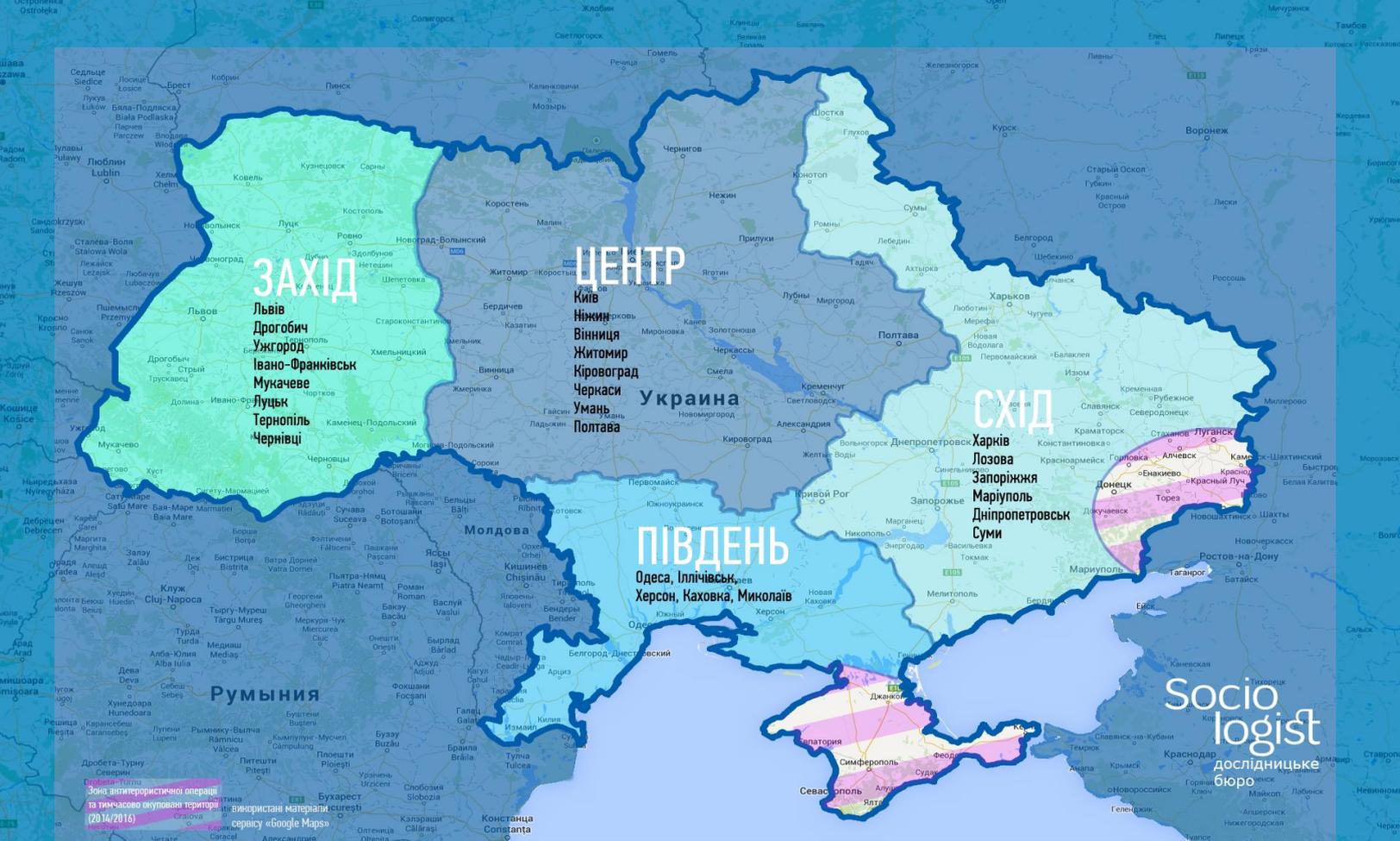
Блок 2

Глибинні інтерв'ю

adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam
aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum do
serum ipsum qui blaborpos dolorit liquaeece ne con nonesed ictesequam quam quatio. Ullab ipsuntiatu
us adit vendipicte nonsequid ut quodignati ab in pro tore landa con [Харків, Україна](#) conecate discipsam hic t
um quo etur apic tem fugianit hiciet pra sin coresed unt aut vendem [2016](#) aut harum excearu mentist inctur s
incimax imillac iiscidu ciaturest, aspedit, sit persperunt ant, untis essuntio. Ut omniam res mo cuptati dolorpo
temqui blatius dolorerit ressit accus. At id qui is expliti omnisquam etur, as eturiti ut pos atisitae eium faceatu
m, non repedit laborruptur? Qui nam hil mi, vendus molut el modigenient volor saperferum facepudam fugit
s doluntur sumquae raecae cus. Quibusam occum con norum et quos alis aborest rened que im ea volenia

ДИЗАЙН ДОСЛІДЖЕННЯ

Метод збору даних:	Глибинні інтерв'ю (загалом 199)		
Об'єкт дослідження:	Чоловіки та жінки від 18 років		
Географія:	28 міст у 20 областях України: Захід: Львів, Дрогобич, Ужгород, Івано-Франківськ, Мукачеве, Луцьк, Тернопіль, Чернівці Схід: Харків, Лозова, Запоріжжя, Маріуполь, Дніпропетровськ, Суми Південь: Одеса, Херсон, Іллічівськ, Каховка, Миколаїв Центр: Київ, Ніжин, Вінниця, Житомир, Кіровоград, Черкаси, Умань, Полтава		
Досліджувані групи:	Внутрішньо переміщені особи (ВПО): 44 інтерв'ю Експерти: 114 інтерв'ю Особи з яскравими дискримінаційними історіями: 25 інтерв'ю Військові та волонтери, що допомагають військовим: 16 інтерв'ю		
Період проведення польових робіт:	Опитування проводилося: 03.03.2016 – 24.03.2016		
Гайди:	Розроблено: ГО «Дослідницьке бюро Соціологіст» Затверджено: Інформаційний центр «Майдан Моніторинг»		
Контакти SocioLogist:	Віталій Юрасов +38 050 180 11 80 urasov@gmail.com	Тетяна Зуб +38 066 170 22 91 tatyana.zub@gmail.com	Поліна Алпатова +38 050 734 62 49 p.alpatova@gmail.com

ІНТЕРВ'Ю З ПЕРЕСЕЛЕНЦЯМИ ТА ЕКСПЕРТАМИ З ПИТАНЬ ВПО

- Група вимушено переміщених осіб – переселенців, що виникла у суспільстві на фоні трагічних подій на Сході, на власному складному досвіді випробовує устої соціальної системи. І сама соціальна система через цю ситуацію виявляє свої слабкі місця та недоліки.
- Переселенці вимушені на нових місцях, втративши свій статок, статуси та зв'язки, у ситуації повної невизначеності, починати жити наново. Вони заходять заново у всі сфери життя: працевлаштування, пошук та обладнання житла, нові дитячі садки та школи, медичні установи і таке інше. Усі ці нові обставини витворюють цілий букет переживань і почуттів, не останнім з яких є відчуття утиску та відчуття себе дискримінованим.
- Можливо, ці ситуації не нові, але у звичних умовах вони часто проходяться автоматично, без уваги. Потрапляючи на нове місце, вибудовуючи наново соціальні стосунки, люди починають рефлексувати свої взаємодії через проблематизацію повсякденних практик. Звичні колись речі постають геть у новому світлі.
- У даному блоці дослідження представлено сприйняття поняття «дискримінації» вимушеними переселенцями у контексті їх власного актуального досвіду.

ІНТЕРВ'Ю З ПЕРЕСЕЛЕНЦЯМИ ТА ЕКСПЕРТАМИ З ПИТАНЬ ВПО

- Наше дослідження тривало два роки. Групу переселенців ми охоплювали у два етапи.
- Перша хвиля опитування тривала з березня по травень 2014 року. Питання першого етапу дослідження стосувалися:
 - ✓ Розуміння дискримінації, почуття, пов'язані із цим явищем;
 - ✓ Ситуації дискримінації, з якими учасники інтерв'ю стикалися до переїзду;
 - ✓ Ситуації дискримінації, з якими переселенці зіткнулися на новому місці;
 - ✓ Групи, які інформанти вважають найбільш та найменш дискримінованими в українському суспільстві.
- Друга хвиля опитування почалася у жовтні 2015 року та закінчилась в січні 2016 року. Ми провели низку інтерв'ю з переселенцями, які вирішили залишитися жити на нових місцях у різних регіонах України. Друга хвиля дослідження мала на меті дослідити особливості адаптації.

ІНТЕРВ'Ю З ПЕРЕСЕЛЕНЦЯМИ ТА ЕКСПЕРТАМИ З ПИТАНЬ ВПО

- Важливими питаннями до учасників другої хвилі дослідження були такі:
 - ✓ Які ситуації і проблеми, з якими стикалися ВПЛ, вони вважали саме ситуаціями дискримінації, та запам'ятали як найбільш болючі;
 - ✓ З якими ситуаціями дискримінації вони стикаються зараз;
 - ✓ Як вдалося вирішити проблеми пошуку житла та працевлаштування;
 - ✓ Якою мірою переселенці включені в активне суспільне життя;
 - ✓ Хто допомагав найбільше та чиєї допомоги бракувало;
 - ✓ Які невирішені питання залишаються наразі.
- Також в рамках дослідження були проведені експертні інтерв'ю з волонтерами, представниками громадських організацій, журналістами, громадськими активістами, правозахисниками, представниками місцевих органів влади, працівниками місій міжнародних організацій та фондів, діяльність яких частково чи повністю спрямована на сприяння вирішенню нових проблемних ситуацій в Україні.

ІНТЕРВ'Ю З ПЕРЕСЕЛЕНЦЯМИ ТА ЕКСПЕРТАМИ З ПИТАНЬ ВПО

- Загалом, було проведено більше 100 інтерв'ю з експертами.
- Основні теми експертних інтерв'ю такі:
 - ✓ Експертна думка щодо поняття «дискримінації»;
 - ✓ Механізми відтворення та регулювання дискримінації в українському суспільстві;
 - ✓ Основні проблемні зони, з якими стикаються ВПО;
 - ✓ Ефективні шляхи адаптації та способи укорінення на новому місці.
- Метод дослідження – напівструктуровані індивідуальні інтерв'ю. Середня тривалість інтерв'ю – 1 година 15 хвилин.
- Географія дослідження: Україна (інтерв'ю не проводились на тимчасово окупованих територіях).

ВИСНОВКИ

- Основні сфери, у яких переселенці відчули дискримінацію, саме через належність до цієї нової соціальної групи, це пошук житла та працевлаштування.
- Найбільш чутливою до нових викликів, що постали у зв'язку з потоком вимушених переселенців, виявилась система освіти. При чому на усіх рівнях.
- Щодо відношення місцевих жителів до вимушених переселенців, то бачимо цілий спектр емоцій та різноманітних ситуацій. Загалом інформанти зазначали, що їх сприйняли досить добре на нових місцях. Прості люди, волонтери, різні організації підключились до надання допомоги, підтримали у найбільш скрутний період.
- Поза тим, відчутними та неприємними настроями, з якими стикнулися переселенці, були страх та звинувачення їх у тому, що сталося. А також часто з боку місцевих жителів звучала думка, що захищати свій край мають у першу чергу ті, хто там живуть, а не жителі інших областей України.
- Уникання теми свого походження, спроба вирішувати конфлікти у правовому полі та відстоювання своєї патріотичної позиції - такі основні варіанти реагування на негативне ставлення з боку місцевих жителів.

ВИСНОВКИ

- Відповідаючи на питання щодо того, хто надавав їм «першу допомогу», переселенці називали різних суб'єктів: громадські організації, волонтерів, церкви, групи активістів, своїх родичів, а також інших переселенців. Завдяки усім цим небайдужим людям базові потреби були тою чи іншою мірою задоволені.
- Переселенці не мають цілісної картини соціальної політики держави щодо подолання цієї ситуації і вважають, що держава не опікується їх проблемами.
- Ініцітиви держави щодо упорядкування та контролю нової соціальної ситуації, такі як уведення необхідної реєстрації переселенців, пропускна система у зоні АТО, вимога регулярно відмічатись за місцем реєстрації, також були сприйняті більшістю учасників дослідження як дискримінаційне ставлення з боку держави.
- Натомість на державу покладається відповідальність за такі напрямки як:
 - ✓ надання житла, розробка житлових програм;
 - ✓ юридичне врегулювання питань з власністю на окупованих територіях;
 - ✓ допомога з вивезенням родичів з окупованих територій;
 - ✓ оформлення та переоформлення документів та необхідних довідок (щодо різних питань – підприємництва, оформлення пільг за інвалідністю т.ін.)

ВИСНОВКИ

- У той же час від волонтерів переселенці очікують допомоги з проблемами, щодо яких волонтери виробили механізми подолання (це можуть бути як допомога у пошуку житла, так і ефективна взаємодія з соціальними службами та державними установами). А також до волонтерів мають очікування щодо допомоги з речами першої та другої необхідності.
- По відношенню до місцевих жителів, основна вимога - ставлення до переселенців як до рівних співгромадян.
- Є також і вимоги до самих себе та інших переселенців. Це бажання проявляти активну позицію та готовність освоювати новий соціальний простір.
- Аналізуючи історії «нового життя» наших інформантів, ми визначили кілька факторів, які притаманні ефективним стратегіям адаптації переселенців.
- По-перше, необхідною умовою є прийняття думки про неповернення до дому.
- По-друге, це активна соціальна та громадянська позиція, прийняття на себе відповідальності за своє життя та добробут, готовність не тільки одержувати допомогу, але й надавати її (у складі волонтерських чи інших існуючих структур або самостійно), створення власних проектів (як підприємницьких, так і громадських), а також долучення до місцевої громади, розширення своїх соціальних мереж.

ВИСНОВКИ

- Дуже важливою для ефективної адаптації є готовність місцевої громади інтегрувати нових членів, для чого необхідним є проведення роботи щодо подолання негативних стереотипів, боротьба зі стигматизацією, зниження соціальної напруги щодо даної теми.
- Двостороння взаємодія - прийняття та підтримка з боку місцевого населення та активна позиція з боку переселенців – важливі фактори успішної адаптації. Але без державних програм, спрямованих на системні питання, які не можуть вирішити ані місцеві громади, ані волонтери, ані переселенці самостійно, ця формула не може спрацювати.

МОЖЛИВОСТІ АДВОКАЦІЇ

Державні програми, спрямовані на вирішення проблем ВПО (житлові програми, полегшення оформлення та переоформлення необхідних документів тощо)

Подолання негативних стереотипів та боротьба зі стигматизацією щодо переселенців

Підтримка активної соціальної та громадянської позиції переселенців

Старт

Socio logist

Блок 3

Масове опитування

adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam
aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum do
serum ipsum qui blaborpos dolorit liquaeece ne con nonesed ictesequam quam quatio. Ullab ipsuntiatu
us adit vendipicte nonsequid ut quodignati ab in pro tore landa con [Харків, Україна](#) conecate discipsam hic t
um quo etur apic tem fugianit hiciet pra sin coresed unt aut vendem [2016](#) aut harum excearu mentist inctur s
incimax imillac iiscidu ciaturest, aspedit, sit persperunt ant, untis essuntio. Ut omniam res mo cuptati dolorpo
temqui blatius dolorerit ressit accus. At id qui is expliti omnisquam etur, as eturiti ut pos atisitae eium faceatu
m, non repedit laborruptur? Qui nam hil mi, vendus molut el modigenient volor saperferum facepudam fugit
s doluntur sumquae raecae cus. Quibusam occum con norum et quos alis aborest reneq que im ea volenia

Дизайн дослідження

Метод збору даних:	Інтерв'ю face-to-face		
Об'єкт дослідження:	Чоловіки та жінки від 18 років		
Географія:	Україна		
Вибіркова сукупність:	1006 респондентів Репрезентативна за статтю та віком Репрезентативна за регіонами України Довірча ймовірність 95%, довірчий інтервал $\pm 3,09\%$		
Період проведення польових робіт:	26.01.2016 – 06.02.2016		
Анкета:	Розроблено: ГО «Дослідницьке бюро Соціологіст» Затверджено: Інформаційний центр «Майдан Моніторинг»		
Контакти SocioLogist:	Віталій Юрасов +38 050 180 11 80 iurasov@gmail.com	Тетяна Зуб +38 066 170 22 91 tatyana.zub@gmail.com	Поліна Алпатова +38 050 734 62 49 p.alpatova@gmail.com

ВИСНОВКИ

- Масове опитування проводилося після серії фокус-групових інтерв'ю з загальним населенням та глибинних інтерв'ю з різними групами інформантів: переселенцями (в якості групи, що вимушено з великою інтенсивністю переживають чи не через всі актуальні дискримінаційні практики), експертами, людьми з яскравими історіями дискримінації, військовими та військовими волонтерами.
- Опитування містило як прямі питання щодо ситуації дискримінації в Україні, так і опосередковані індикатори вимірювання деталей дискримінаційних практик та сфер.
- Загалом, більшість респондентів не бачать критичного погіршення з рівнем з дискримінації за останній рік та за останні п'ять років, однак близько третини вважають, що ситуація за ці періоди в країні погіршилася. Тобто ситуація рефлексується далеко від ідеалу, але в той же час не катастрофічна.
- Найменше з усіх категорій населення рефлексують погіршення з рівнем дискримінації чоловіки та люди середнього статку. Фактично це найменш уразливі категорії населення.

ВИСНОВКИ

- Медичні заклади (лікарні, поліклініки) - сфера, де дискримінація відчувається найбільше. Це критична сфера, котра рефлексувалася і в ході фокус-груп, і в ході серії глибинних інтерв'ю. Це сфера, робота в якій дасть найбільш помітні результати у спробах зменшення відчуття дискримінованості серед населення.
- Найбільш близькими за критичністю до дискримінації в медичних установах є сфери працевлаштування та взаємодії з державними органами влади. Тобто, тотальний тиск держави загалом та органів правопорядку зокрема, що опосередковано рефлексувався інформантами на якісній стадії дослідження, підтверджується в деталях при кількісному вимірюванні. Держава не допомагає, а тисне, і цей тиск сприймається в якості цілеспрямованої дискримінації. Це той тиск, що заважає помічати меншини, бо стосується більшості.
- Найпоширеніші сфери, де респонденти відчувають себе дискримінованими, найбільш чітко рефлексуються більш бідними, а також більш освіченими групами населення.

ВИСНОВКИ

- Однак, важливо, що відмінності між соціально-демографічними групами в оцінці сфер дискримінації не такі вже й критичні, групи відрізняються в деталях, не більше. Тобто не спостерігається критичних відмінностей між чоловіками і жінками, містом і селом, віковими категоріями, українцями та росіянами (двох статистично значимих груп, що виокремлюються за питанням про національність) та людьми з різним рівнем освіти. Однак значимими по кожній зі сфер є відмінності за регіонами.
- Регіональна специфіка - це дуже важливий інсайт дослідження, бо кожна зі сфер, чи не кожна із практик дискримінації має регіональні нюанси, котрі важливо мати на увазі, продовжувати вимірювати, вивчати та пояснювати.
- Так в Центрі (здебільшого завдяки вазі Києва) на відміну від всієї країни майже не помічають дискримінації при працевлаштуванні, не бачать дискримінації в транспорті, однак тут же найбільш чутливі до дискримінації при взаємодії з державними органами влади.
- На Півдні найменше бачать дискримінацію в судах і найбільше відчують, що не дискриміновані в жодній зі сфер життя.
- На Заході статистично значимо більше відчують дискримінацію в транспорті, а також загалом "в усіх сферах життя".

ВИСНОВКИ

- Спроба вимірювання фактичного рівня дискримінації за найпоширенішими критеріями була зроблена за рахунок агресивної дихотомічної шкали оцінювання серії відверто дискримінаційних, відверто толерантних та нейтральних тверджень.
- За рахунок агресивності шкали вдалося отримати підтвердження гіпотези про розповсюдженість серед населення гомофобії та ухилу в традиціоналізм при оцінці ролі жінки в суспільстві, зневаги та недовіри державі, а також лояльне ставлення до вимушено переміщених осіб з Криму та Донбасу, росіян, релігійних людей, української армії та загалом України.
- При оцінці суджень знову були малопомітними відмінності між різними соціально-демографічними групами, між чоловіками і жінками, містом і селом, віковими категоріями, українцями та росіянами та людьми з різним рівнем освіти. Однак значимими по кожній зі сфер є відмінності за регіонами.
- Не можна сказати, що якийсь регіон України налаштований більш чи менш дискримінаційним чином загалом, але в деталях, за різними критеріями дискримінації, у ставленні до різних груп населення, регіони відрізняються значимо і помітно, іноді навіть критично. При дослідженні кожного з явищ дискримінації це важливо враховувати.

ВИСНОВКИ

- Більшість опитаних не вбачає в меншинах провокативності і в той же час відчуває правовий дефіцит.
- Більшість вважає державу слабкою, байдужою, нездатною піклуватися, третина відчуває тиск з боку держави. Переважна більшість опитаних однаково покладають відповідальність за поліпшення в сфері дискримінації і на людей, і на державу. В той же час більшість вважає Україну цінністю, за котру варто вести боротьбу, і загальним обов'язком вважає допомагати українським військовим.
- Більшість вважає, що потрібно допомагати переселенцям з Криму та Донбасу і не згодні, що права та свободи переселенців мають обмежуватись. Більшість не вважає інші національності загрозою.
- Близько половини опитаних бачать необґрунтовану дискримінацію жінок і в той же час вважають, що жінка має повернутися до традиційної ролі. Лише 11% вважають, що Україна готова до одностатевих шлюбів, в той час як 65% вважають, що гомосексуальних людей потрібно легально дискримінувати.
- Більшість вважає свавілля роботодавців неприйнятним та спостерігають, що матеріальний стан поліпшується лише в багатих.

ВИСНОВКИ

- В дослідженні також вимірювався Індекс SIS, що використовується при аналізі великих груп людей та допомагає визначити соціально-психологічний потенціал соціальних груп до солідаризації, соціальної емпатії, соціальної толерантності. Під час дослідження явищ дискримінації важливо розуміти, який в дискримінації соціально-психологічний фон і як саме він корелює з фоном соціальним.
- Було виявлено, що дискримінаційні судження знаходять статистично значимо менше підтримки в групах високого соціального інтересу, в той час як толерантні судження знаходять зі зростом соціальних орієнтацій статистично значимо більше підтримки.
- Більш толерантне, не дискримінаційне ставлення до суспільства частіше спостерігається в групі більш високого рівня соціальних орієнтацій, і важливо, що ця група (високого рівня соціальності за шкалою SIS) не є меншістю серед населення, а складає 45% респондентів, що є відносно великою складовою в порівнянні з іншими доступними масивами даних, тобто цей результат є неочікуваним, але все ж таки логічним з огляду на наявну, масову хвилю волонтерства та активізму.
- Очевидно, що можливості для подолання дискримінації – величезні: і за кількістю соціально орієнтованих, соціально зацікавлених, і вірогідніше за все соціально активних, і за їх більш толерантно орієнтовною якістю.

МОЖЛИВОСТІ АДВОКАЦІЇ

Сфера медичного забезпечення, працевлаштування, а також сфера взаємодії з органами державної влади – пріоритетні сфери для змін, що будуть рефлексовані більшістю населення

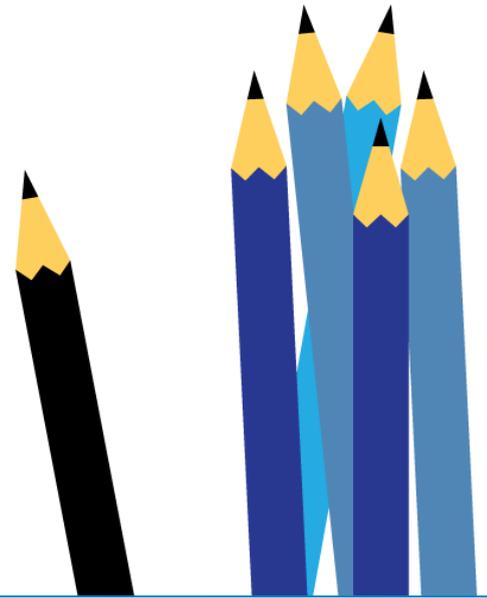
Соціальна орієнтованість великої кількості людей та їх антидискримінаційні налаштування говорять про те, що час для змін вже настав

Важливість регіональної специфіки: робота з кожною зі сфер дискримінації та дискримінаційних практик має детально тестуватися для кожного регіону окремо, бо відмінності неочікувані та інколи критичні

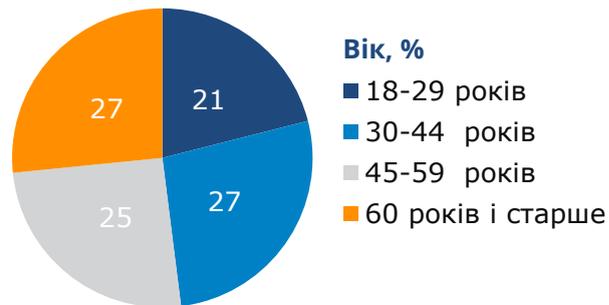
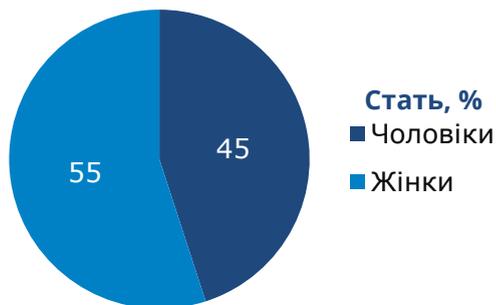
Старт

СОЦІАЛЬНА ДЕМОГРАФІЯ

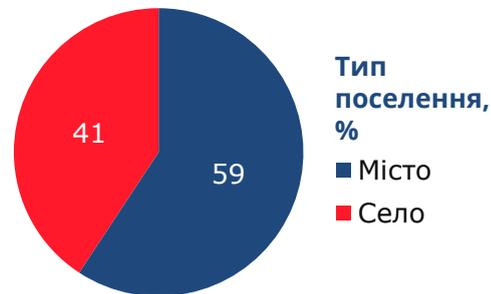
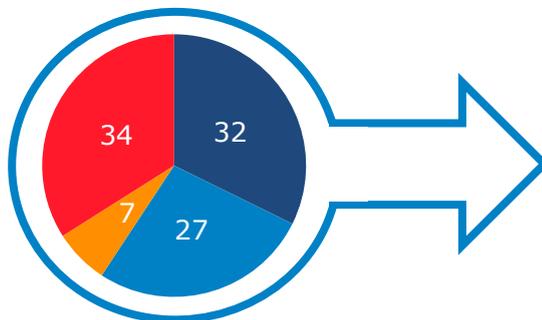
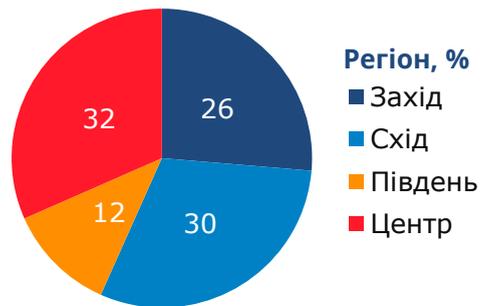

Більшість опитаних мають середню освіту, працюють або навчаються

База: Всі респонденти, n=1006

Переважна більшість опитаних вважають себе українцями

База: Всі респонденти, n=1006

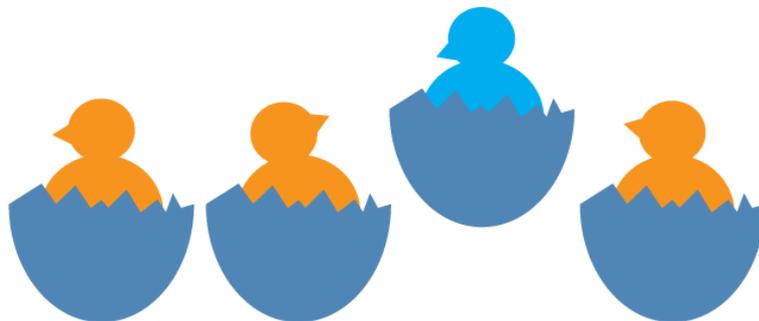

Майже половина опитаних має фінансові складності з покупкою нового одягу

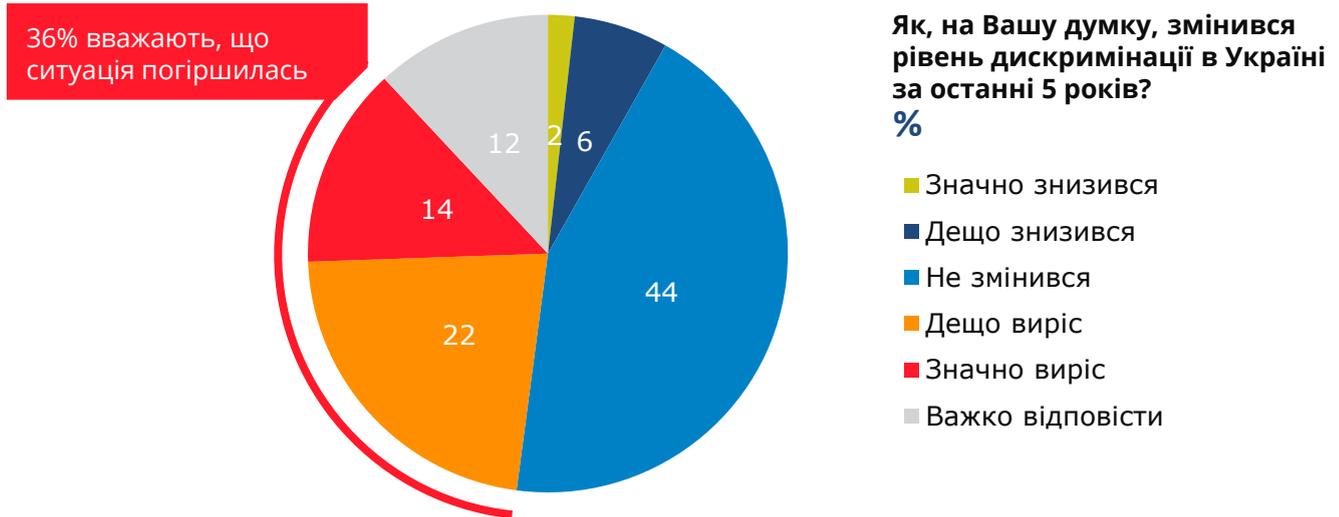

База: Всі респонденти, n=1006

ВІДНОСНИЙ РІВЕНЬ ДИСКРИМІНАЦІЇ В УКРАЇНІ

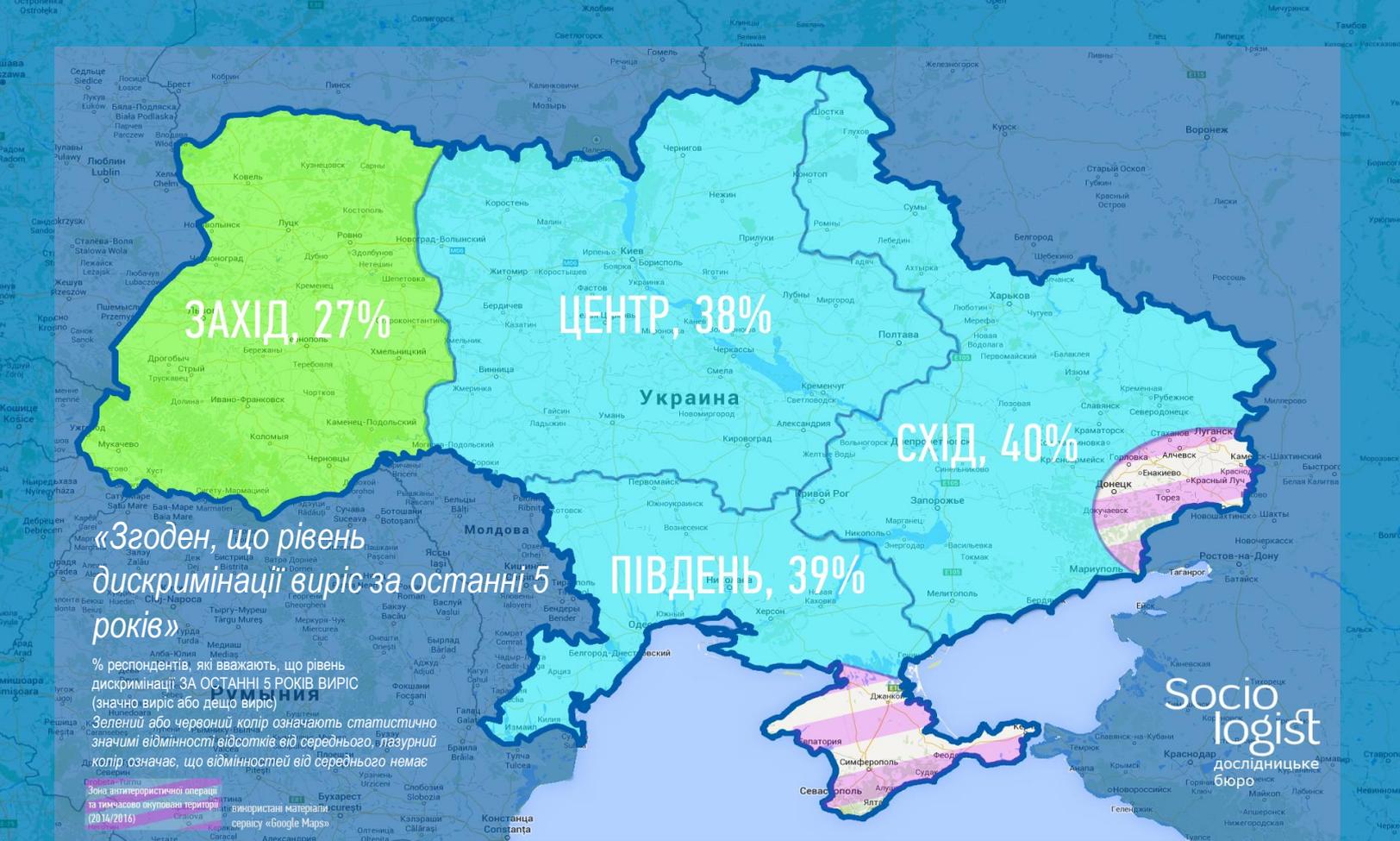

Лише 8% опитаних вважають, що за останні 5 років рівень дискримінації знизився

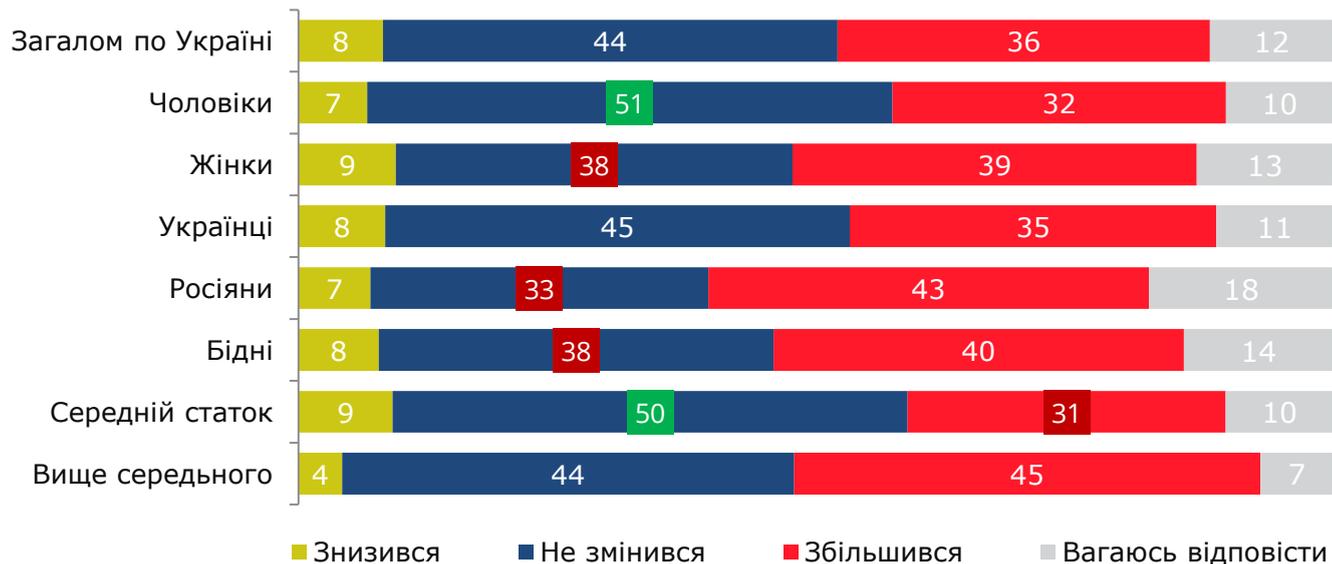

База: Всі респонденти, n=1006

Зміни рівня дискримінації за останні 5 років

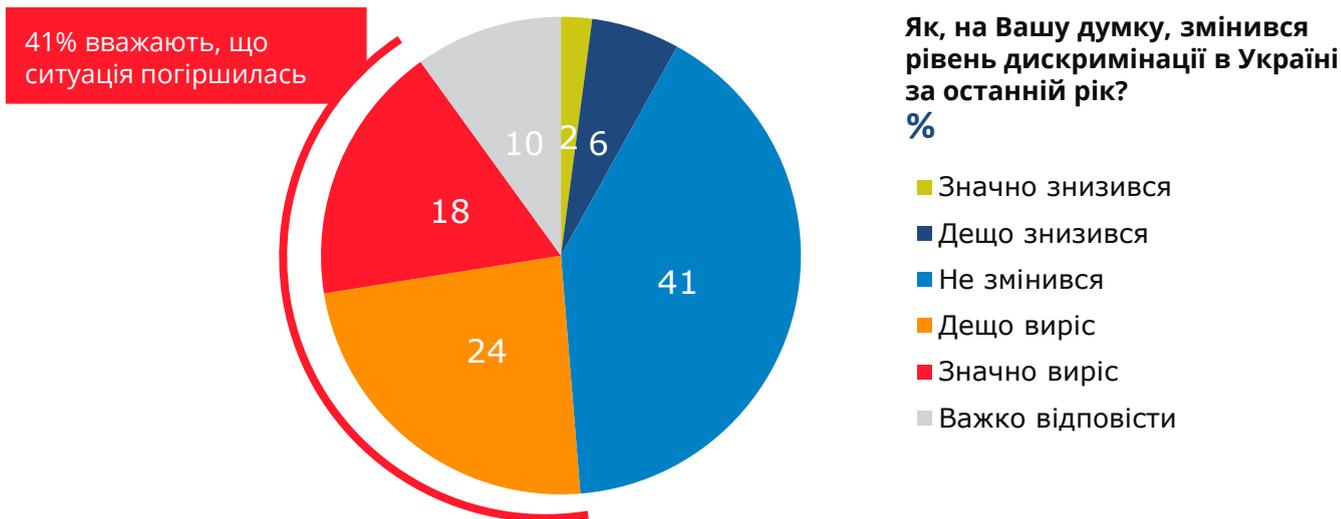
База: Всі респонденти, n=1006

99 Статистично значимо вище в порівнянні з середнім по Україні

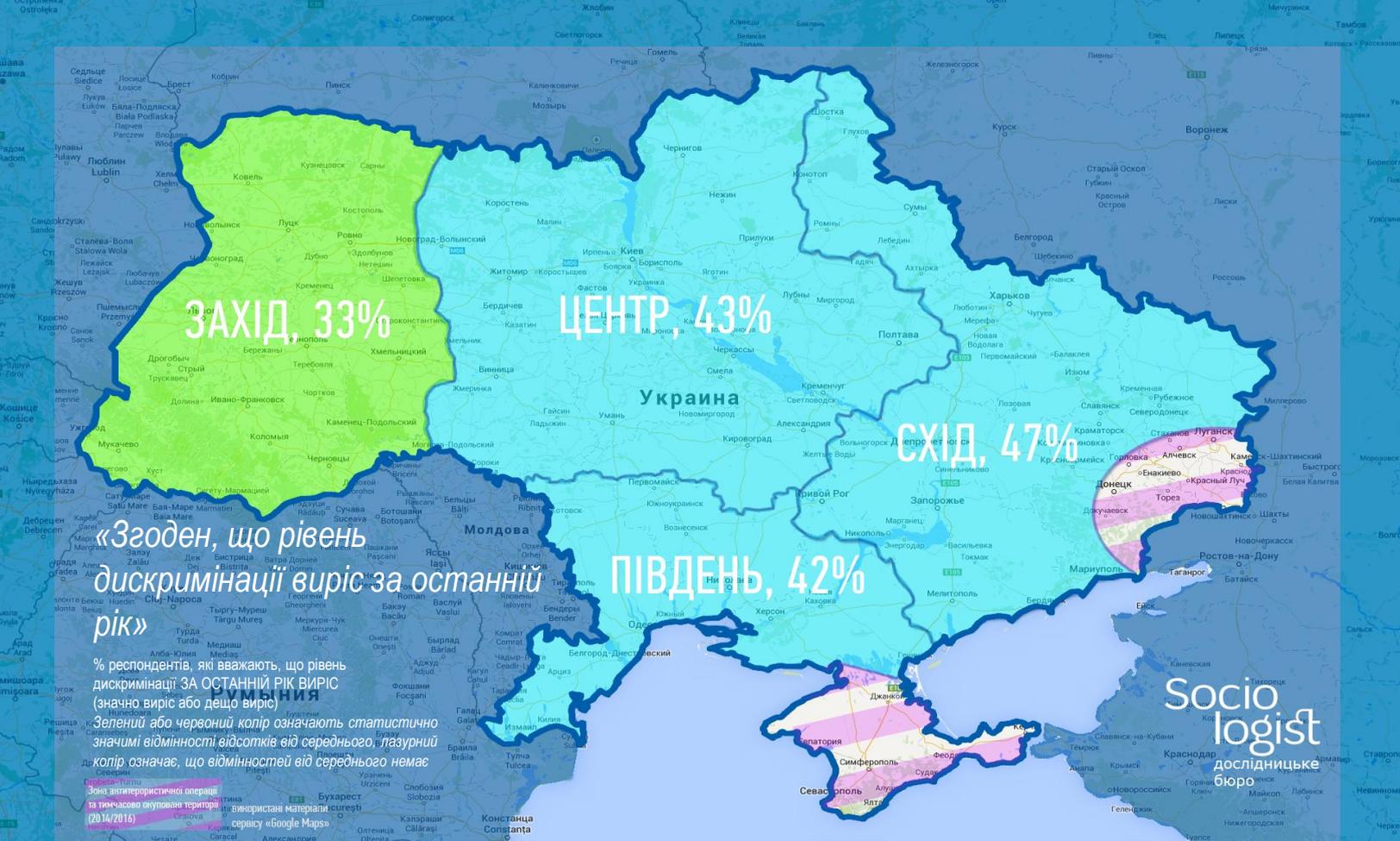
7 Статистично значимо нижче в порівнянні з середнім по Україні

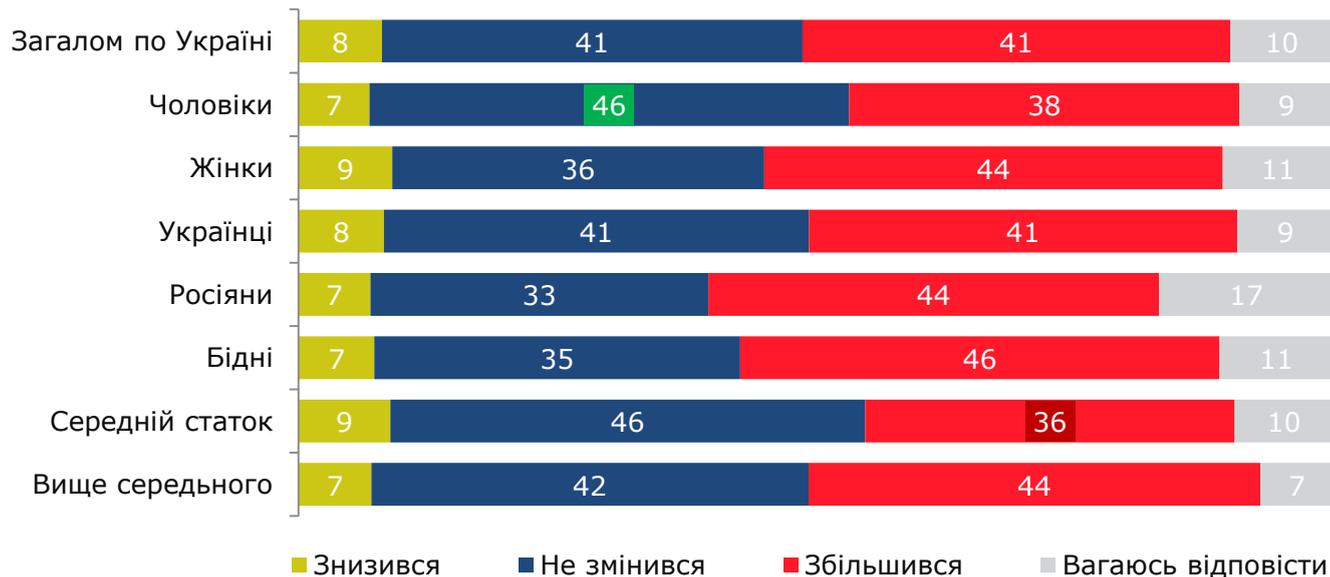
Лише 8% опитаних вважають, що за останній рік рівень дискримінації знизився

База: Всі респонденти, n=1006

Зміни рівня дискримінації за останній рік

База: Всі респонденти, n=1006

99 Статистично значимо вище в порівнянні з середнім по Україні

7 Статистично значимо нижче в порівнянні з середнім по Україні

СФЕРИ ДИСКРИМІНАЦІЇ

Медичні заклади – сфера, де дискримінація відчувається найбільше

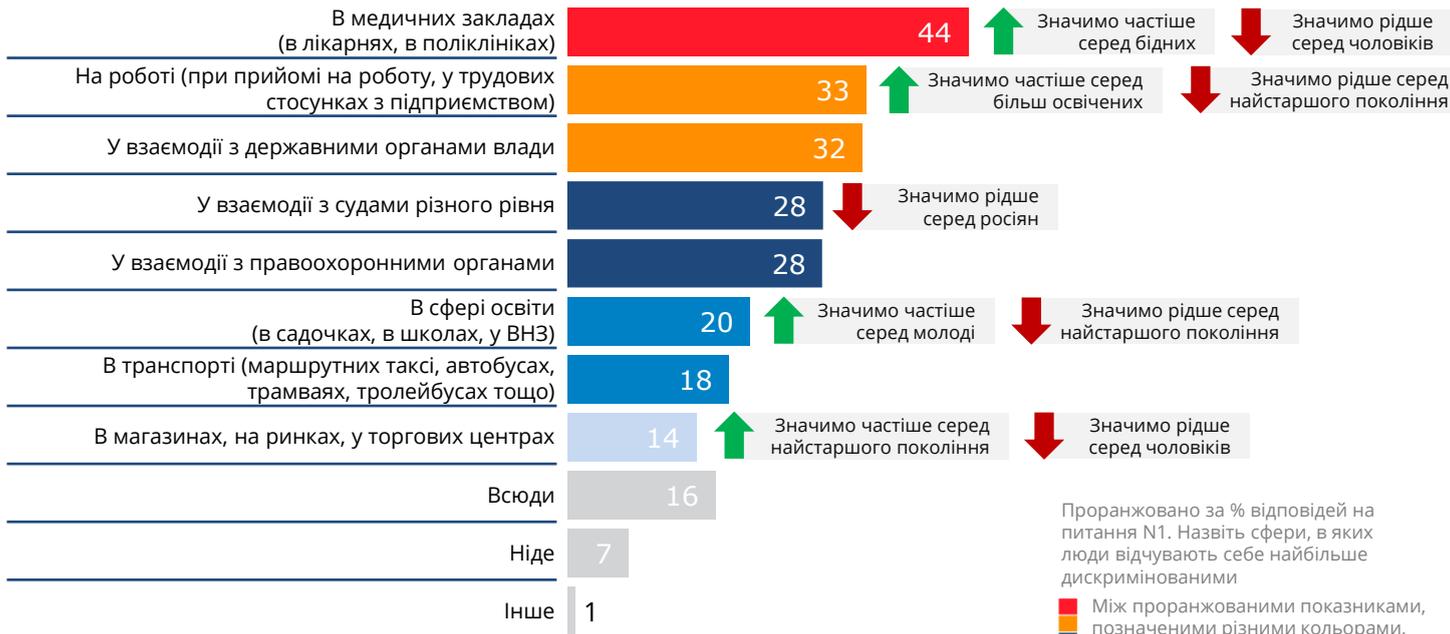

Проранжовано за % відповідей на питання N1. Назвіть сфери, в яких люди відчують себе найбільше дискримінованими

■ Між проранжованими показниками, позначеними різними кольорами, різниця є статистично значимою

База: Всі респонденти, n=1006

Медичні заклади – сфера, де дискримінація відчувається найбільше

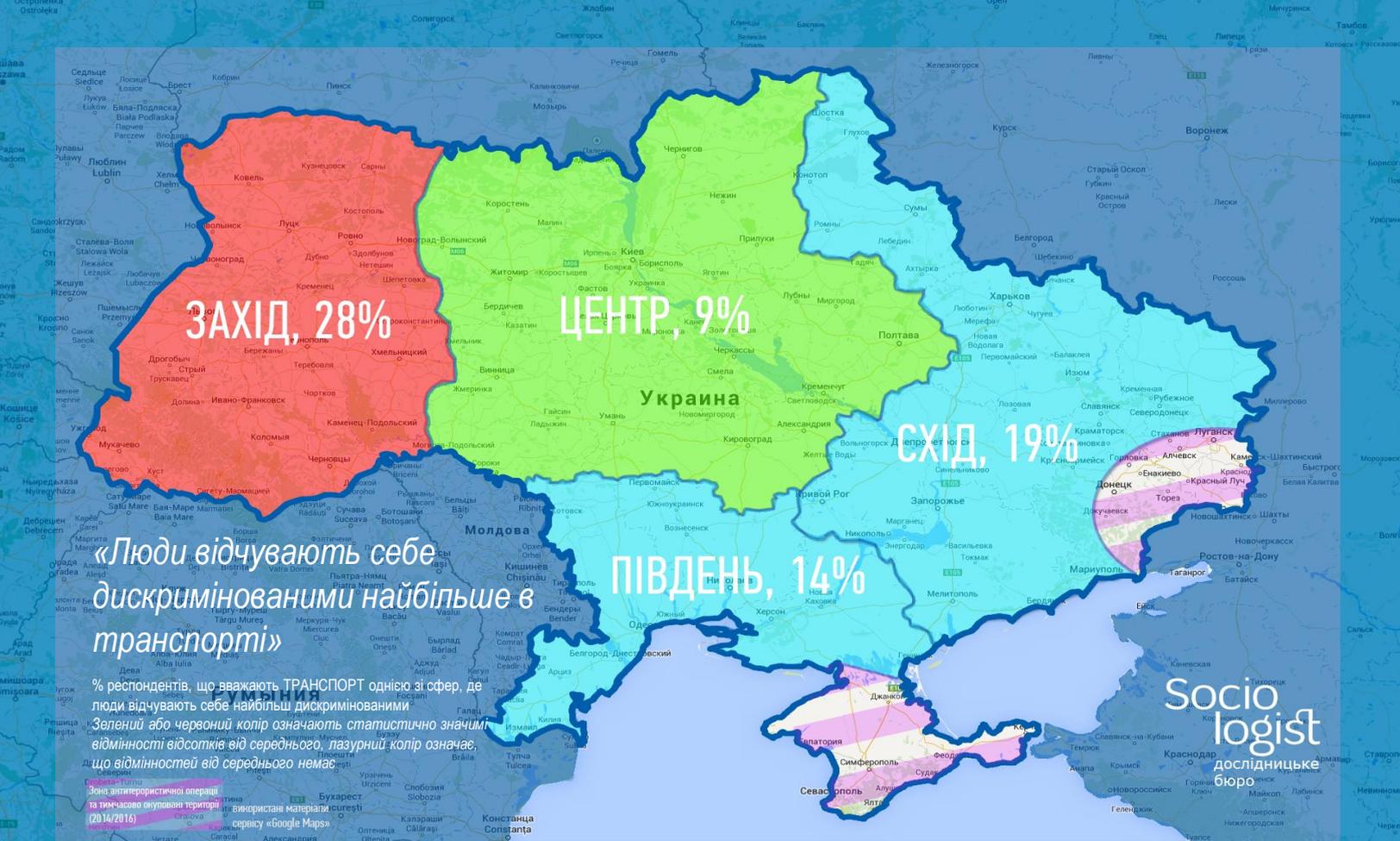
База: Всі респонденти, n=1006

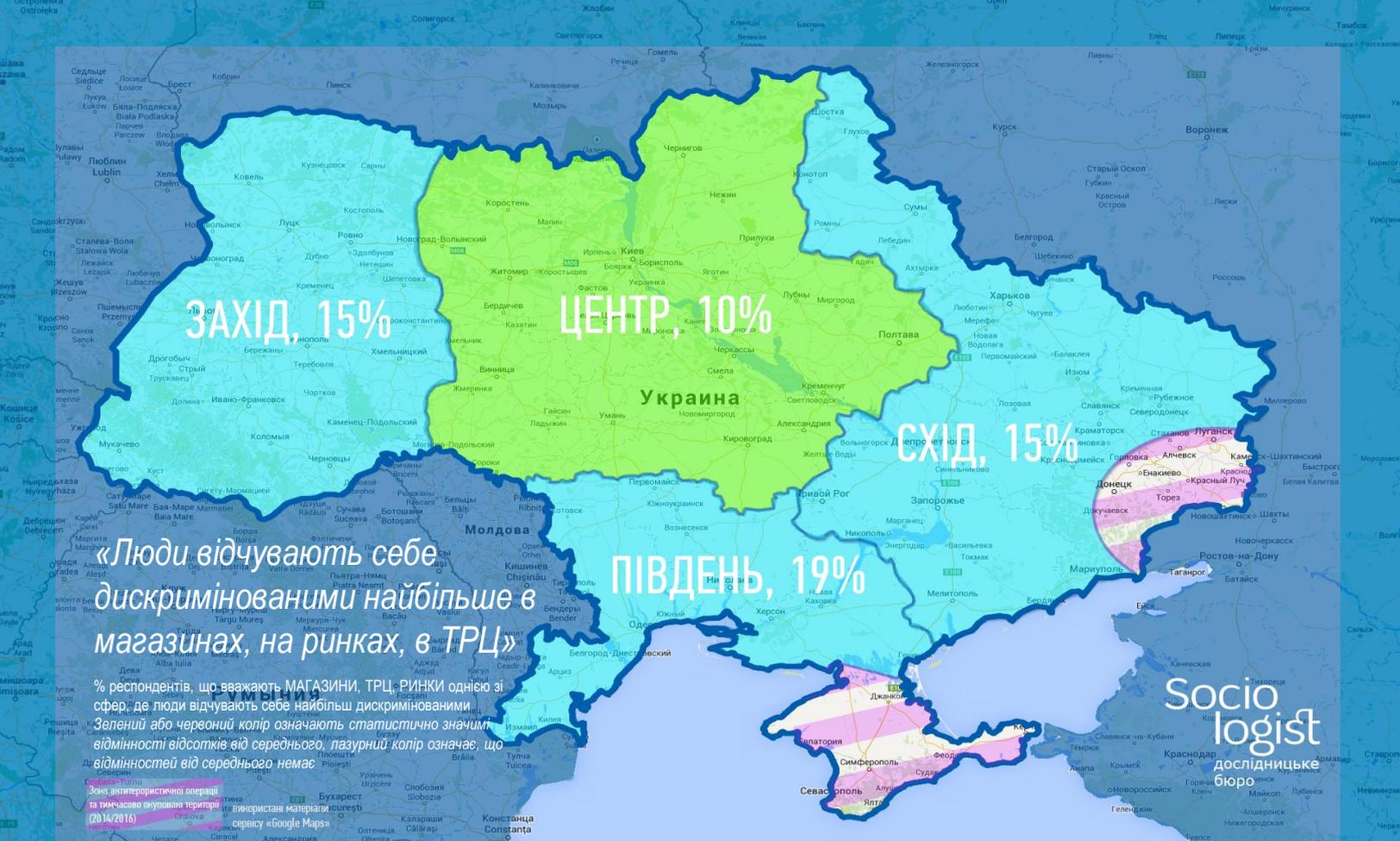
Проранжовано за % відповідей на питання N1. Назвіть сфери, в яких люди відчують себе найбільше дискримінованими

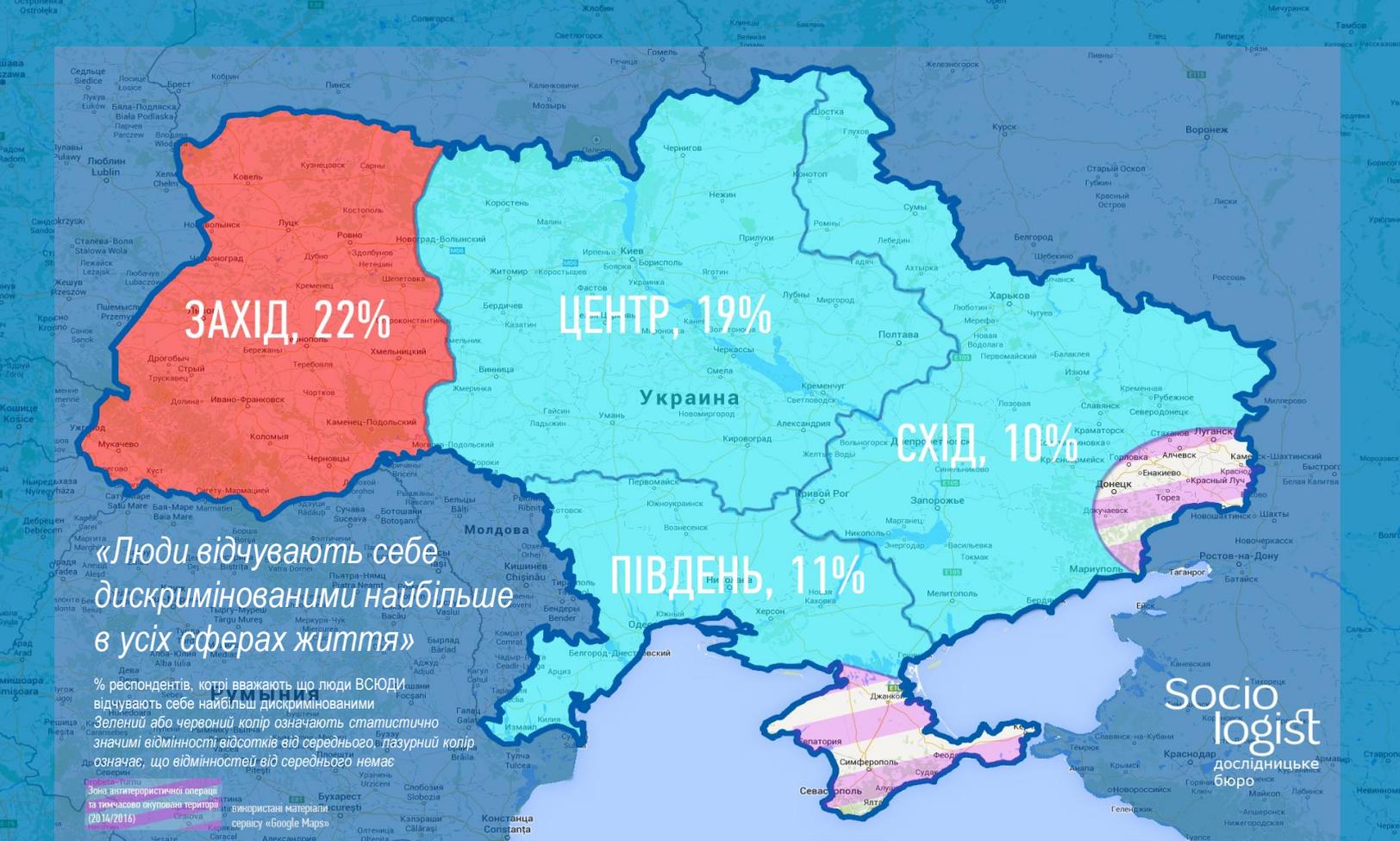
■ Між проранжованими показниками, позначеними різними кольорами, різниця є статистично значимою
↑ Статистично значимо вище/нижче в порівнянні з середнім по Україні
↓

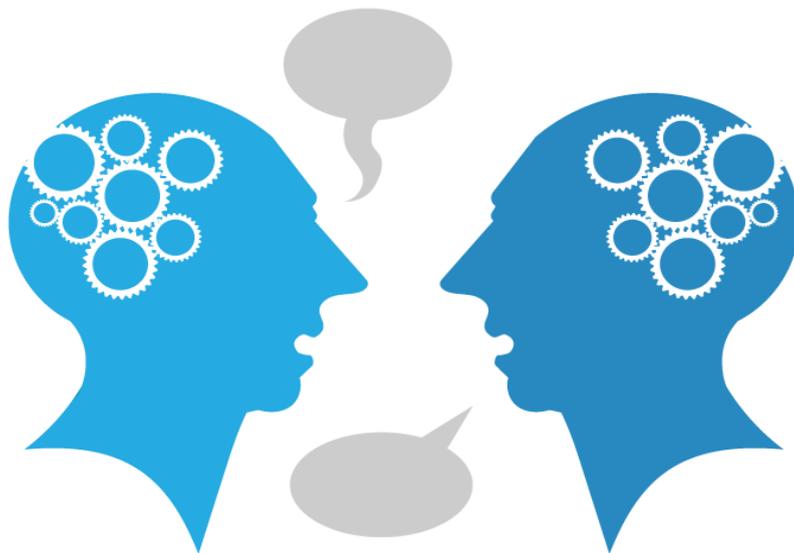

ДИСКРИМІНАЦІЙНІ СУДЖЕННЯ

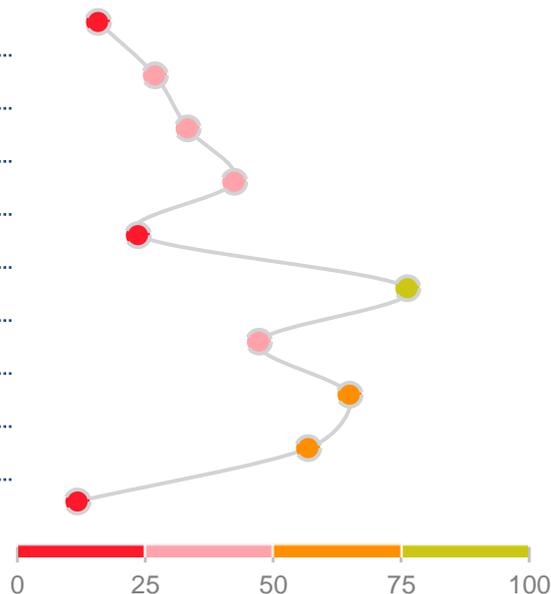
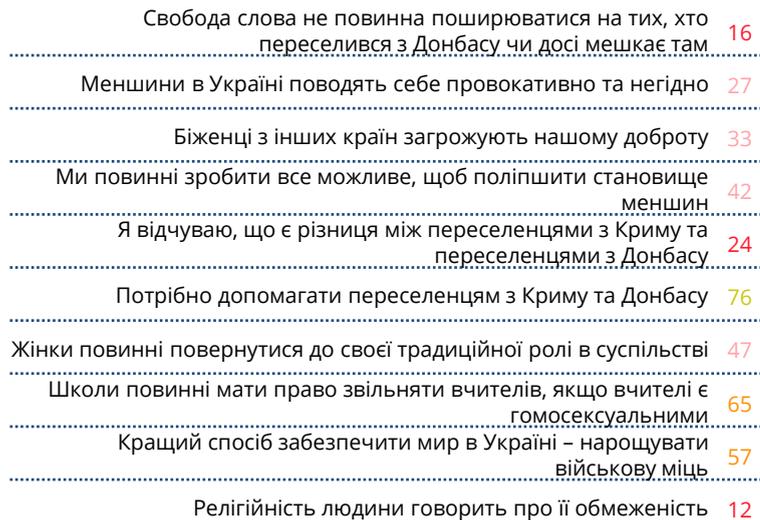

ДИСКРИМІНАЦІЯ В СУДЖЕННЯХ

- Для оцінки рівня дискримінаційності респондентів, тобто готовності їх займати дискримінуючу позицію в різних життєвих ситуаціях та навколо суспільно значущих соціальних проблем, в дослідженні було застосовано дихотомічну шкалу «погоджуюсь/не погоджуюсь» з 30 тверджень.
- Частина з тверджень була відверто дискримінаційними, частина – активно толерантними, інші – більш-менш нейтральні, але показові для вивчення стану з дискримінацією в суспільстві та агентами змін ситуації, що склалася.

Переважає більшість українців погоджується в тому, що потрібно допомагати переселенцям з Донбасу та Криму

% відповідей «Погоджуюсь»
щодо кожного з наведених тверджень

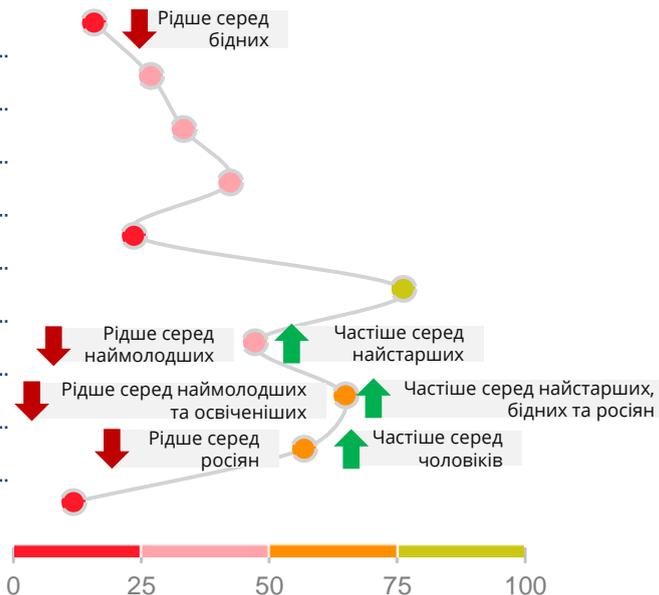
База: Всі респонденти, n=1006

Різниця за статтю, віком, національністю, статком, освітою та типом поселення

% відповідей «Погоджуюсь»
щодо кожного з наведених тверджень

Свобода слова не повинна поширюватися на тих, хто переселився з Донбасу чи досі мешкає там	16
Меншини в Україні поведуть себе провокативно та негідно	27
Біженці з інших країн загрожують нашому доброту	33
Ми повинні зробити все можливе, щоб поліпшити становище меншин	42
Я відчуваю, що є різниця між переселенцями з Криму та переселенцями з Донбасу	24
Потрібно допомагати переселенцям з Криму та Донбасу	76
Жінки повинні повернутися до своєї традиційної ролі в суспільстві	47
Школи повинні мати право звільняти вчителів, якщо вчителі є гомосексуальними	65
Кращий спосіб забезпечити мир в Україні – нарощувати військову міць	57
Релігійність людини говорить про її обмеженість	12

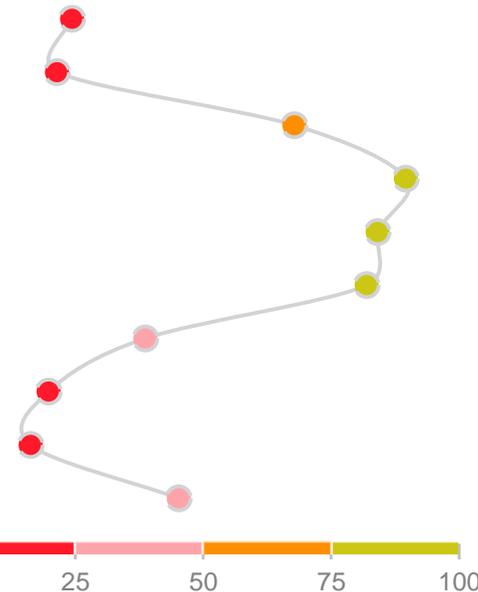

↑↓ Статистично значимо вище/нижче
в порівнянні з середнім по Україні
База: Всі респонденти, n=1006

Для переважної більшості Україна є цінністю, за котру варто боротись, в той час як держава сприймається байдужою та слабкою

% відповідей «Погоджуюсь»
щодо кожного з наведених тверджень

Росіяни в Україні повинні мати менше прав, ніж українці	24
Роботодавець має право звільнити або не прийняти на роботу людину, якщо вона/він йому не подобається	21
Я турбуюся через загрозу терактів	68
В Україні багаті люди стають багатшими, а бідні лише біднішають	90
Ми всі повинні бути готові боротися за нашу країну – Україну	84
Держава зазвичай є слабкою та байдужою до проблем громадян	82
На чоловіків покладається більше відповідальності, ніж вони можуть витримати	39
Права переселенців з Донбасу мають обмежуватися	20
Держава працює на благо всіх людей	16
Молитва є важливою частиною мого повсякденного життя	45

База: Всі респонденти, n=1006

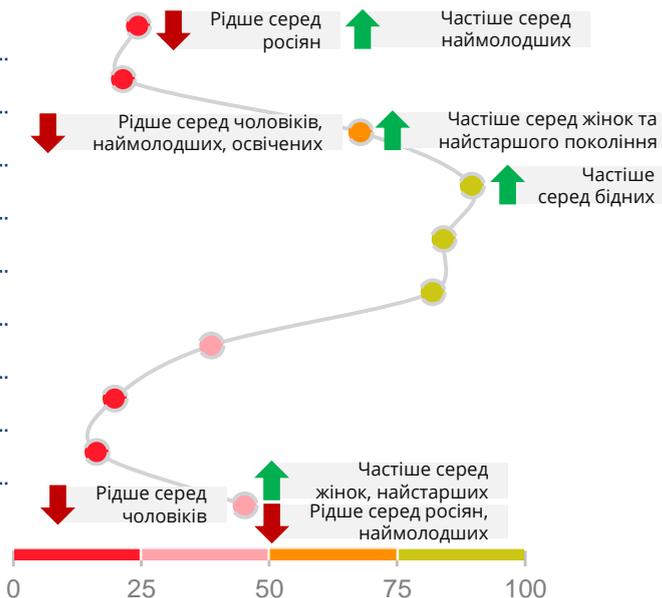

Різниця за статтю, віком, національністю, статком, освітою та типом поселення

% відповідей «Погоджуюсь»
щодо кожного з наведених тверджень

Росіяни в Україні повинні мати менше прав, ніж українці	24
Роботодавець має право звільнити або не прийняти на роботу людину, якщо вона/він йому не подобається	21
Я турбуюся через загрозу терактів	68
В Україні багаті люди стають багатшими, а бідні лише біднішають	90
Ми всі повинні бути готові боротися за нашу країну – Україну	84
Держава зазвичай є слабкою та байдужою до проблем громадян	82
На чоловіків покладається більше відповідальності, ніж вони можуть витримати	39
Права переселенців з Донбасу мають обмежуватися	20
Держава працює на благо всіх людей	16
Молитва є важливою частиною мого повсякденного життя	45

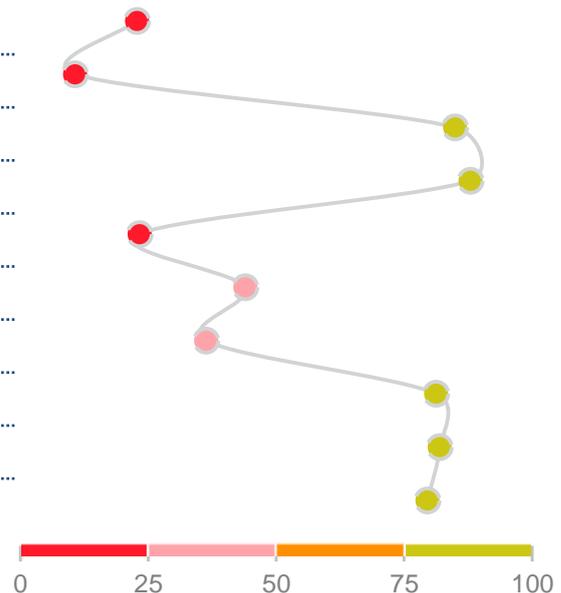
↑↓ Статистично значимо вище/нижче
в порівнянні з середнім по Україні
База: Всі респонденти, n=1006

Лише 11% вважають, що в Україні настав час легалізувати одностатеві шлюби

% відповідей «Погоджуюсь»
щодо кожного з наведених тверджень

Повернення військових після АТО – реальна загроза суспільній безпеці	23
В Україні настав час легалізувати одностатеві шлюби (шлюби чоловіків з чоловіками і жінок з жінками)	11
Щоби у суспільстві не було дискримінації, кожен має докласти зусиль	85
Права всіх громадян України, незалежно від національності, повинні бути рівними	88
Держава в Україні дбає про тих, хто не може піклуватися про себе	23
Жінки необґрунтовано отримують менше можливостей для роботи, ніж чоловіки	44
Я відчуваю тиск з боку держави, органів влади та правопорядку	36
Існують групи людей, права яких набагато ширше моїх власних, і це неправильно	81
Наш обов'язок – допомагати українським військовим	82
З дискримінацією у суспільстві має боротись держава	80

База: Всі респонденти, n=1006

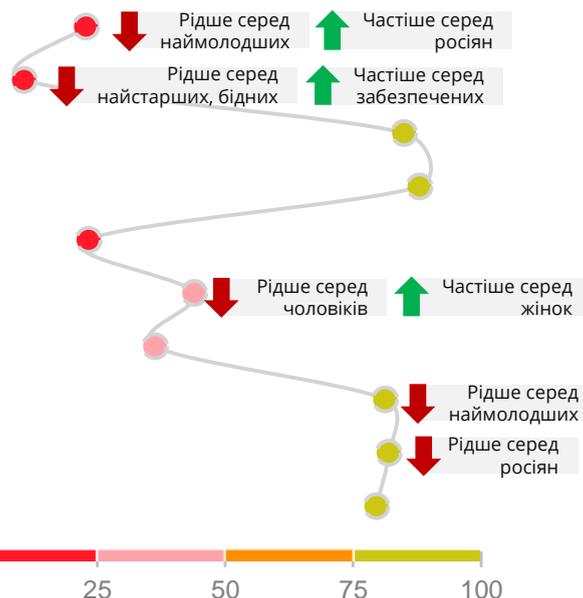

Різниця за статтю, віком, національністю, статком, освітою та типом поселення

% відповідей «Погоджуюсь»
щодо кожного з наведених тверджень

Повернення військових після АТО – реальна загроза суспільній безпеці	23
В Україні настав час легалізувати одностатеві шлюби (шлюби чоловіків з чоловіками і жінок з жінками)	11
Щоби у суспільстві не було дискримінації, кожен має докласти зусиль	85
Права всіх громадян України, незалежно від національності, повинні бути рівними	88
Держава в Україні дбає про тих, хто не може піклуватися про себе	23
Жінки необґрунтовано отримують менше можливостей для роботи, ніж чоловіки	44
Я відчуваю тиск з боку держави, органів влади та правопорядку	36
Існують групи людей, права яких набагато ширше моїх власних, і це неправильно	81
Наш обов'язок – допомагати українським військовим	82
З дискримінацією у суспільстві має боротись держава	80

↑↓ Статистично значимо вище/нижче
в порівнянні з середнім по Україні
База: Всі респонденти, n=1006

Більшість опитаних не вбачає в меншинах провокативності і в той же час відчуває правовий дефіцит

Ситуація з дискримінацією загалом

27%	42%	81%
Меншини в Україні поводять себе провокативно та негідно	Ми повинні робити все можливе, щоб поліпшити становище меншин	Існують групи людей, права яких набагато ширше моїх власних, і це неправильно

% відповідей «Погоджуюсь»
щодо кожного з наведених тверджень

База: Всі респонденти, n=1006

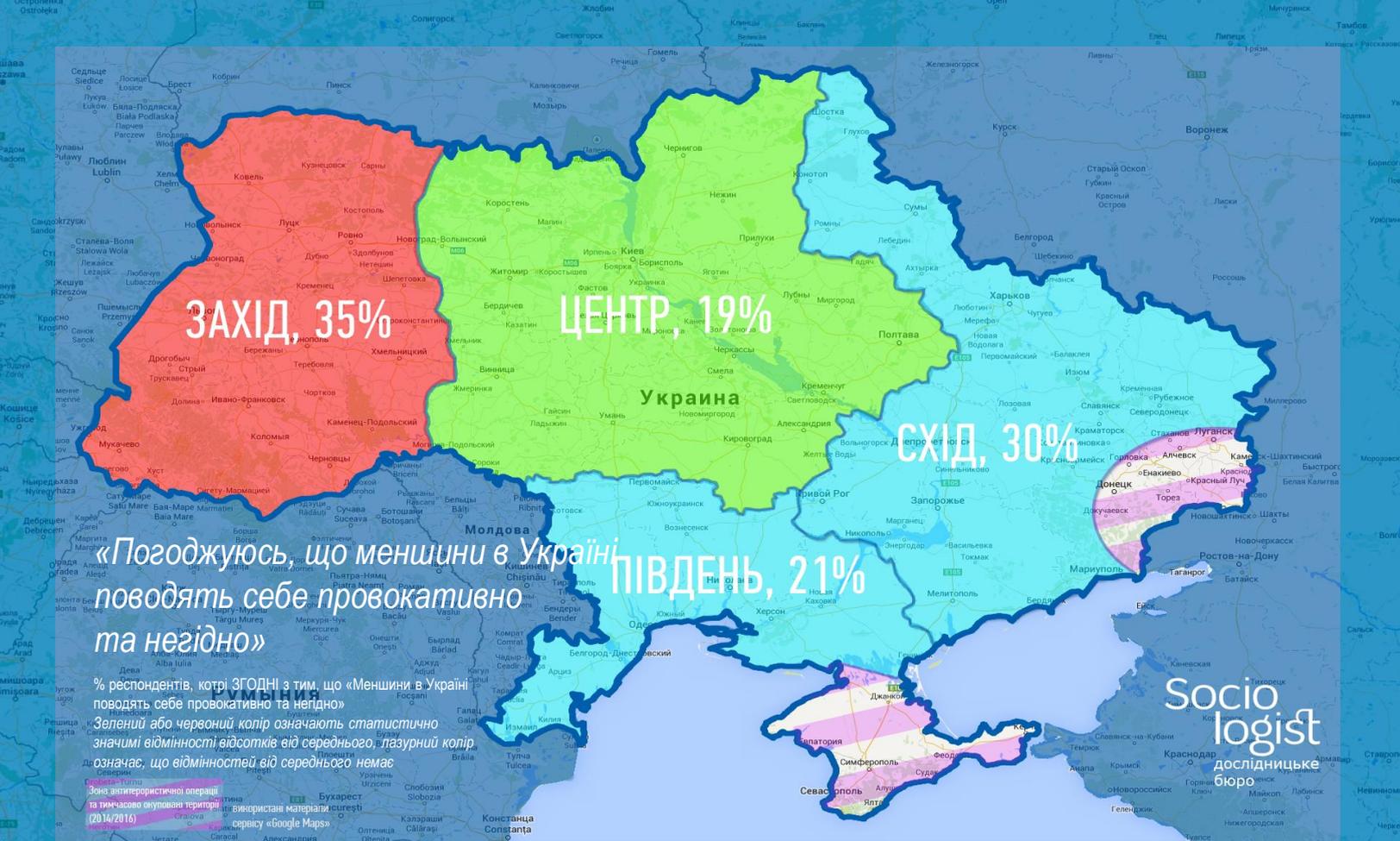
0-25%

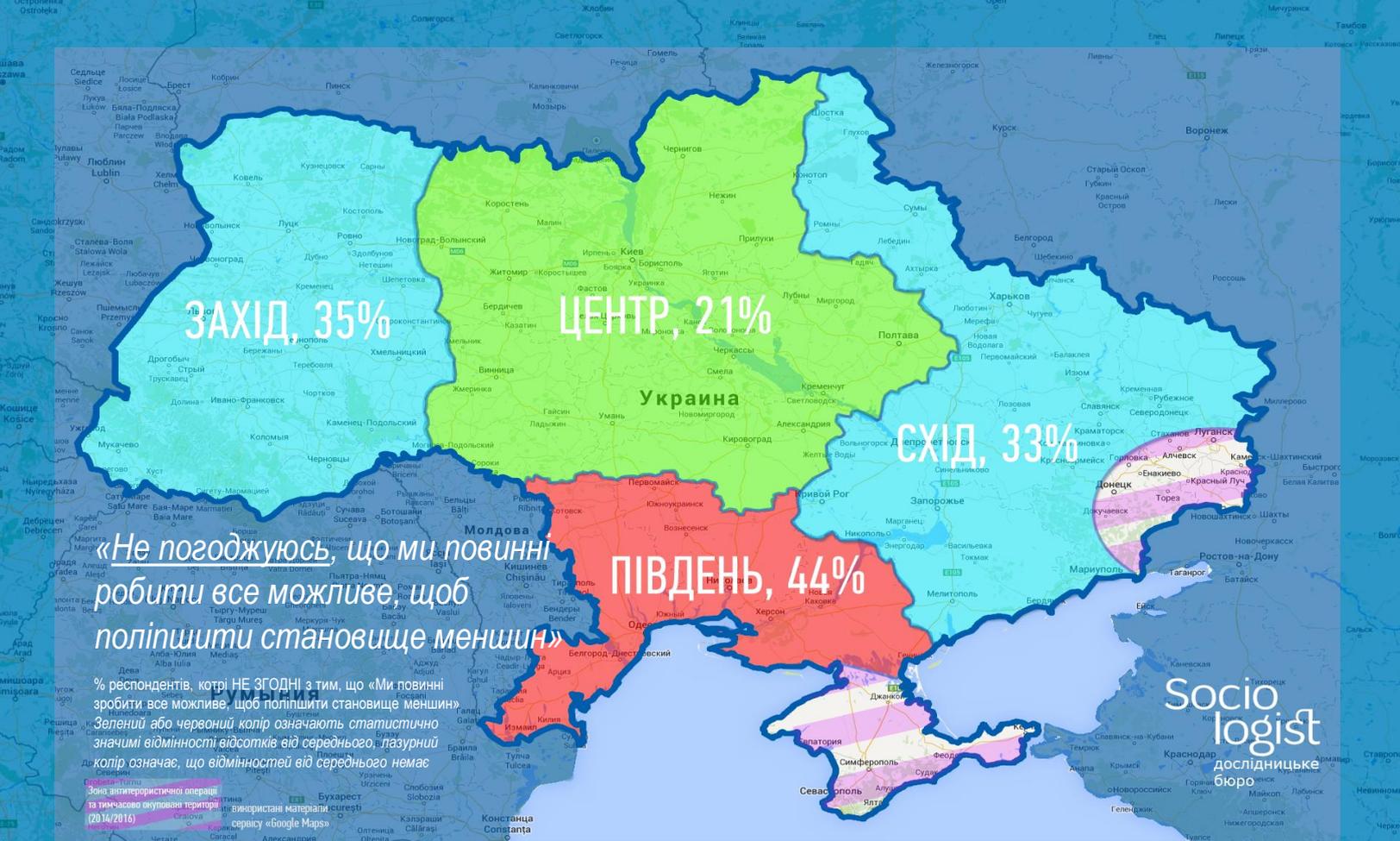
26-50%

51-75%

76-100%

Більшість вважає державу слабкою, байдужою, нездатною піклуватися, третина відчуває тиск з боку держави

Вплив держави

16%	23%	36%	82%
Держава працює на благо всіх людей	Держава в Україні дбає про тих, хто не може піклуватися про себе	Я відчуваю тиск з боку держави, органів влади та правопорядку	Держава зазвичай є слабкою та байдужою до проблем громадян

% відповідей «Погоджуюсь»
щодо кожного з наведених тверджень

База: Всі респонденти, n=1006

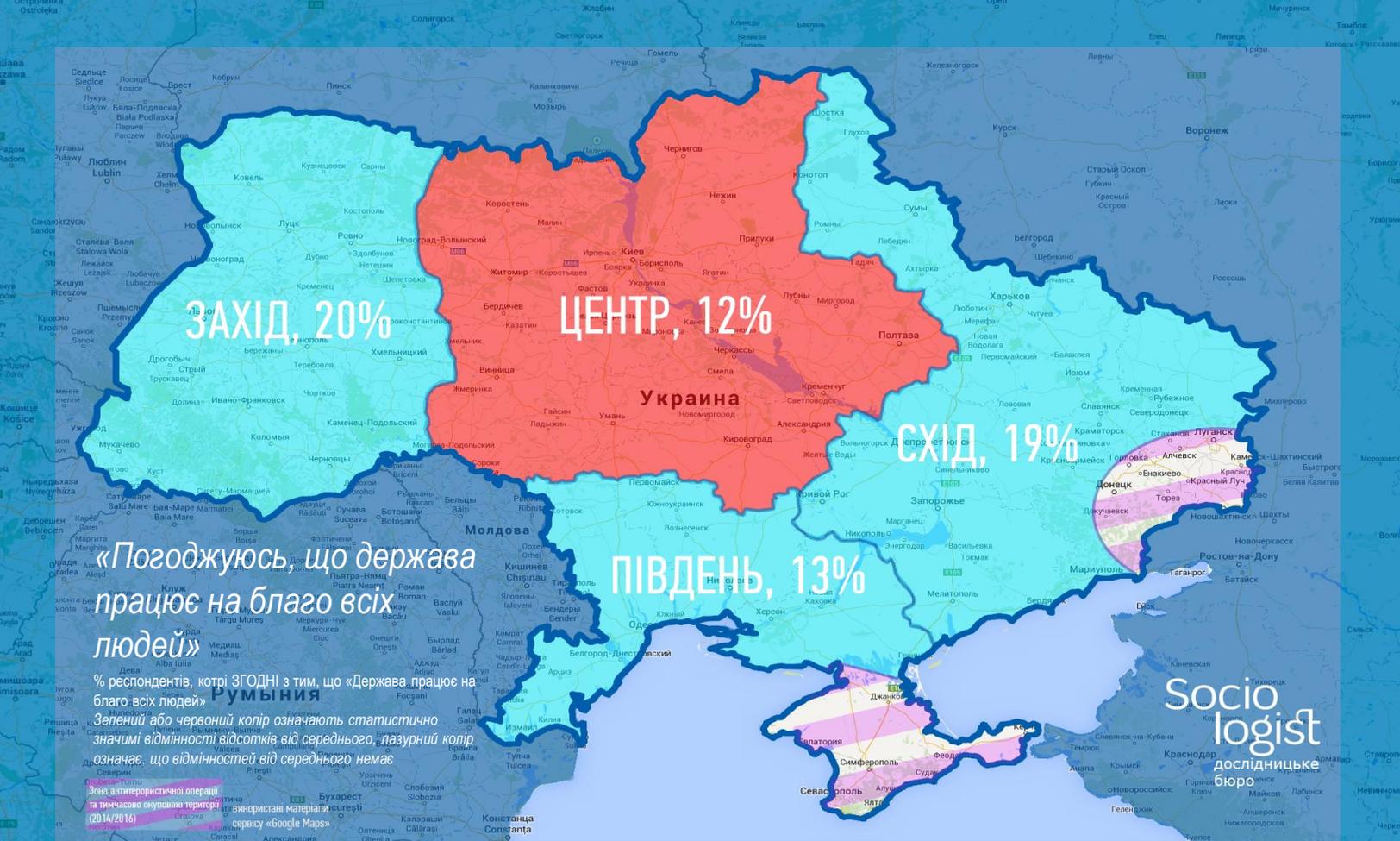
0-25%

26-50%

51-75%

76-100%

Більшість вважає, що потрібно допомагати переселенцям з Криму та Донбасу і не згодні, що права та свободи переселенців мають обмежуватись

Ставлення до вимушених переселенців

16%	20%	24%	76%
Свобода слова не повинна поширюватися на тих, хто переселився з Донбасу чи досі мешкає там	Права переселенців з Донбасу мають обмежуватися	Я відчуваю, що є різниця між переселенцями з Криму та переселенцями з Донбасу	Потрібно допомагати переселенцям з Криму та Донбасу

% відповідей «Погоджуюсь»
щодо кожного з наведених тверджень

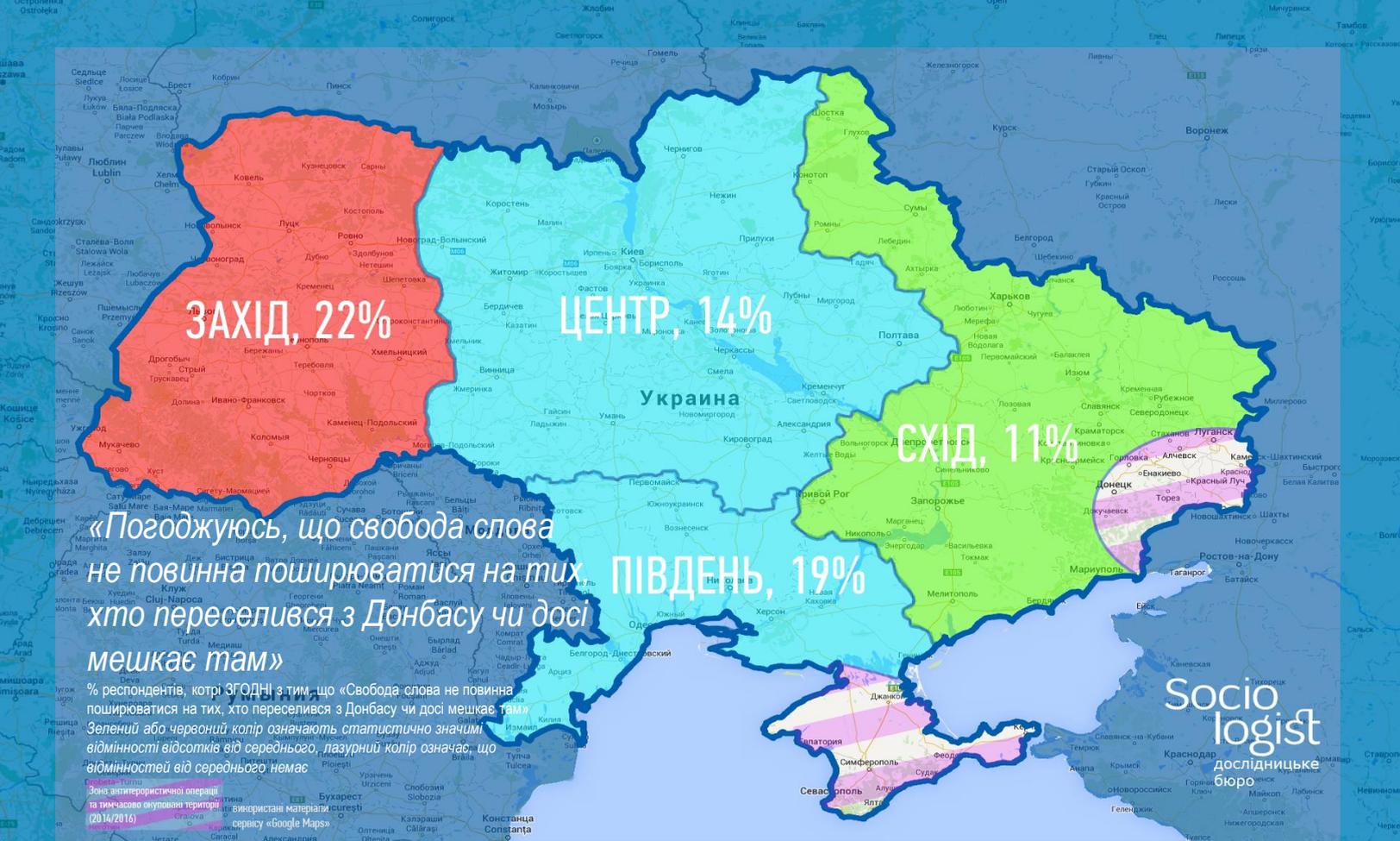
База: Всі респонденти, n=1006

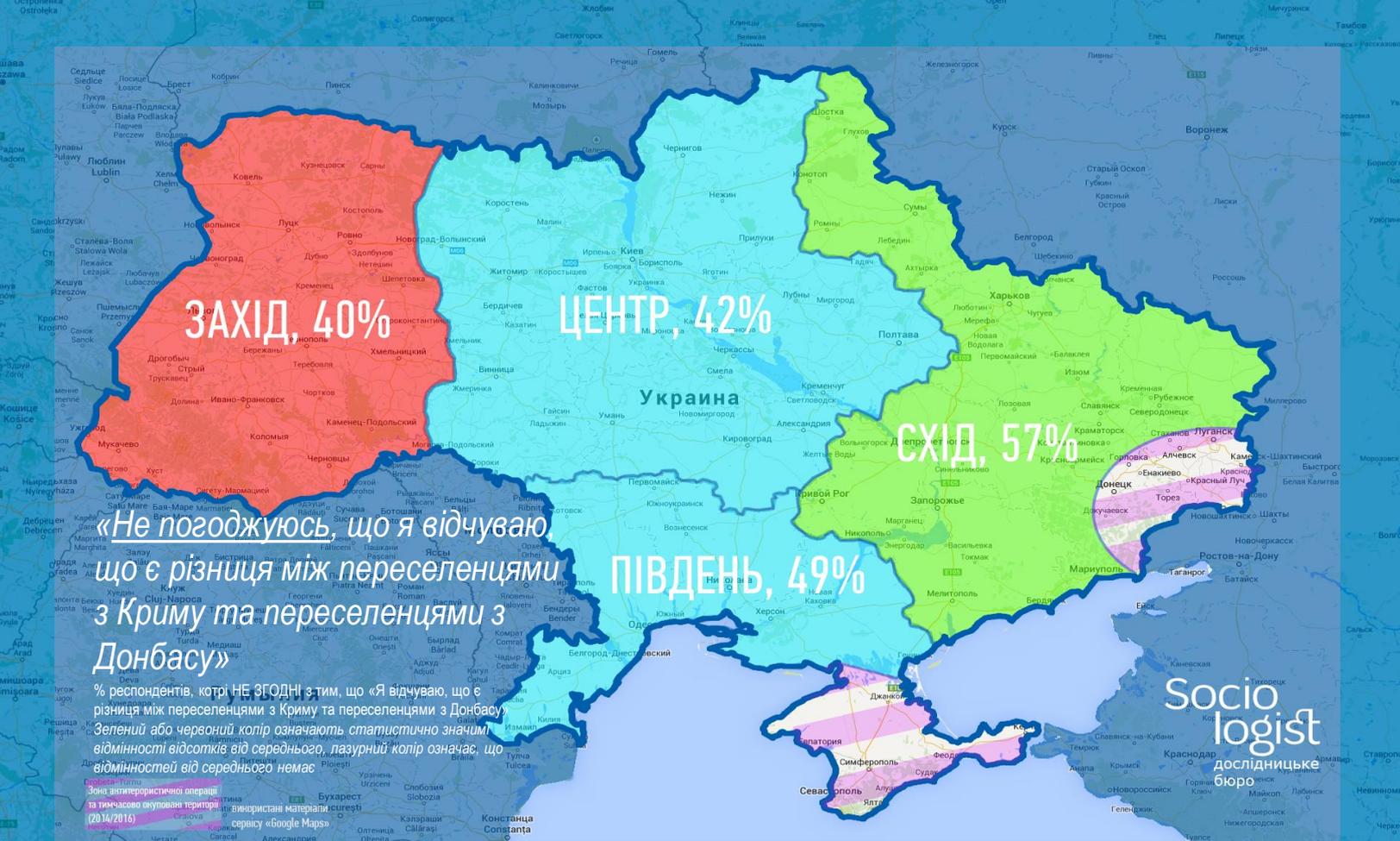
0-25%

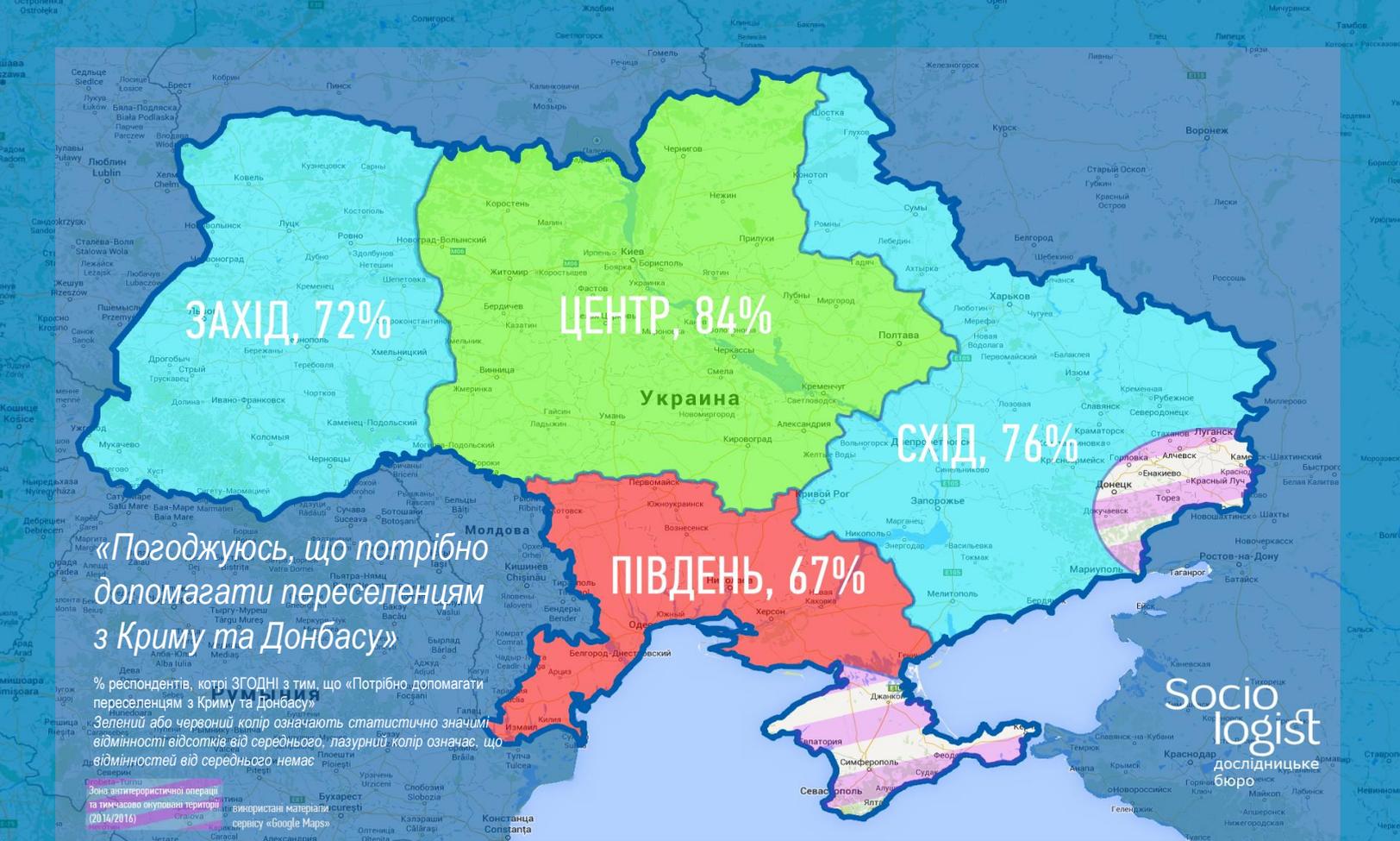
26-50%

51-75%

76-100%

Більшість вважає Україну цінністю, за котру варто вести боротьбу, і загальний обов'язок – допомагати українським військовим

Ставлення до військових, очікування щодо війни

23%	57%	68%	82%	84%
Повернення військових після АТО – реальна загроза суспільній безпеці	Кращий спосіб забезпечити мир в Україні – нарощувати військову міць	Я турбуюся через загрозу терактів	Наш обов'язок – допомагати українським військовим	Ми всі повинні бути готові боротися за нашу країну – Україну

% відповідей «Погоджуюсь»
щодо кожного з наведених тверджень

База: Всі респонденти, n=1006

0-25%

26-50%

51-75%

76-100%

ЗАХІД, 73%

ЦЕНТР, 70%

СХІД, 35%

ПІВДЕНЬ, 41%

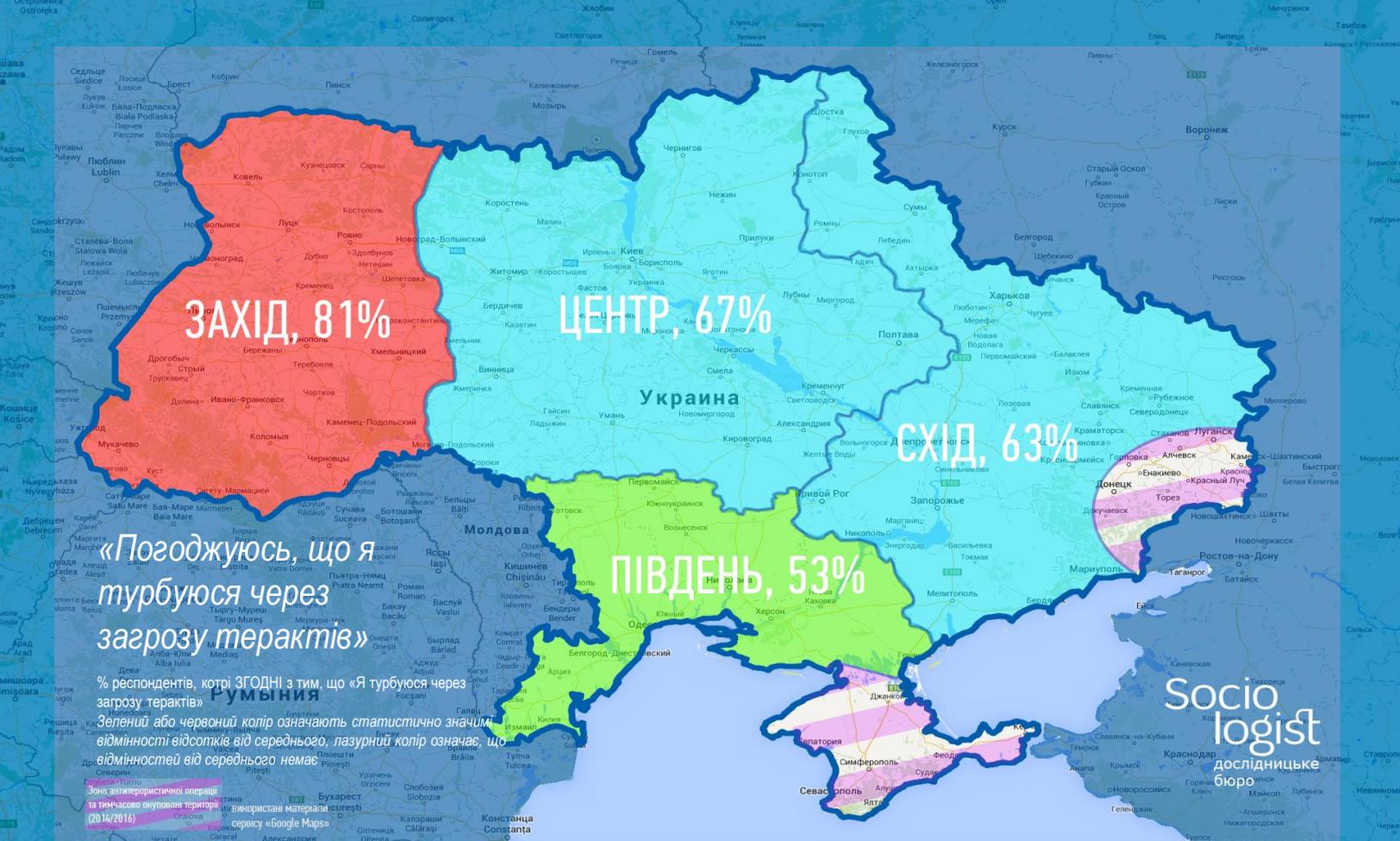
Україна

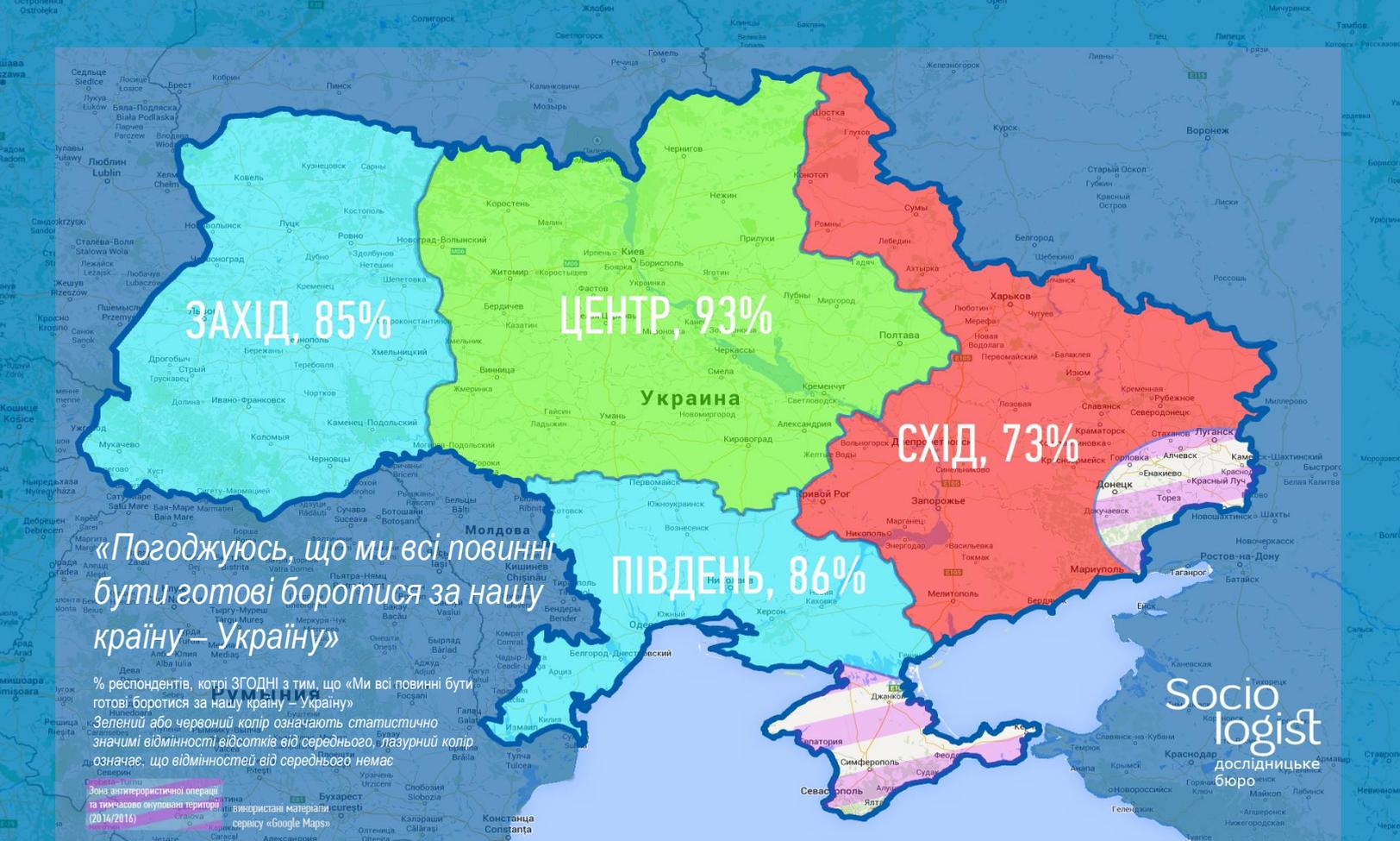
«Погоджуюсь, що кращий спосіб
забезпечити мир в Україні –
нарощувати військову міць»

% респондентів, котрі ЗГОДНІ з тим, що «Кращий спосіб
забезпечити мир в Україні – нарощувати військову міць»
Зелений або червоний колір означають статистично значимі
відмінності від середнього, лазурний колір означає, що
відмінностей від середнього немає

Socio
logist
дослідницьке
бюро

Близько половини опитаних бачать необґрунтовану дискримінацію жінок і в той же час вважають, що жінка має повернутися до традиційної ролі

Ставлення до питань статевої дискримінації

39%	44%	47%
На чоловіків покладається більше відповідальності, ніж вони можуть витримати	Жінки необґрунтовано отримують менше можливостей для роботи, ніж чоловіки	Жінки повинні повернутися до своєї традиційної ролі в суспільстві

% відповідей «Погоджуюсь»
щодо кожного з наведених тверджень

База: Всі респонденти, n=1006

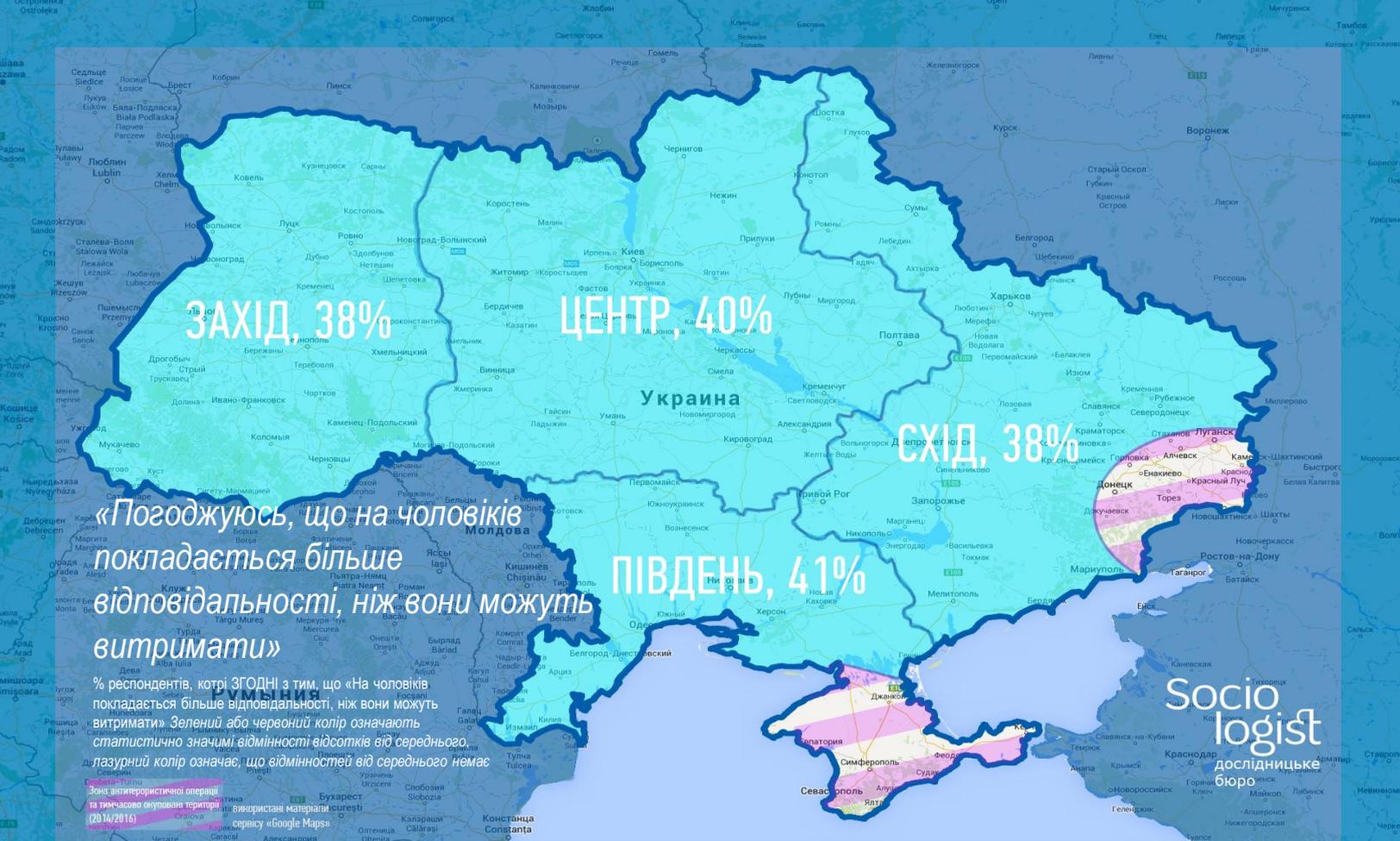
0-25%

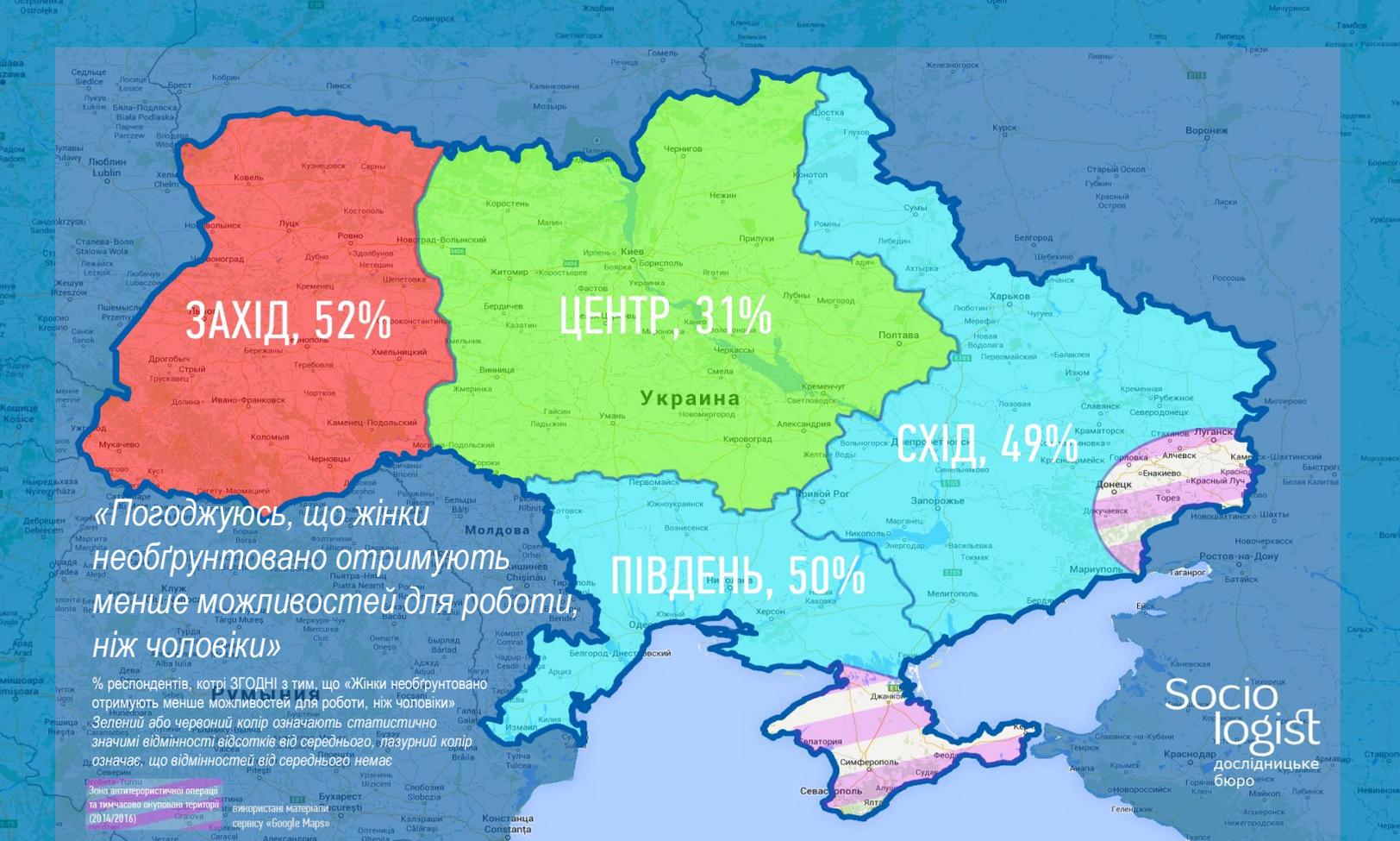
26-50%

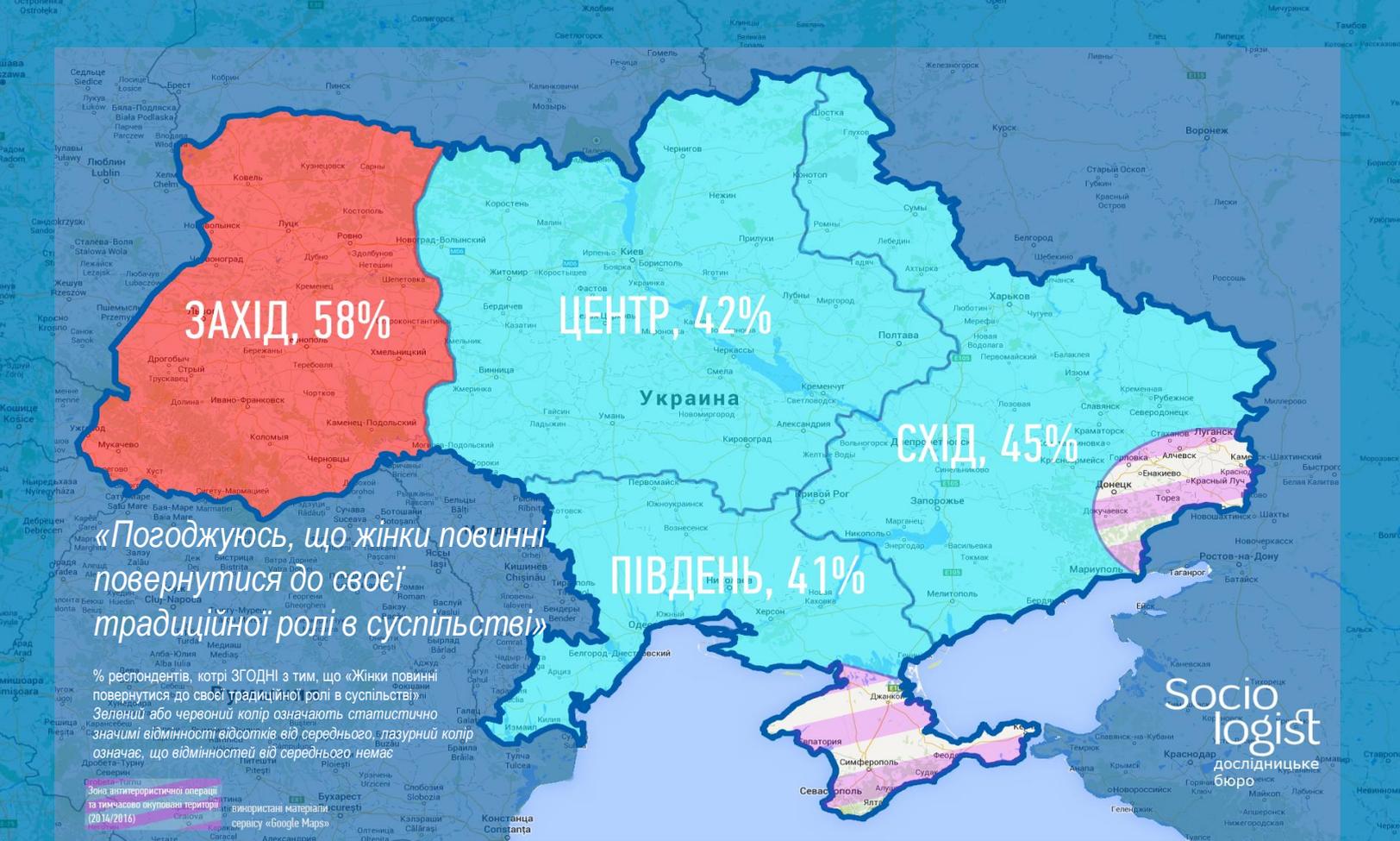
51-75%

76-100%

Лише 11% вважають, що Україна готова до одностатевих шлюбів, в той час як 65% вважають, що гомосексуальних людей потрібно легально дискримінувати

Ставлення до гомосексуальних людей

11%	65%
В Україні настав час легалізувати одностатеві шлюби (шлюби чоловіків з чоловіками і жінок з жінками)	Школи повинні мати право звільняти вчителів, якщо вчителі є гомосексуальними

% відповідей «Погоджуюсь»
щодо кожного з наведених тверджень

0-25%

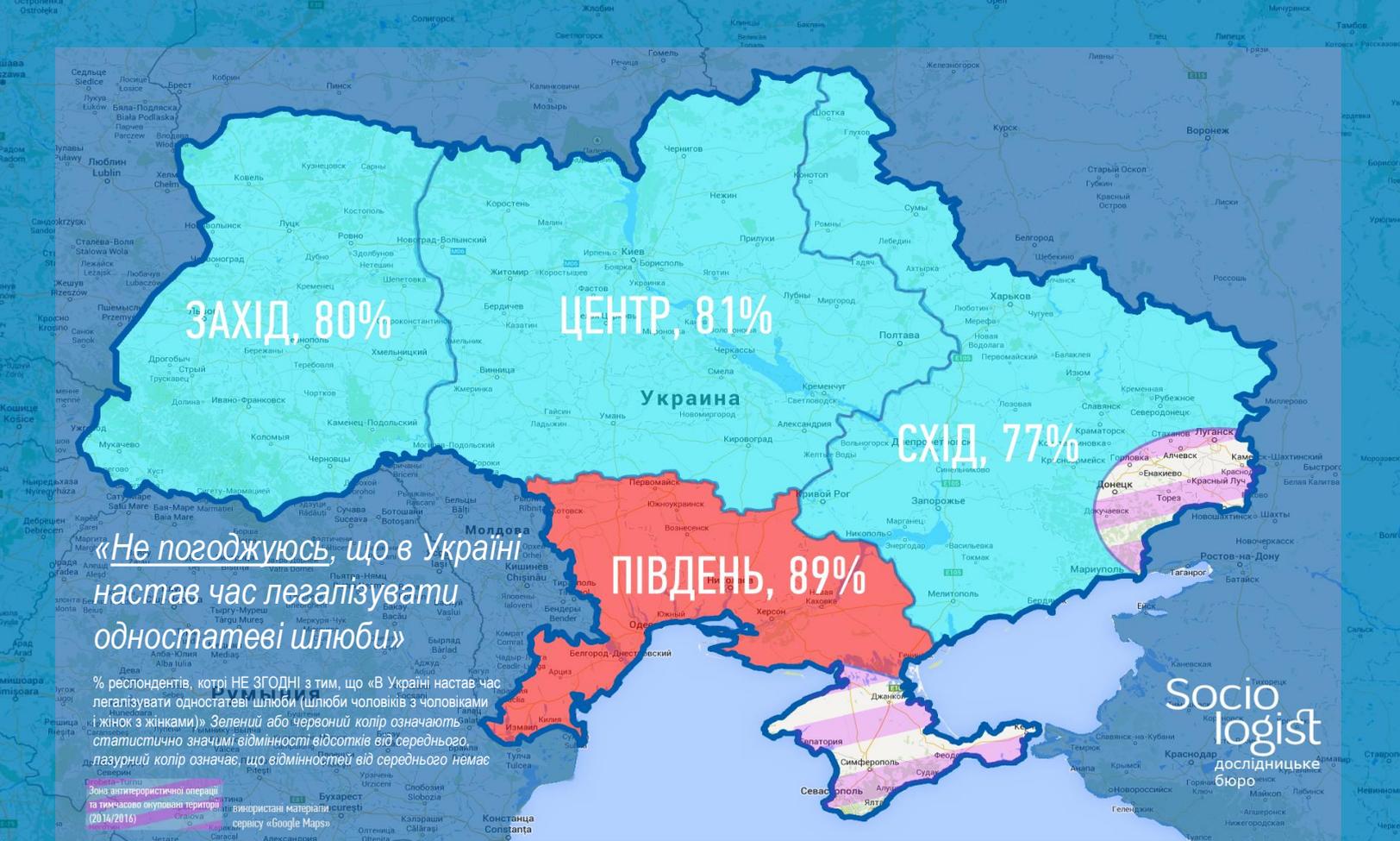
26-50%

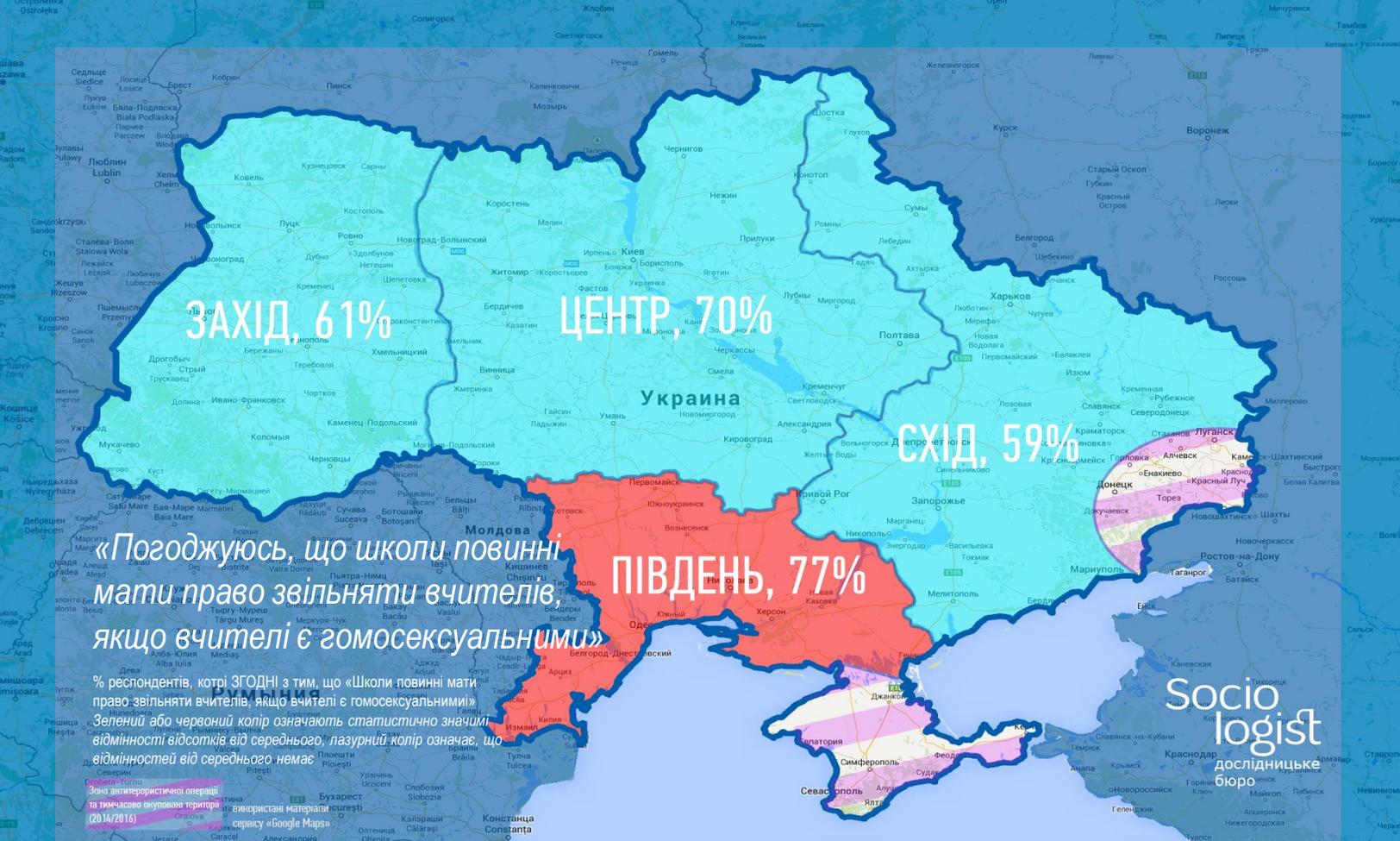
51-75%

76-100%

База: Всі респонденти, n=1006

Більшість не вважає інші національності загрозою

Ставлення до інших національностей

% відповідей «Погоджуюсь»
щодо кожного з наведених тверджень

0-25%

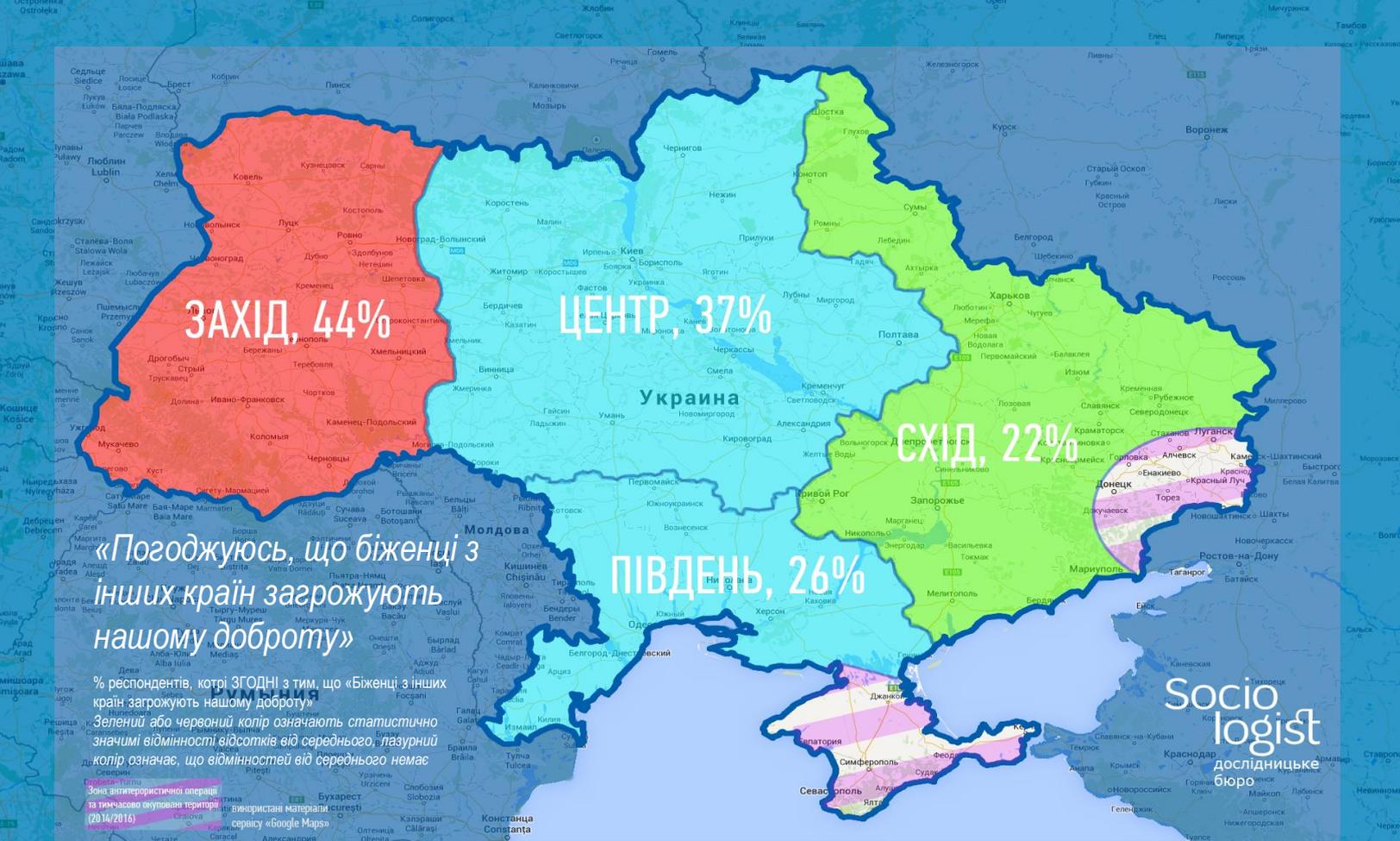
26-50%

51-75%

76-100%

База: Всі респонденти, n=1006

Лише 12% вважають релігійність вадою, в той час як майже половина опитаних фактично визнає себе релігійними

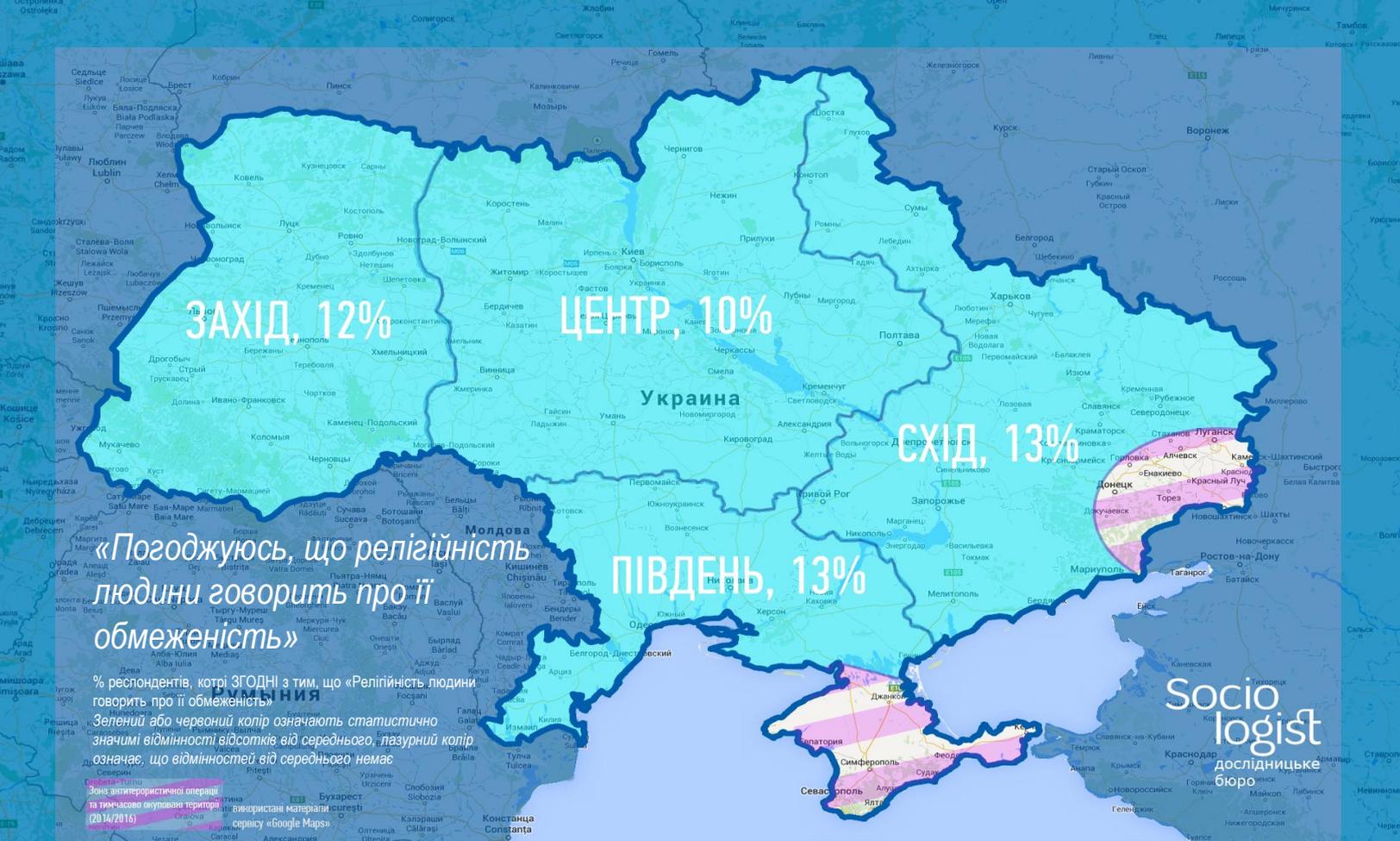
Ставлення до релігії

База: Всі респонденти, n=1006

% відповідей «Погоджуюсь»
щодо кожного з наведених тверджень

Більшість вважає свавілля роботодавців неприйнятним та спостерігають, що матеріальний стан поліпшується лише в багатих

Працевлаштування, матеріальний стан

21%	90%
Роботодавець має право звільнити або не прийняти на роботу людину, якщо вона/він йому не подобається	В Україні багаті люди стають багатшими, а бідні лише біднішають

% відповідей «Погоджуюсь»
щодо кожного з наведених тверджень

0-25%

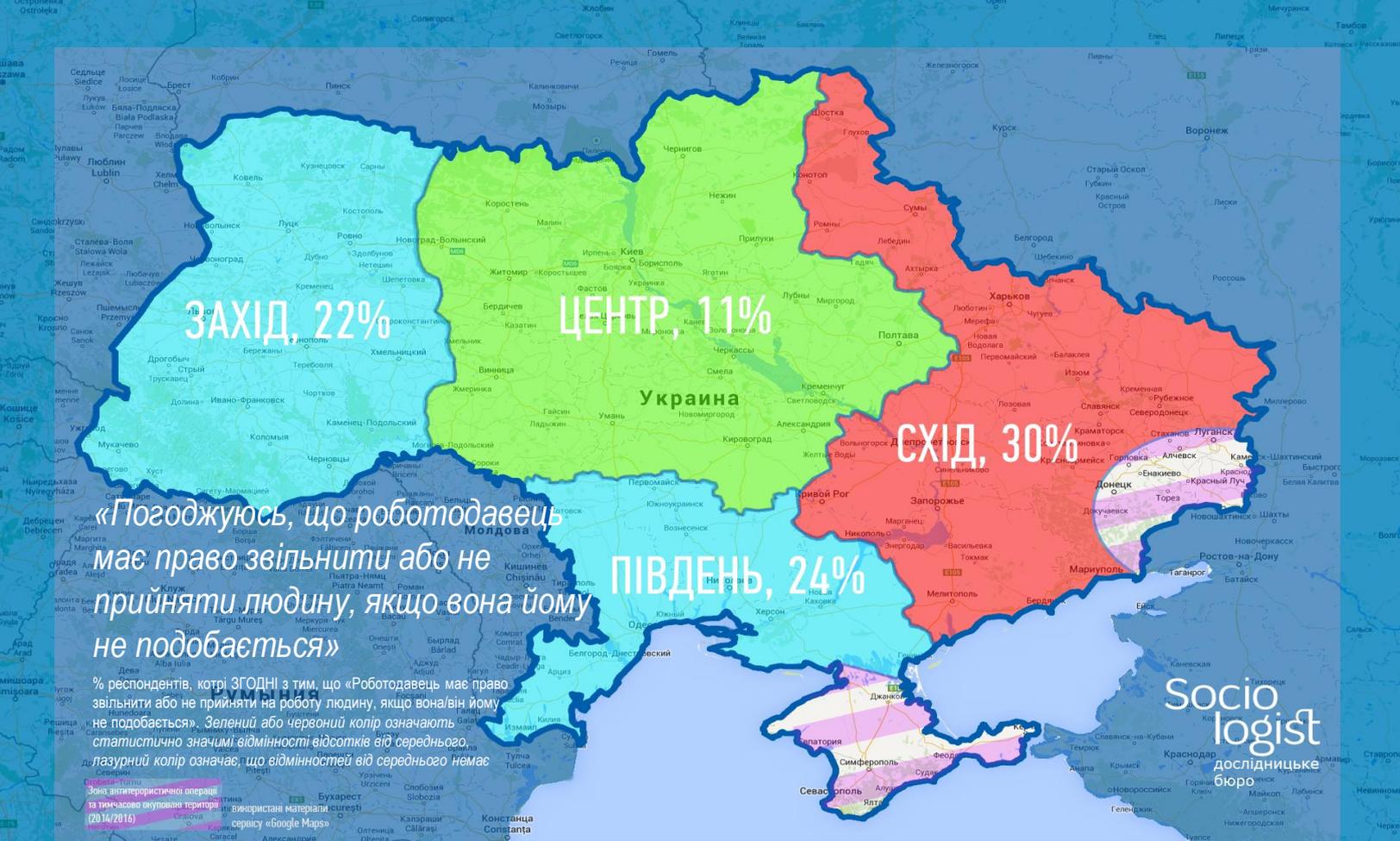
26-50%

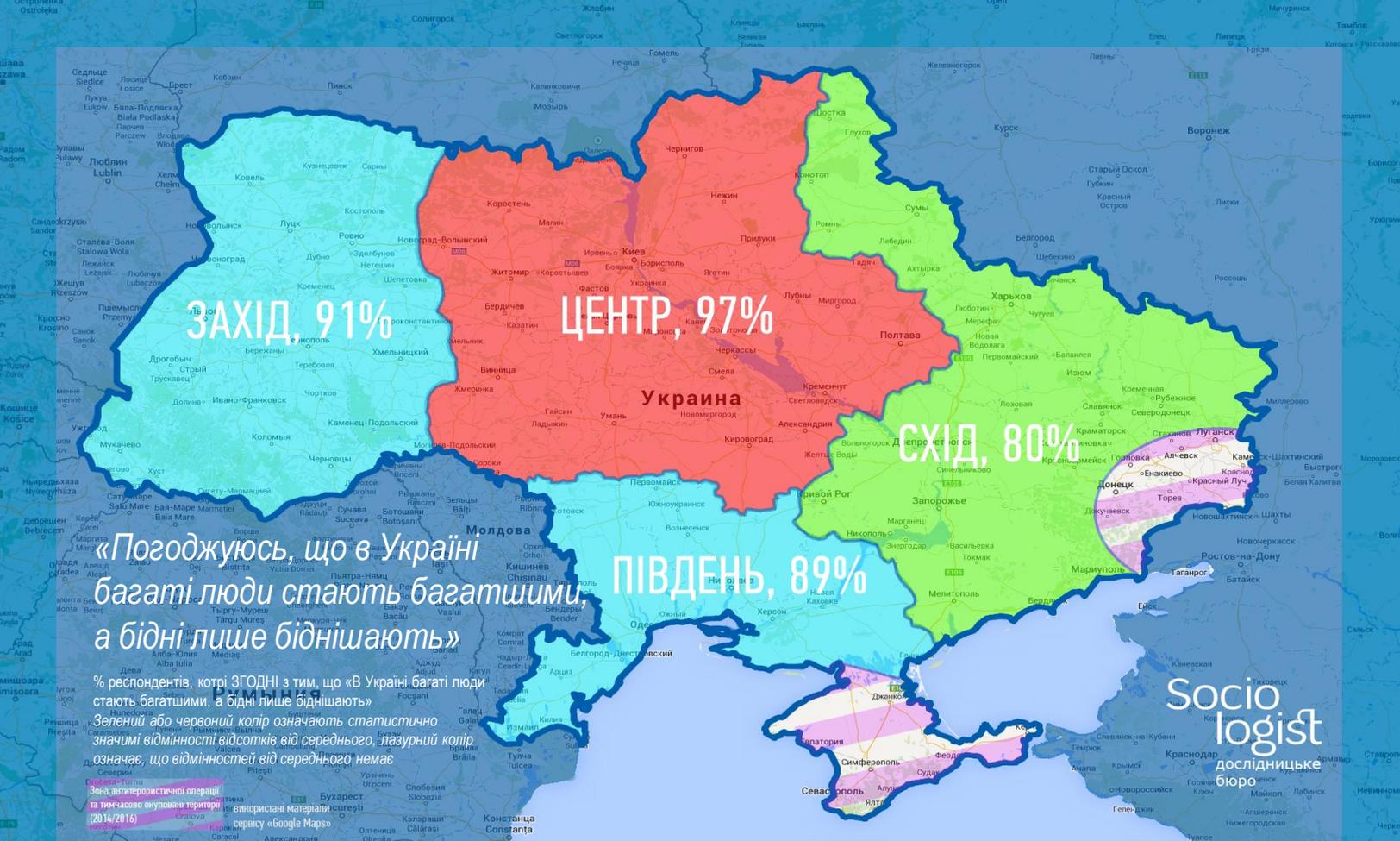
51-75%

76-100%

База: Всі респонденти, n=1006

Переважає більшість опитаних однаково покладають відповідальність за поліпшення в сфері дискримінації і на людей, і на державу

Хто має вирішувати проблеми

80%	85%
З дискримінацією у суспільстві має боротись держава	Щоби у суспільстві не було дискримінації, кожен має докласти зусиль

% відповідей «Погоджуюсь»
щодо кожного з наведених тверджень

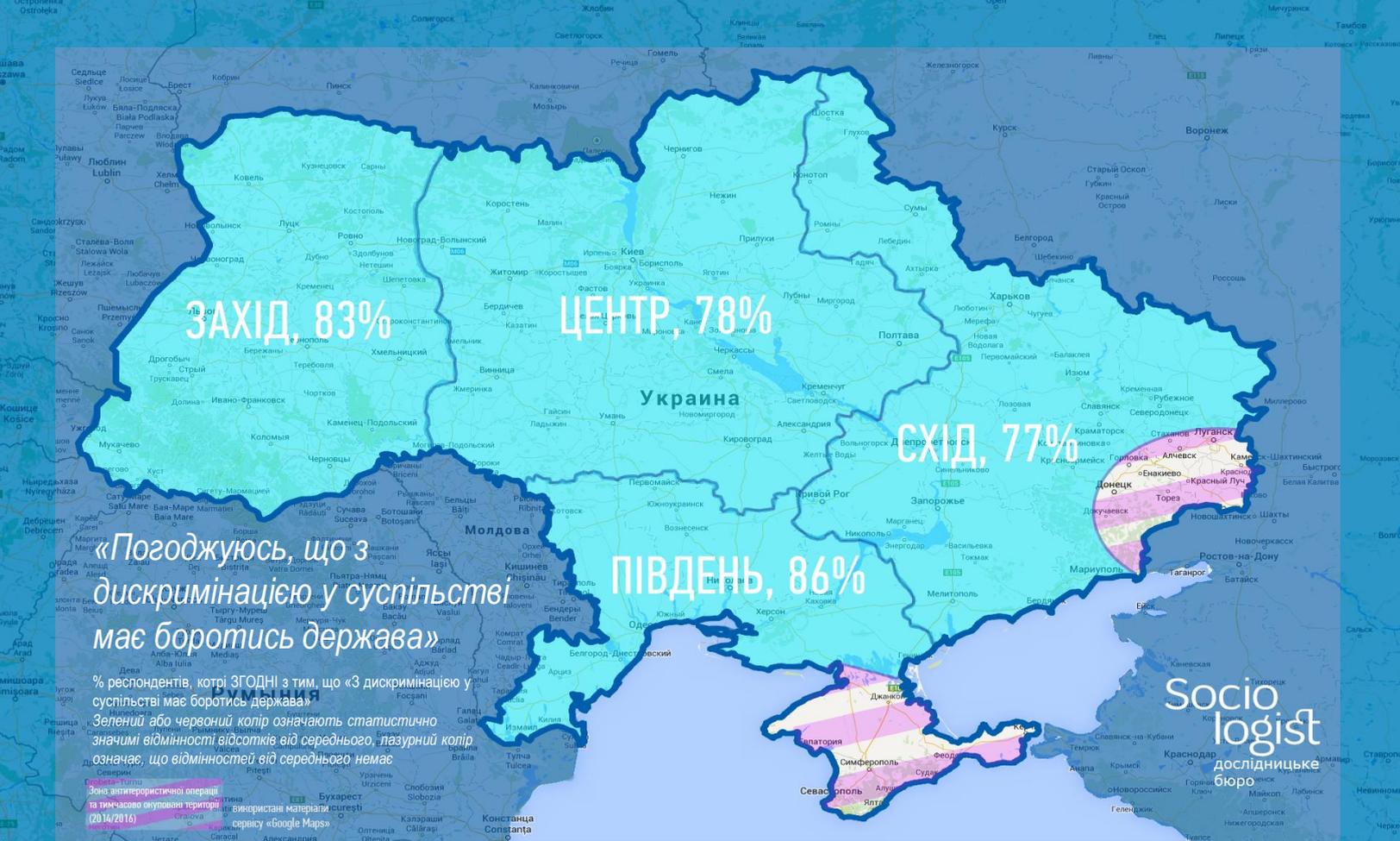
База: Всі респонденти, n=1006

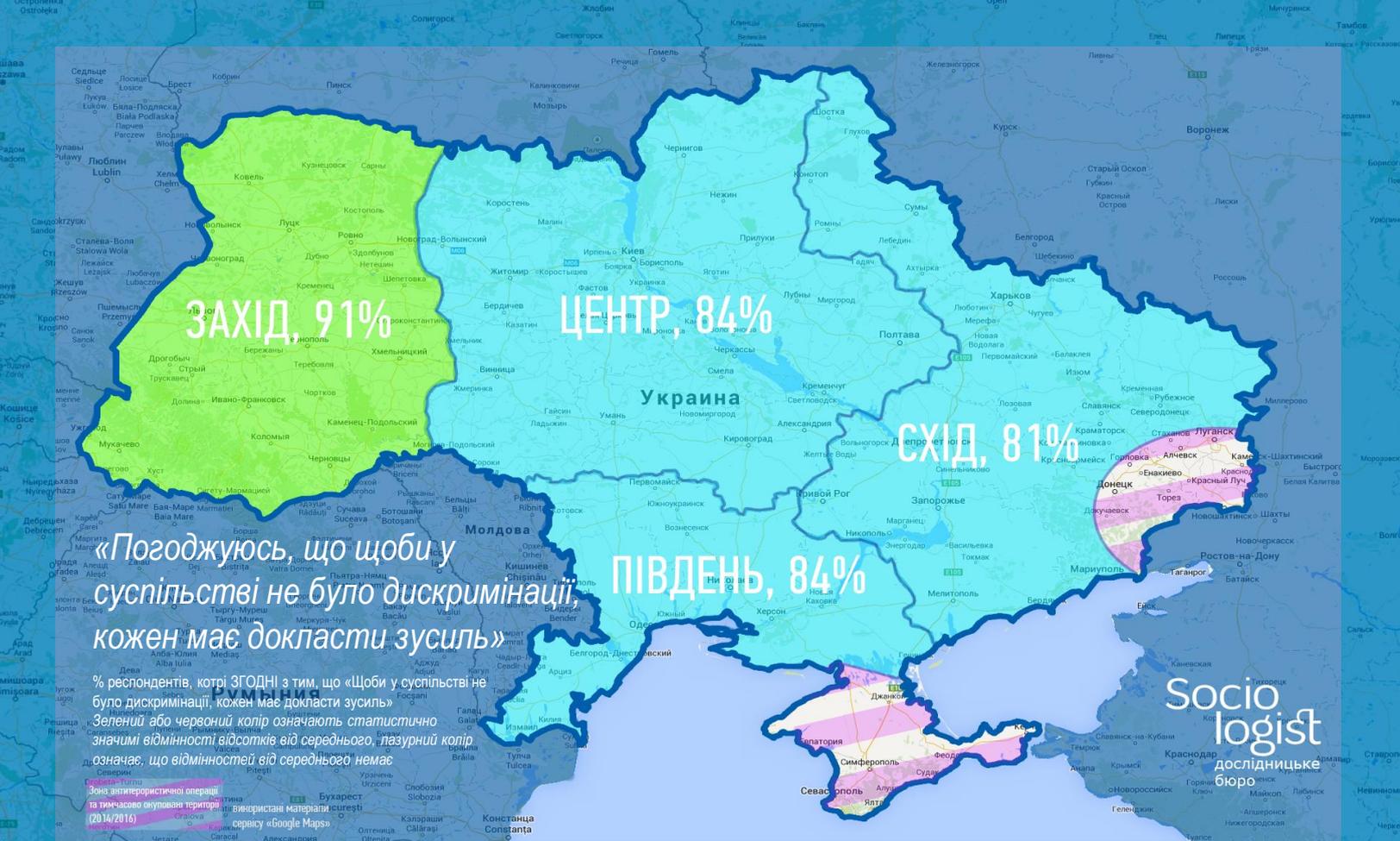
0-25%

26-50%

51-75%

76-100%

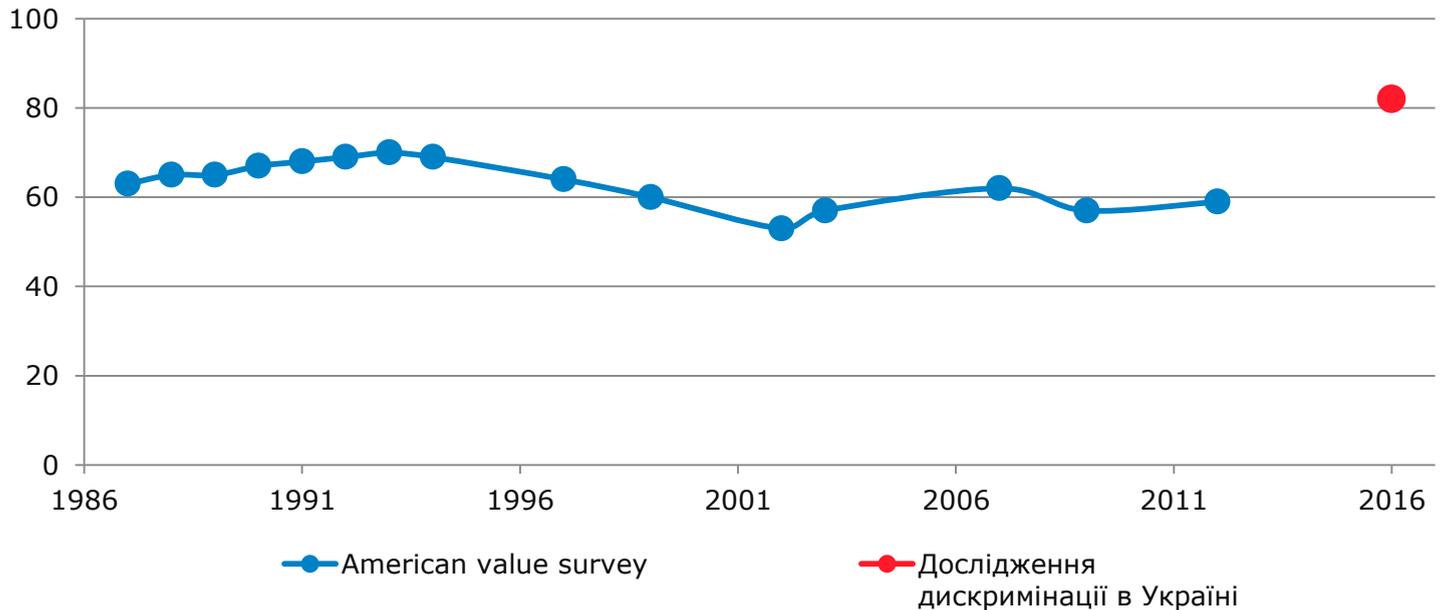
ПОРІВНЯННЯ ІЗ СИТУАЦІЄЮ В США

- Частина тверджень, що були використані в дослідженні, були запозичені з американського лонгитюдного дослідження American Value Survey* для порівняння за деякими позиціями стану справ з дискримінацією в Україні:
 1. Government is usually inefficient and wasteful
 2. Government run for the benefit of all the people
 3. Government should care for people who can't care for themselves
 4. Best way to ensure peace is through military strength
 5. Prayer is an important part of my daily life
 6. School boards have the right to fire homosexual teachers
 7. Women should return to their traditional roles in society
 8. Women get fewer opportunities than men for good jobs
 9. Rich just get richer while the poor get poorer
- За результатами порівняння видно, що суспільство в сполучених штатах значно в меншій мірі є дискримінаційним, показовим є ставлення до гомосексуалів та жінок.
- За більшої ніж в Україні релігійності суспільства в Сполучених Штатах, ставлення до гомосексуалів там значно краще, ніж в Україні.

*Посилання на джерело даних American Value Survey:
<http://www.people-press.org/values-questions/>

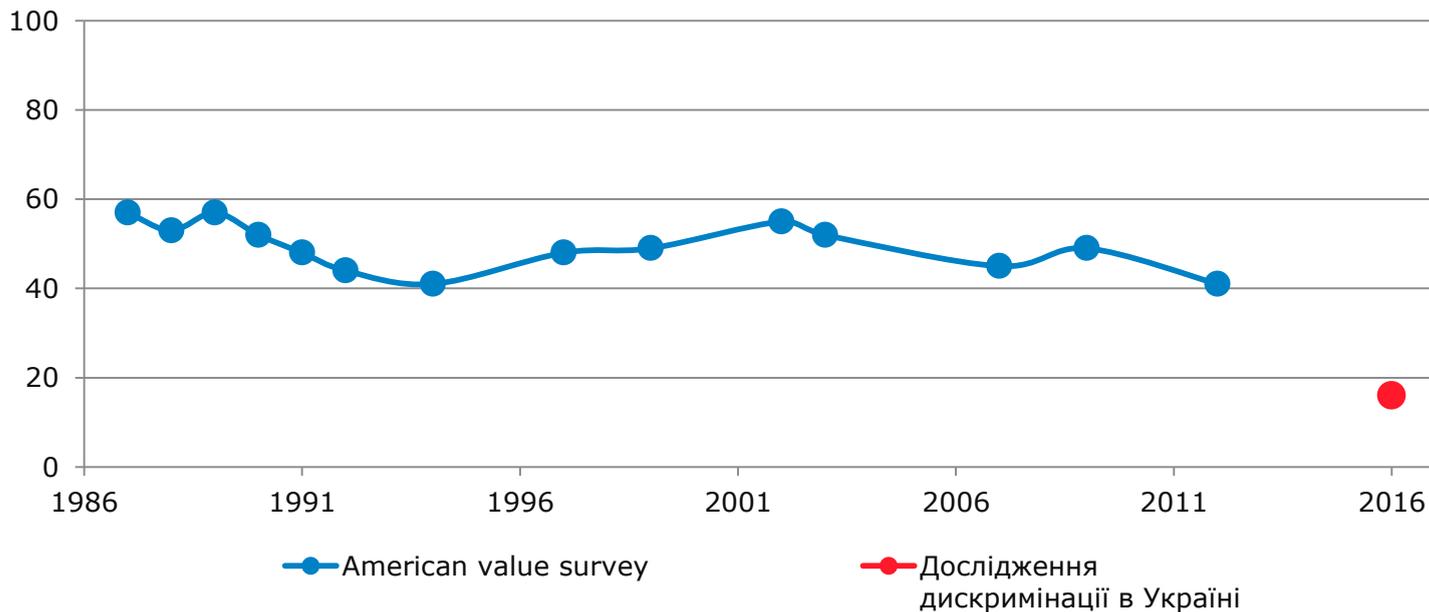
Держава зазвичай є слабкою та байдужою до проблем громадян

% згодних з твердженням
База: Всі респонденти, n=1006

When something is run by the government, it is usually inefficient and wasteful (American Value Survey)
<http://www.people-press.org/values-questions/q30m/government-run-for-the-benefit-of-all-the-people/>

Держава працює на благо всіх людей

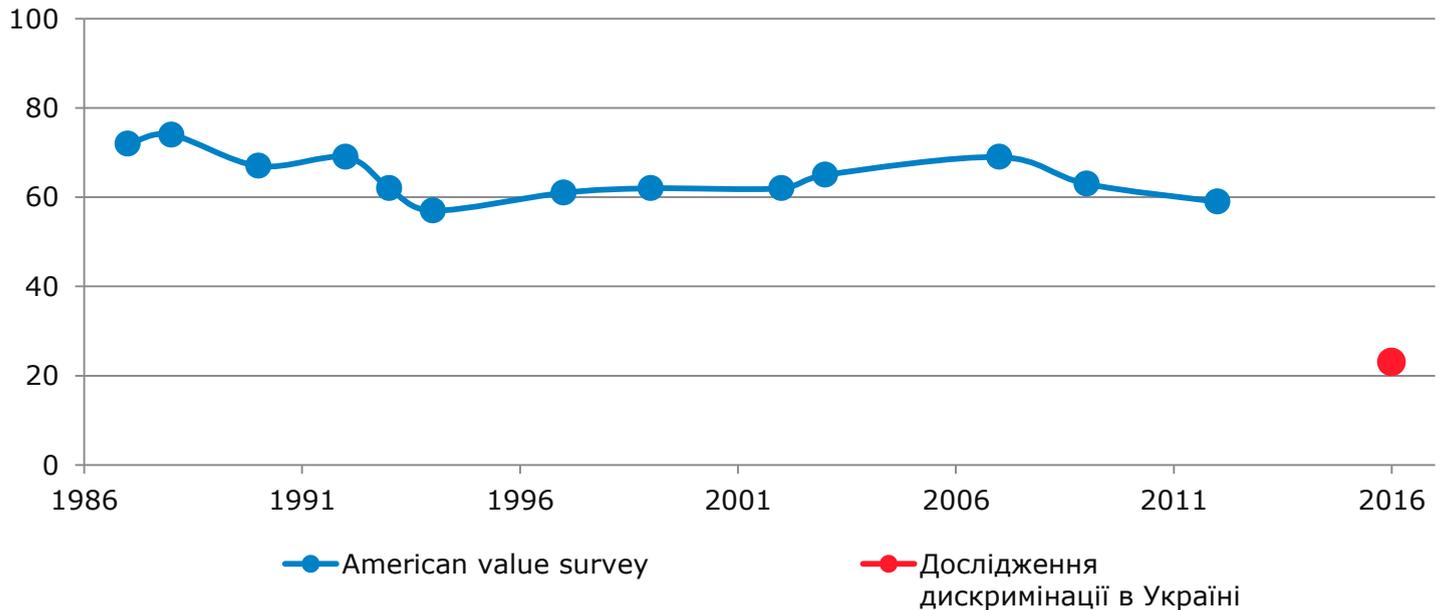

% згодних з твердженням
База: Всі респонденти, n=1006

The government is really run for the benefit of all the people
<http://www.people-press.org/values-questions/q30m/government-run-for-the-benefit-of-all-the-people/>

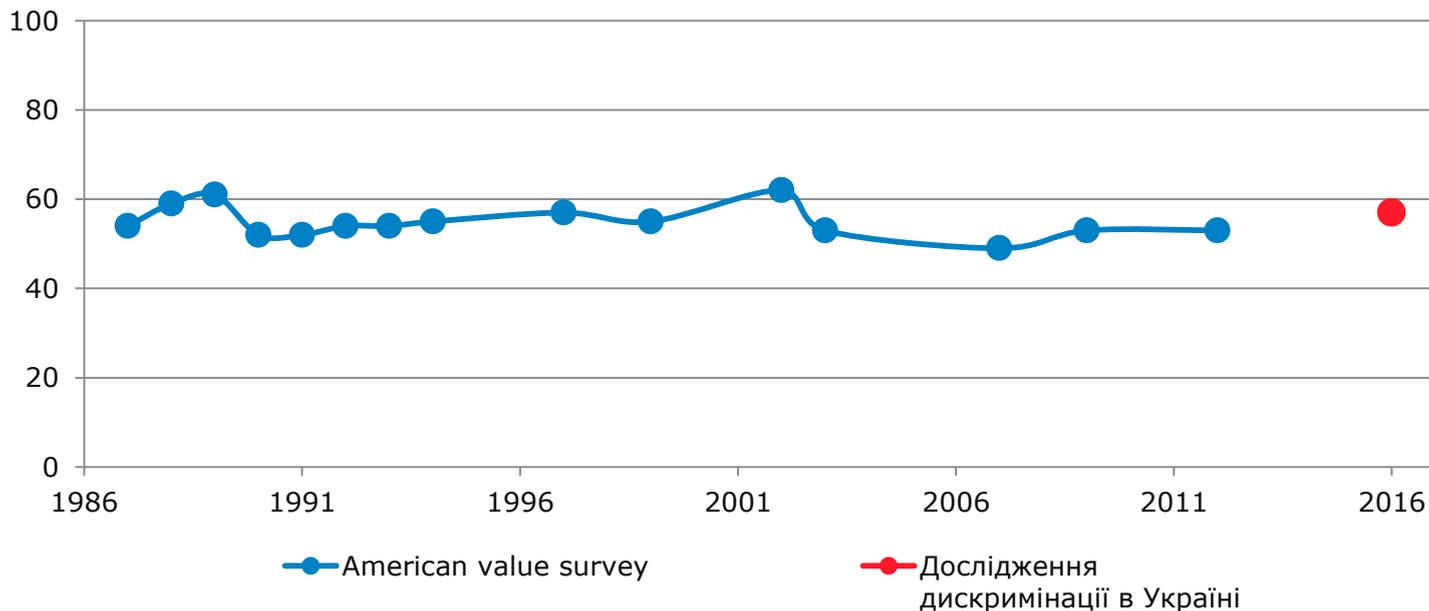
Держава дбає про тих, хто не може піклуватися про себе

% згодних з твердженням
База: Всі респонденти, n=1006

It is the responsibility of the government to take care of people who can't take care of themselves
<http://www.people-press.org/values-questions/q40e/government-should-care-for-people-who-cant-care-for-themselves/>

Кращий спосіб забезпечити мир – нарощувати військову міць

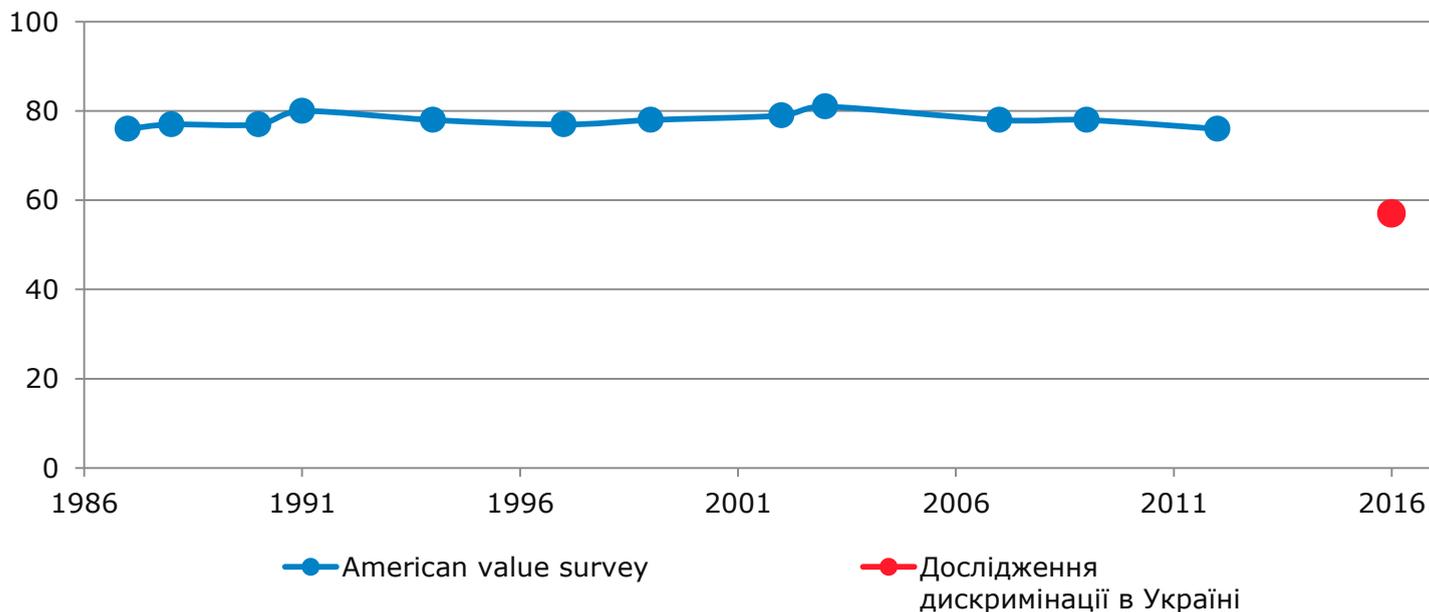

% згодних з твердженням
База: Всі респонденти, n=1006

The best way to ensure peace is through military strength
<http://www.people-press.org/values-questions/q40p/best-way-to-ensure-peace-is-through-military-strength/>

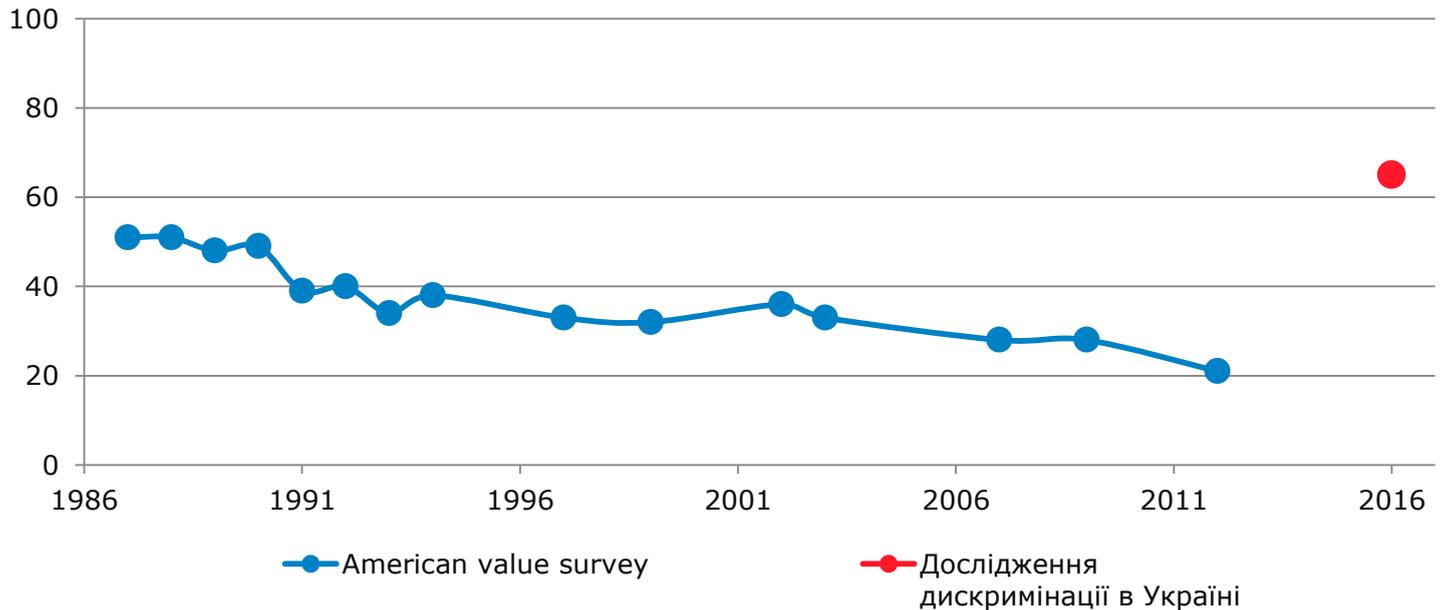
Молитва є важливою частиною мого повсякденного життя

% згодних з твердженням
База: Всі респонденти, n=1006

Prayer is an important part of my daily life
<http://www.people-press.org/values-questions/q41a/prayer-is-an-important-part-of-my-daily-life/>

Школи повинні мати право звільняти вчителів, якщо вчителі є гомосексуальними

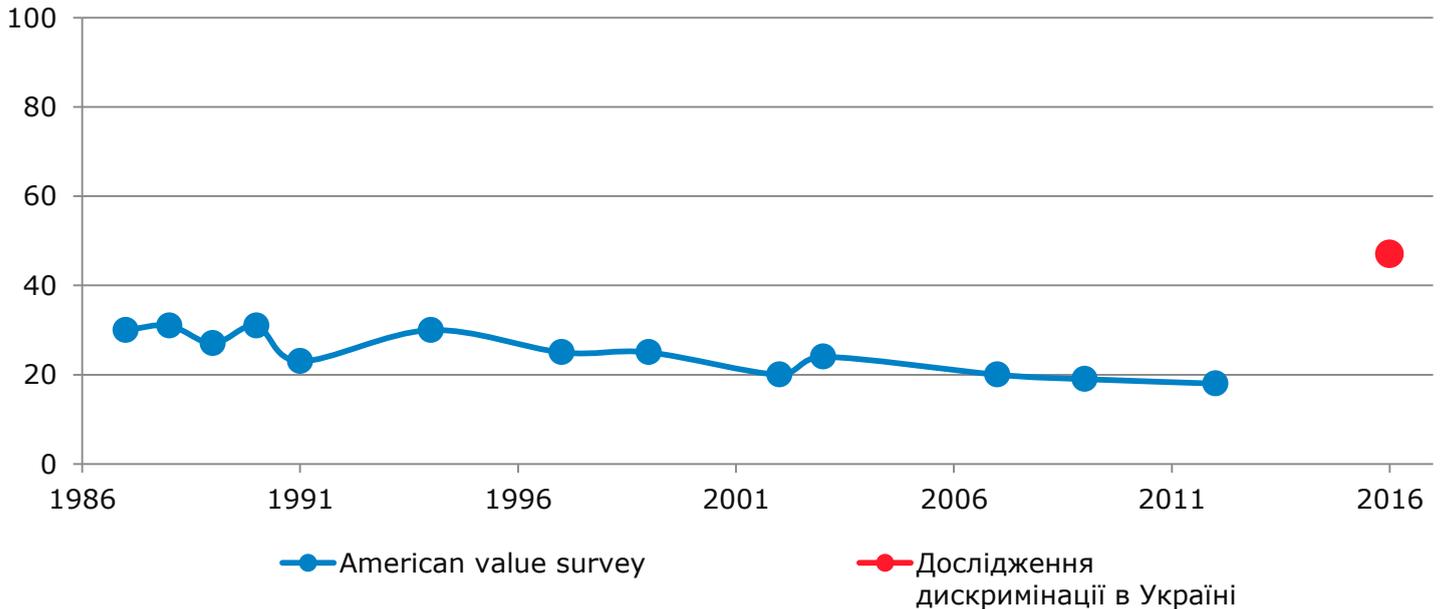

% згодних з твердженням
База: Всі респонденти, n=1006

School boards ought to have the right to fire teachers who are known homosexuals
<http://www.people-press.org/values-questions/q41e/school-boards-have-the-right-to-fire-homosexual-teachers/>

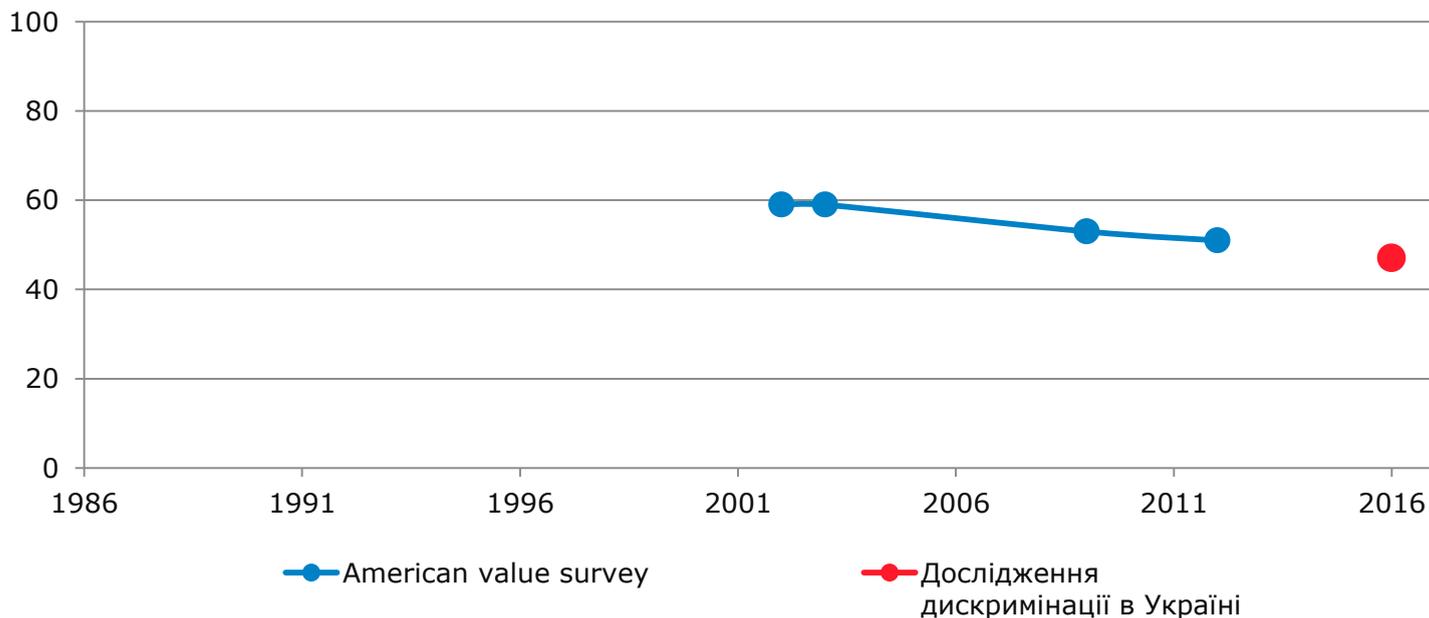
Жінки повинні повернутися до своєї традиційної ролі в суспільстві

% згодних з твердженням
База: Всі респонденти, n=1006

Women should return to their traditional roles in society
<http://www.people-press.org/values-questions/q41j/women-should-return-to-their-traditional-roles-in-society/>

Жінки необґрунтовано отримують менше можливостей для роботи, ніж чоловіки

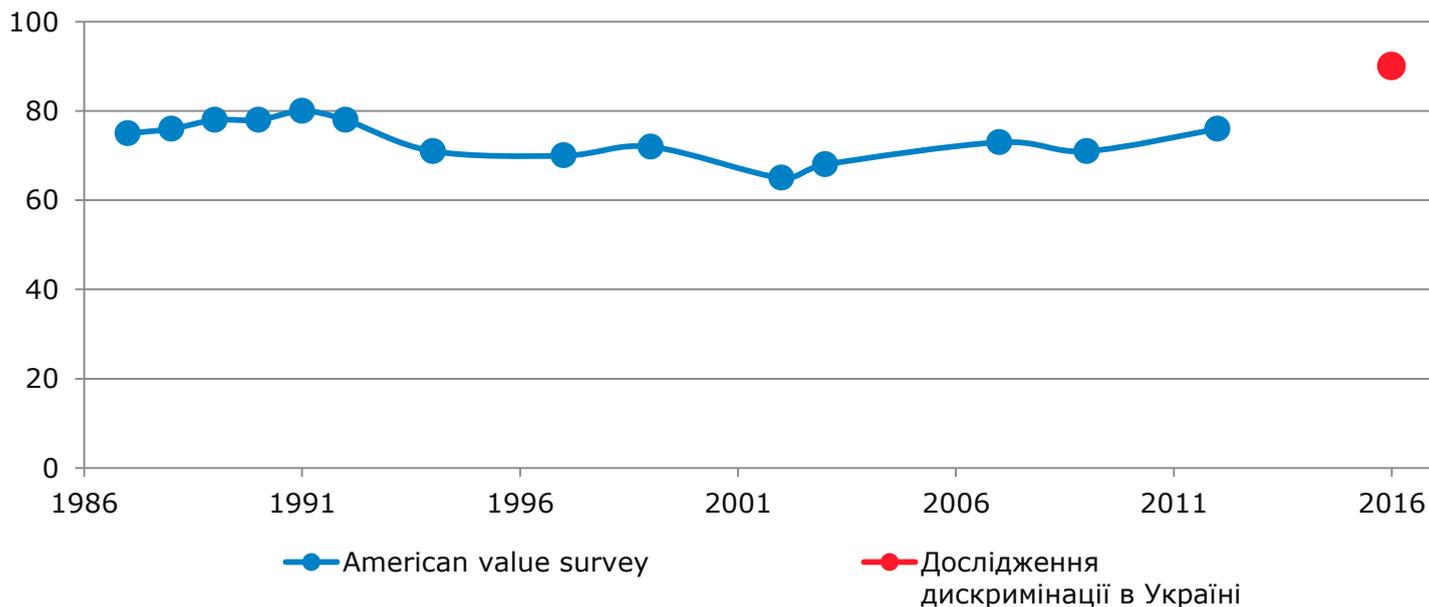

% згодних з твердженням
База: Всі респонденти, n=1006

Women get fewer opportunities than men for good jobs
<http://www.people-press.org/values-questions/q40aa/women-get-fewer-opportunities-than-men-for-good-jobs/>

В Україні багаті люди стають багатшими, а бідні лише біднішають

% згодних з твердженням
База: Всі респонденти, n=1006

Today it's really true that the rich just get richer while the poor get poorer
<http://www.people-press.org/values-questions/q41q/rich-just-get-richer-while-the-poor-get-poorer/>

ДИСКРИМІНОВАНІ ГРУПИ

Дискримінація бідних є найбільш видимою для опитаних, найменш помітною є дискримінація за мовними ознаками

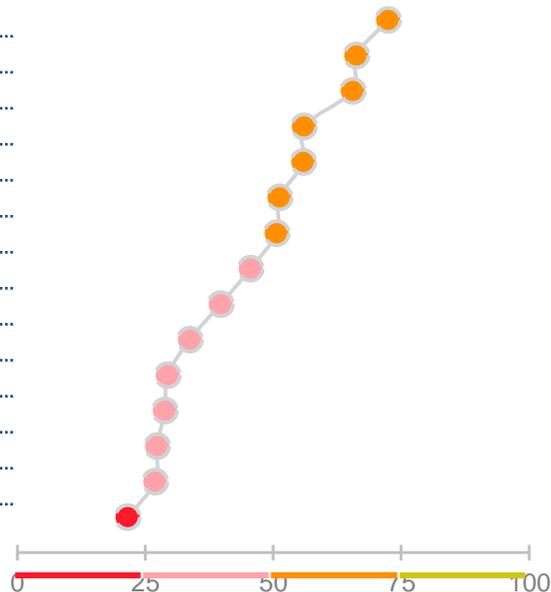
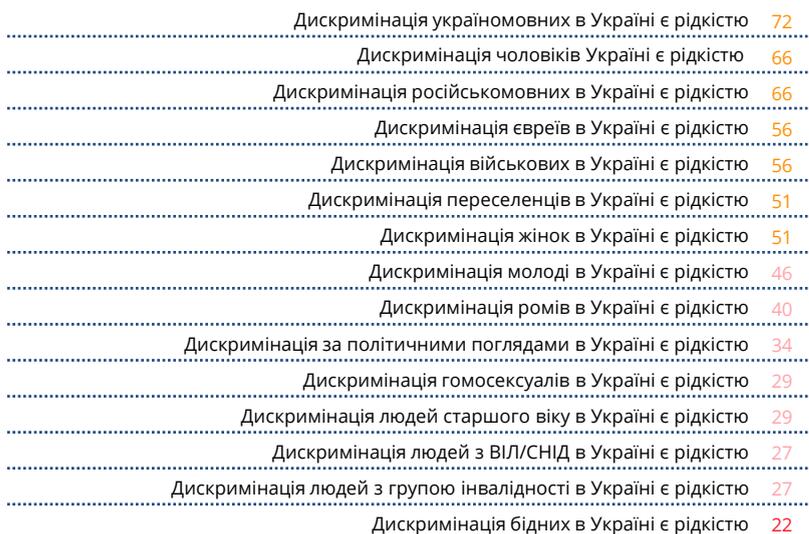
проранжовано за % відповідей «Погоджуюсь»
щодо кожного з наведених тверджень

База: Всі респонденти, n=1006

Значимої різниці за статтю, віком, національністю, статком, освітою та типом поселення у судженнях не виявлено

проранжовано за % відповідей «Погоджуюсь»
щодо кожного з наведених тверджень

↑↓ Статистично значимо вище/нижче
в порівнянні з середнім по Україні
База: Всі респонденти, n=1006

Топ-5 дискримінованих груп в Україні на думку опитаних

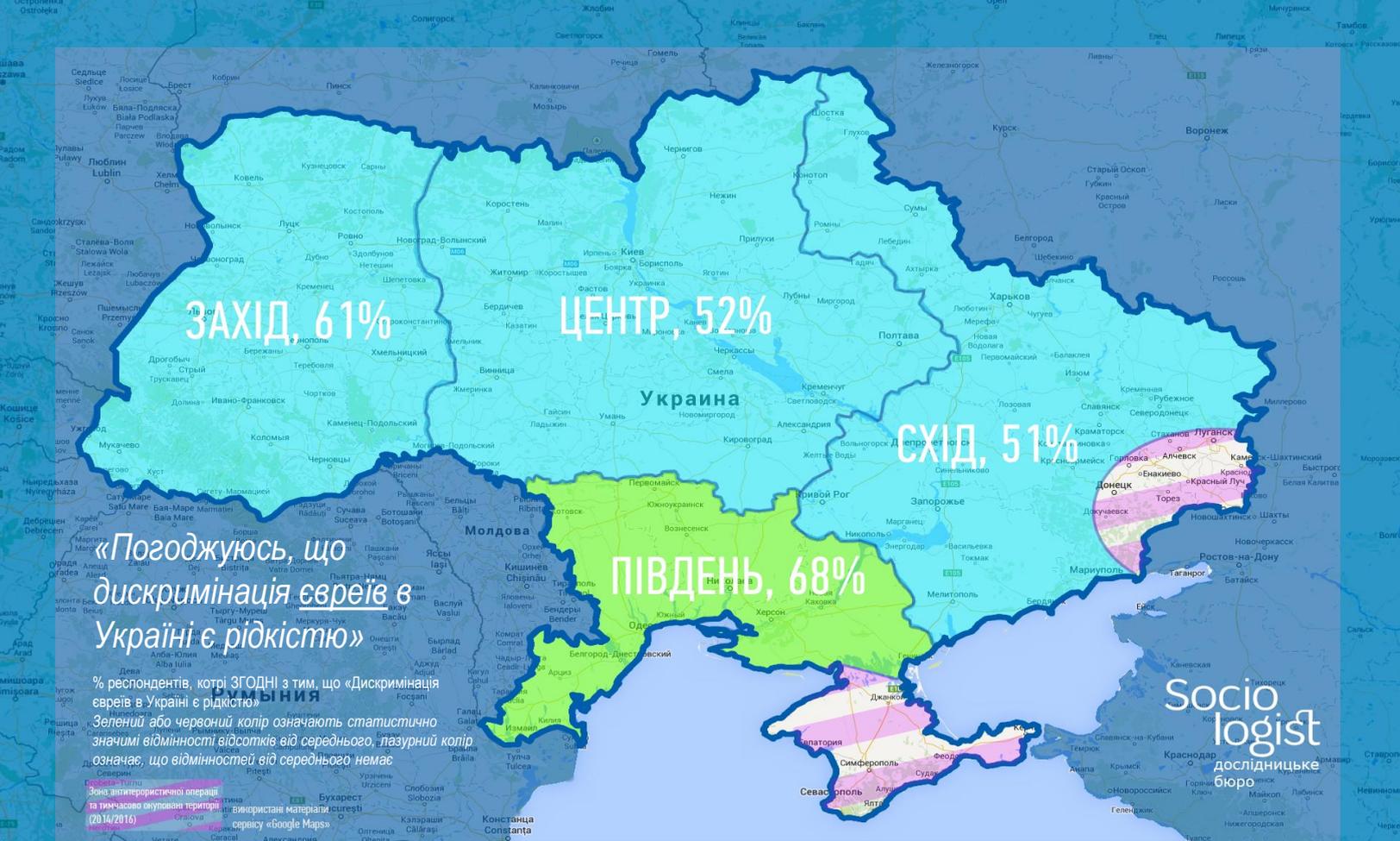
72%	62%	62%	49%	45%
Дискримінація бідних	Дискримінація людей з групою інвалідності	Дискримінація людей старшого віку	Дискримінація за політичними поглядами	Дискримінація людей з ВІЛ/СНІД

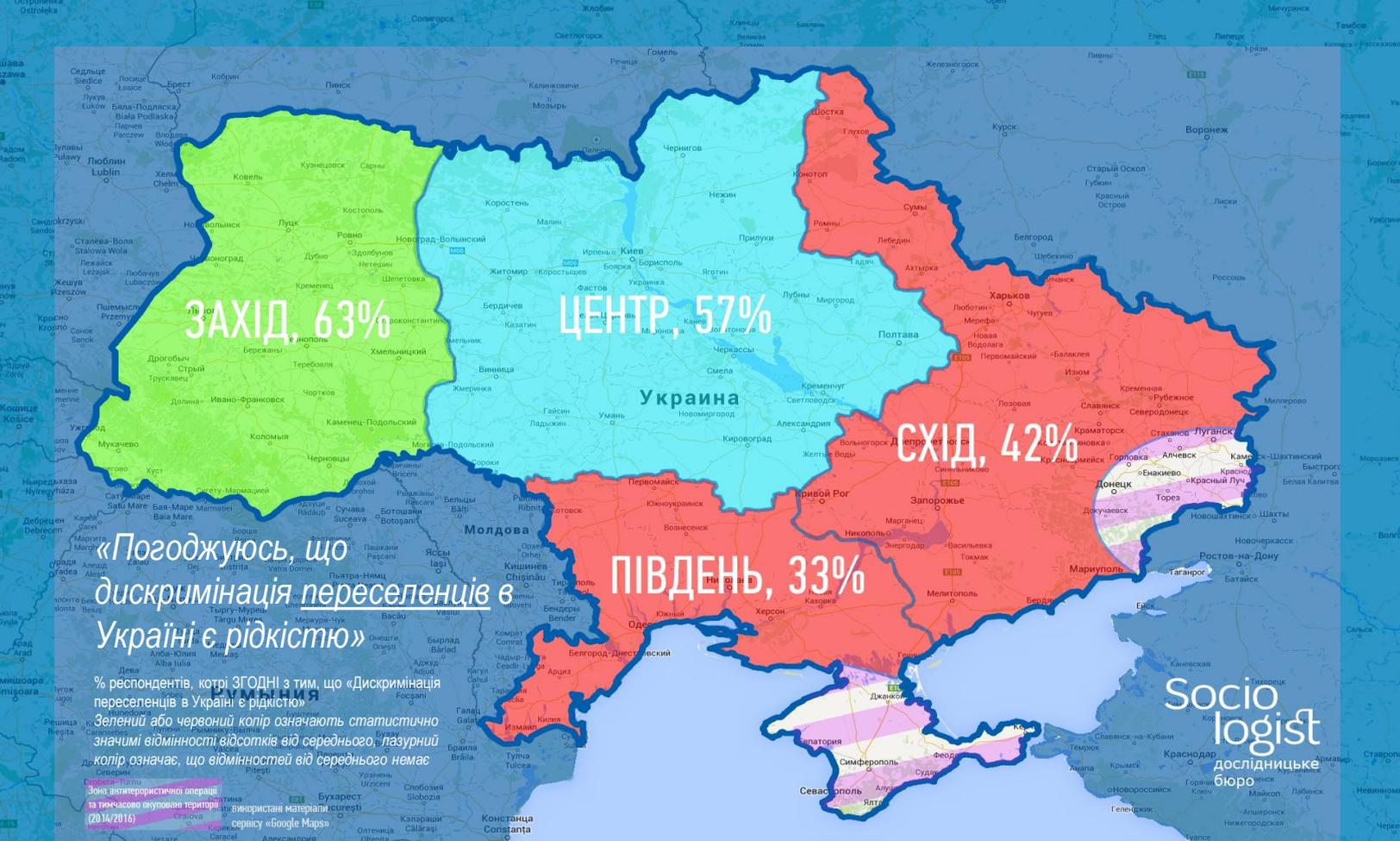
% відповідей «Не погоджуюсь» щодо тверджень про «рідкість дискримінації» по кожній з наведених ознак

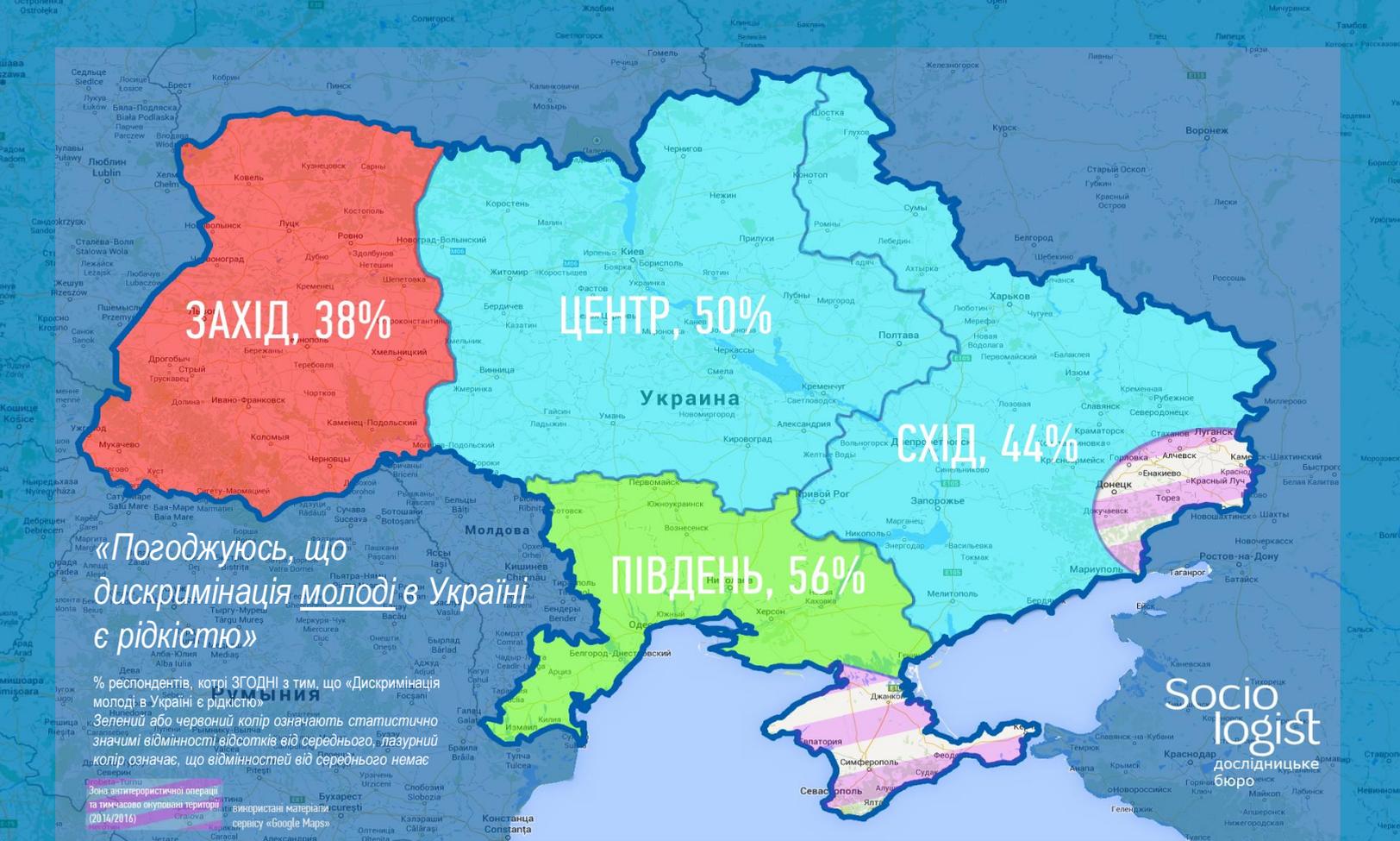
База: Всі респонденти, n=1006

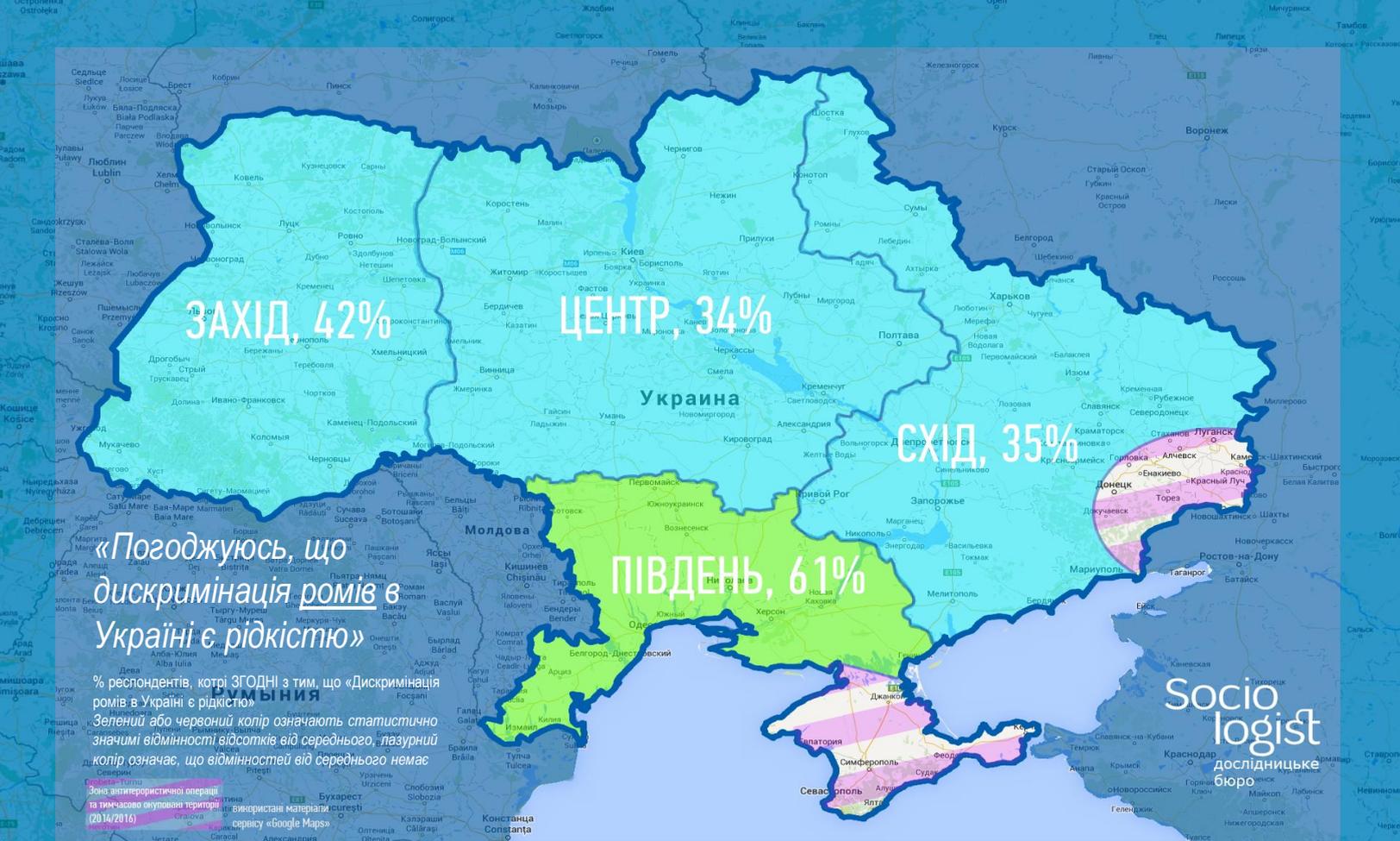

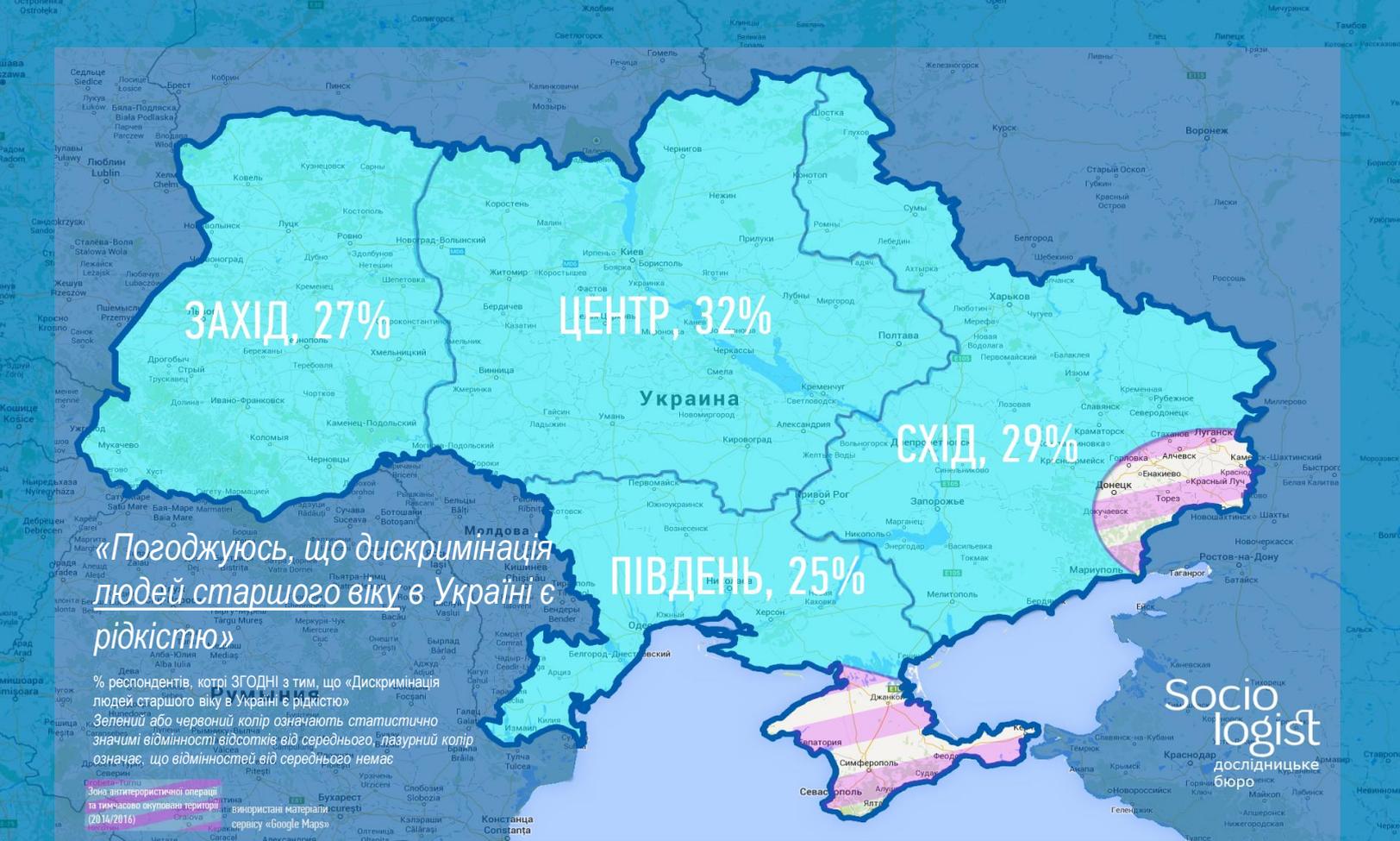

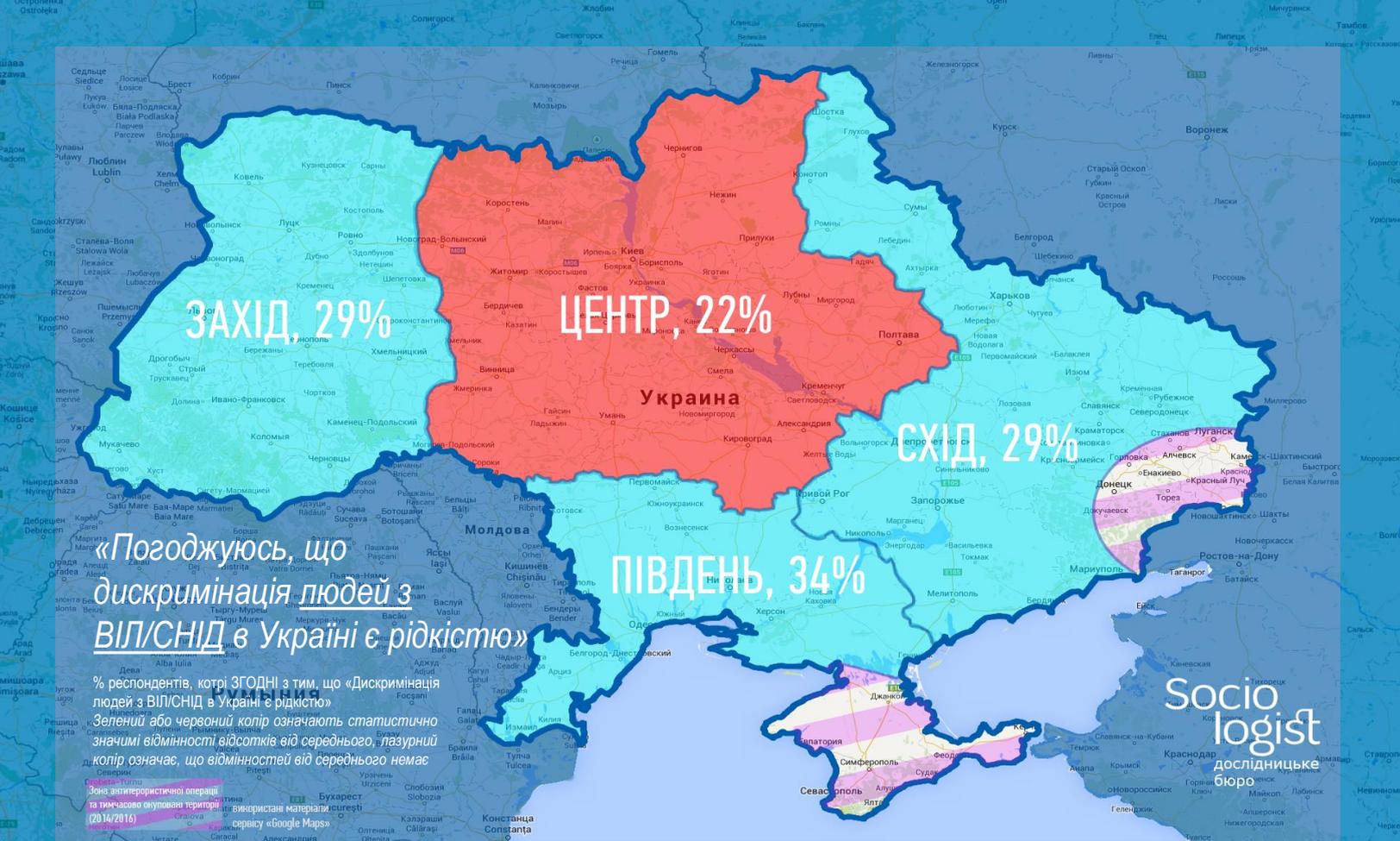

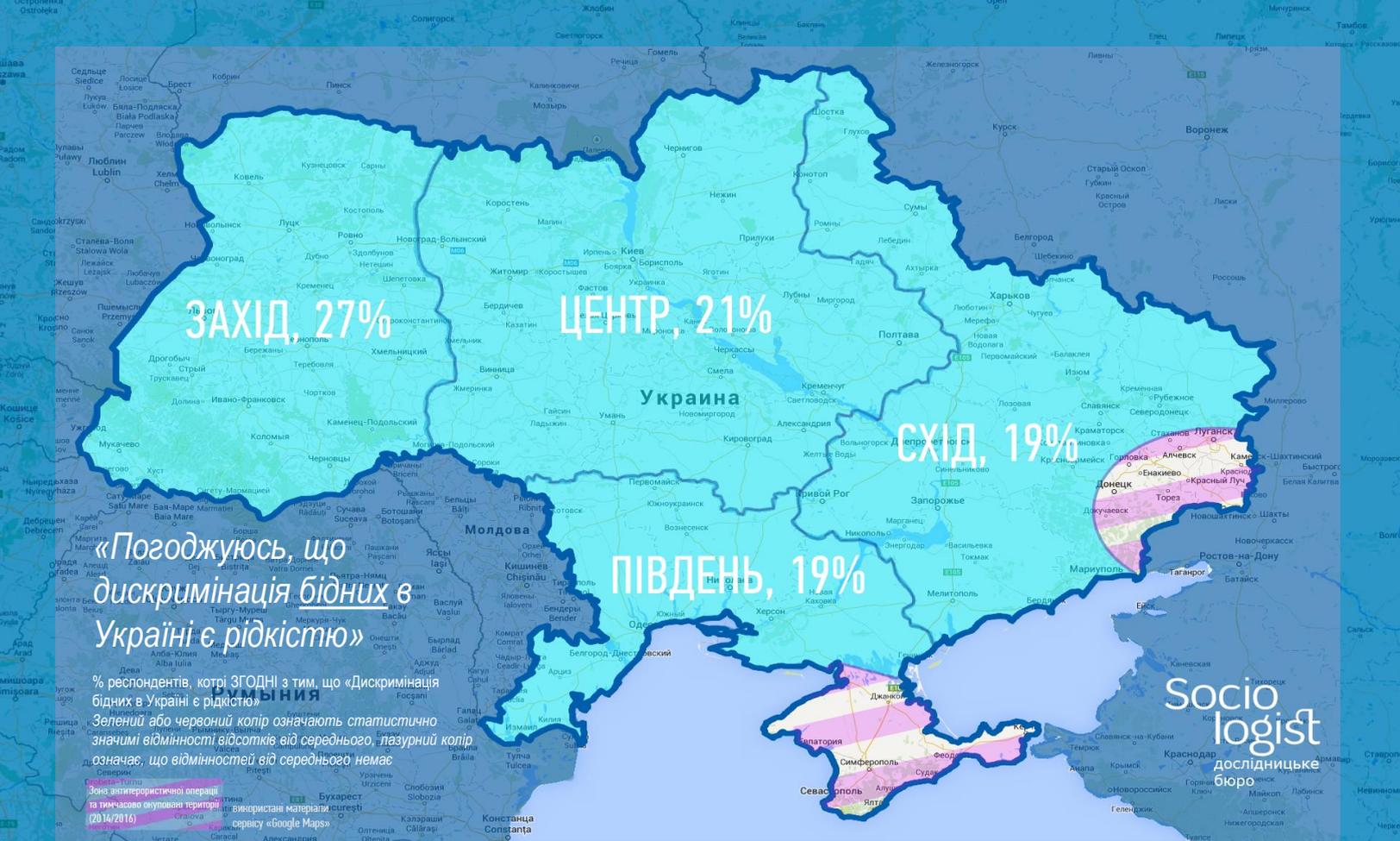

ШКАЛА SIS

SIS – Social Interest Scale, або шкала соціального інтересу, запропонована Джеймсом Крендалом для вимірювання рівня «соціальності», тобто орієнтації на суспільний інтерес замість орієнтації на внутрішні індивідуалістичні мотиви

- Шкала соціального інтересу (SIS) була розроблена доктором психології університету Орегони, доцентом Державного Нью-Йоркського Університетського Коледжу міста Освего Дж. Крендалом на основі суджень експертів про ступінь зв'язку різних якостей з соціальним почуттям та поведінкою. Остаточний варіант шкали мав 15 пар якостей, кожна з яких містить «внутрішню» (або «індивідуалістично») орієнтовану та «соціально» орієнтовану якість. В кожній з пар респондент може обрати лише одну якість, яка ближче для нього. Також шкала оснащена 9 буферними парами, котрі не впливають на підрахунок загального індексу «соціального інтересу» або «орієнтованості на суспільство». Після вибору в кожній з 24 пар шкали SIS формується індекс «соціального інтересу», що може дорівнювати від 0 до 15 балів. 0-6 балів традиційно вважається низьким рівнем соціальної орієнтованості, 7-10 – середнім рівнем, 11-15 балів – високим рівнем соціальної орієнтованості.
- Індекс SIS при аналізі великих груп людей допомагає визначити соціально-психологічний потенціал соціальних груп до солідаризації, соціальної емпатії, соціальної толерантності. Під час дослідження явищ дискримінації важливо розуміти, який в дискримінації соціально-психологічний фон і як саме він корелює з фоном соціальним.

A Scale of Social Interest / Crandall J.E. // Individual Psychology: The Journal of Adlerian theory, Research and Practice – 1991. – Vol. 47. – №1. p. 106-114

ШКАЛА SIS

SIS – Social Interest Scale, або шкала соціального інтересу, що вимірює рівень орієнтованості на суспільний інтерес замість власного інтересу

Зараз Вам буде наведено пари якостей, що властиві людям. Оберіть, будь ласка, в кожній парі характеристику, яку Ви вважаєте більш бажаною для Вас. **ОБОВ'ЯЗКОВА ОДНА ВІДПОВІДЬ В КОЖНОМУ РЯДКУ.** Тож, скажіть, яким би Ви воліли бути:

Обдарованим уявою	1 ☐	2 ☐	Раціональним
Практичним	1 ☐	2 ☐	Впевненим у своїх силах
Корисним	1 ☐	2 ☐	Кмітливим
Врівноваженим	1 ☐	2 ☐	Продуктивним
Вмілим	1 ☐	2 ☐	Дружнім
Інтелектуальним	1 ☐	2 ☐	Дбайливим
Надійним	1 ☐	2 ☐	Амбіційним
Таким, що поважає інших	1 ☐	2 ☐	Оригінальним
Творчим	1 ☐	2 ☐	Розсудливим
Великодушним	1 ☐	2 ☐	Особливим
Відповідальним	1 ☐	2 ☐	Оригінальним
Здібним	1 ☐	2 ☐	Толерантним
Благоннадійним	1 ☐	2 ☐	Розсудливим
Вмілим	1 ☐	2 ☐	Логічним
Таким, що вміє пробачати	1 ☐	2 ☐	Витонченим
Продуктивним	1 ☐	2 ☐	Таким, що поважає інших
Здібним	1 ☐	2 ☐	Незалежним
Енергійним	1 ☐	2 ☐	Здібним до співпраці
Креативним	1 ☐	2 ☐	Корисним
Реалістичним	1 ☐	2 ☐	Моральним
Делікатним	1 ☐	2 ☐	Досвідченим
Дбайливим	1 ☐	2 ☐	Особливим
Амбіційним	1 ☐	2 ☐	Терплячим
Тверезомислячим	1 ☐	2 ☐	Кмітливим

ШКАЛА SIS

SIS – Social Interest Scale, або шкала соціального інтересу, що вимірює рівень орієнтованості на суспільний інтерес замість власного інтересу

- Шкала SIS проходила валідизацію в ході репрезентативного дослідження харківських студентів та подальшої статистичної роботи з отриманим масивом даних, а потім перевірялася та уточнювалась під час дослідження «відверто соціально орієнтованих спільнот», а саме активістів під час демонстрацій та мітингів*.
- В ході валідизації шкали було виявлено, що в середі відверто соціально орієнтованих людей показники індексу SIS статистично значимо зростають у порівнянні із випадковими групами людей (студенатми). Середній рівень індексу серед студентів склав 6 балів, в той час як серед мітингуючих та активістів – 9-10 балів. Це доводить наявність зв'язку показників індексу соціальної орієнтованості та фактичної поведінки людей.
- В той же час в Сполучених Штатах при використанні шкали студенти отримували в середньому 8 балів, в той час як викладачі та священики 9-10 балів*.

*Юрасов В.С. Валідизація шкали соціального інтересу Дж. Крендала // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010. - с. 245-249.
Юрасов В.С. Шкала SIS для измерения потенциала социальной солидарности // Сборник материалов XXVII Международной научно-практической конференции «Система ценностей современного общества»: – Новосибирск. – 2013, с. 121-126.

ШКАЛА SIS

*SIS – Social Interest Scale,
або шкала соціального
інтересу, що вимірює рівень
орієнтованості на
суспільний інтерес замість
власного інтересу*

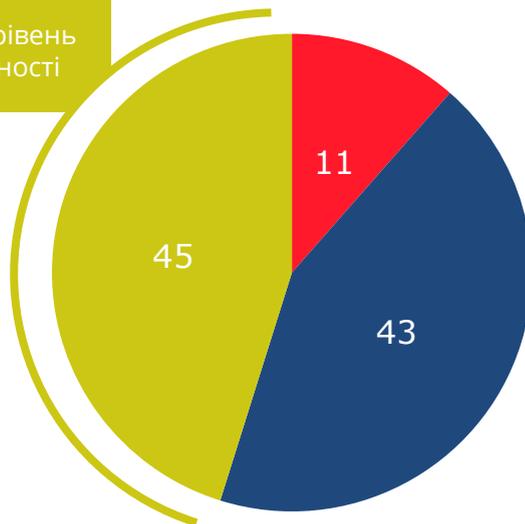
- Незважаючи на те, що традиційно 0-6 балів вважається низьким рівнем соціальної орієнтованості, 7-10 – середнім рівнем, 11-15 балів – високим рівнем соціальної орієнтованості*. Під час дослідження «Українські ландшафти дискримінації» за результатами кластерного аналізу методом K-means, три групи (низького, середнього та високого) соціального інтересу (або соціальної орієнтованості) були сформовані по-іншому, бо ці категорії все ж таки відносні і більш актуальним є більш раціональна кластеризація існуючого масиву, а не порівняння груп з іншими масивами даних.
- Таким чином, респонденти, що набрали від 0 до 5 балів сформували групу низького показнику соціальної орієнтації, 6-9 балів – середнього показника, та 10-15 балів – високого рівня.

*Юрасов В.С. Валідизація шкали соціального інтересу Дж. Крендала // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства.: – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010. - с. 245-249.
Юрасов В.С. Шкала SIS для измерения потенциала социальной солидарности // Сборник материалов XXVII Международной научно-практической конференции «Система ценностей современного общества»: – Новосибирск. – 2013, с. 121-126.

Лише 11% мають низький рівень соціальної орієнтованості, майже половина респондентів – дуже соціально орієнтовані

45% мають високий рівень соціальної орієнтованості

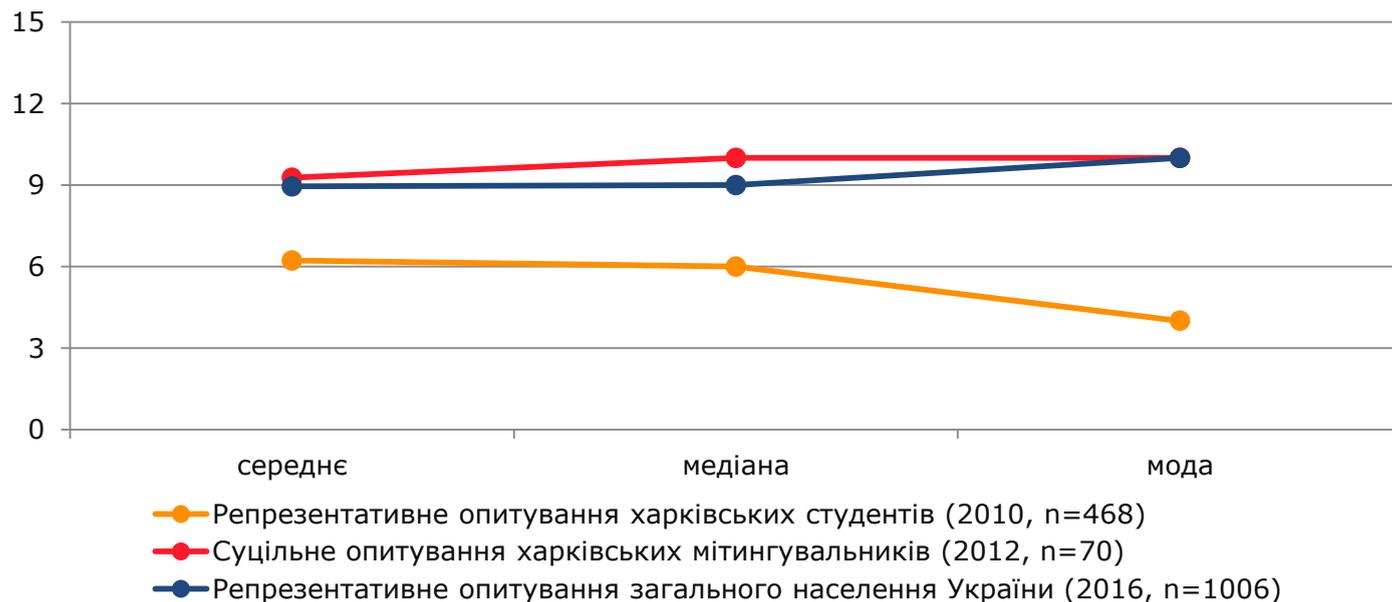

Групи соціальної орієнтованості, сформовані за результатами групування даних за шкалою SIS.
%

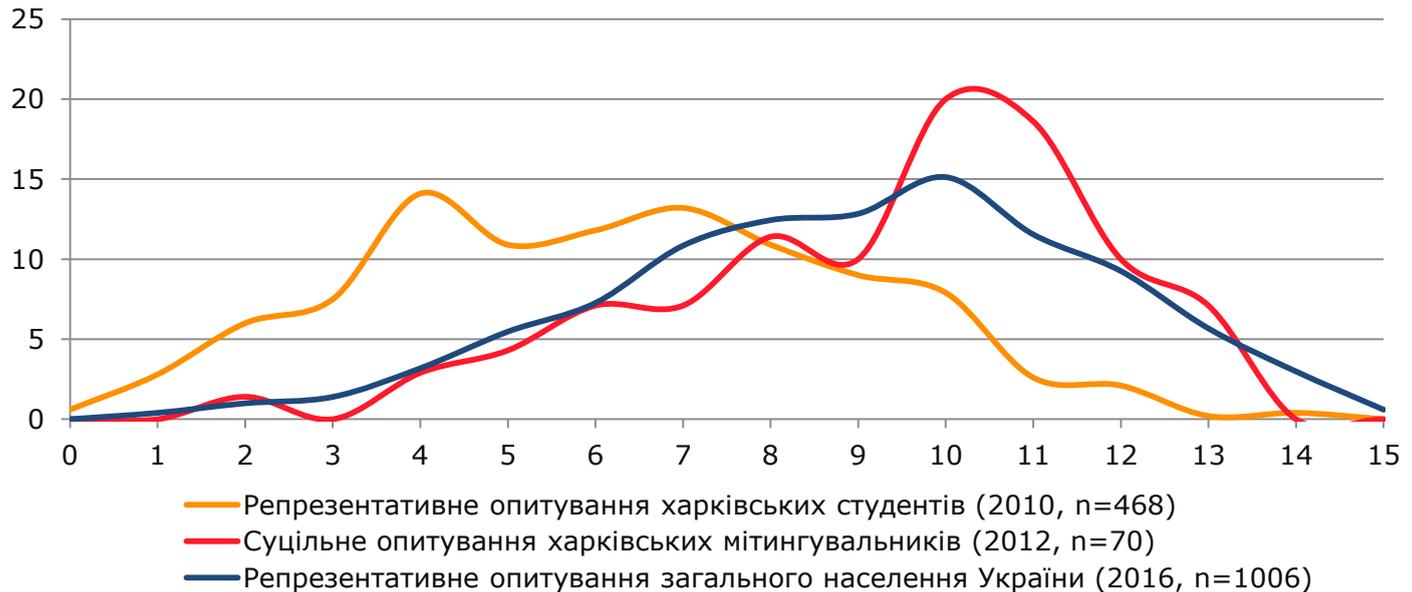
- Низький рівень орієнтованості на суспільство (0-5 балів, середній бал 4,0)
- Середній рівень орієнтованості на суспільство (6-9 балів, середній бал 7,7)
- Високий рівень орієнтованості на суспільство (10-15 балів, середній бал 11,4)

База: Всі респонденти, n=1006

Статистичні показники за індексом SIS в загального населення майже ідентичні до показників активістів минулих років

Активісти мають більш виражений пік на високих значеннях індексу SIS, але крива загального населення посунута вправо, в сторону зростання показників

ШКАЛА SIS

SIS – Social Interest Scale, або шкала соціального інтересу, що вимірює рівень орієнтованості на суспільний інтерес замість власного інтересу

- Однак, найважливіше розуміти, чи пов'язані показники рівня соціальної орієнтованості населення та рівня дискримінації. Вихідна **гіпотеза полягає в тому, що рівень дискримінації обернено пропорційно пов'язаний з рівнем соціальних орієнтацій суспільства**, тобто чим вище рівень соціальних орієнтацій (або значення індексу за шкалою SIS), тим меншою є вірогідність дискримінаційних суджень.
- В дослідженні «Українські ландшафти дискримінації» респонденти оцінювали 30 суджень, серед яких 9 були відверто такими, що дискримінують, 6 були відверто толерантними та 15 мали нейтральний характер.
- Найцікавішими є відмінності у рівні згоди з дискримінаційними судженнями та рівень незгоди з толерантними судженнями в розрізі трьох груп з різним рівнем соціальної орієнтованості.

Підтримка суджень в групах SIS

№	% тих, хто згоден з судженням	Тип судження	Підтримка суджень в різних групах соціальної орієнтації		
			Низький рівень	Середній рівень	Високий рівень
			n=115	n=436	n=454
1	Свобода слова не повинна поширюватися на тих, хто переселився з Донбасу чи досі мешкає там	Таке, що дискримінує	19	20	11
2	Меншини в Україні поводять себе провокативно та негідно	Таке, що дискримінує	29	30	24
3	Біженці з інших країн загрожують нашому доброту	Таке, що дискримінує	39	38	28
4	Ми повинні зробити все можливе, щоб поліпшити становище меншин	Толерантний	40	40	45
5	Я відчуваю, що є різниця між переселенцями з Криму та переселенцями з Донбасу	Нейтральний	27	26	21
6	Потрібно допомагати переселенцям з Криму та Донбасу	Толерантний	61	74	82
7	Жінки повинні повернутися до своєї традиційної ролі в суспільстві	Таке, що дискримінує	35	47	50
8	Школи повинні мати право звільняти вчителів, якщо вчителі є гомосексуальними	Таке, що дискримінує	64	61	69
9	Кращий спосіб забезпечити мир в Україні – нарощувати військову міць	Нейтральний	59	58	55
10	Релігійність людини говорить про її обмеженість	Таке, що дискримінує	14	15	8
11	Росіяни в Україні повинні мати менше прав, ніж українці	Нейтральний	27	29	19
12	Роботодавець має право звільнити або не прийняти на роботу людину, якщо вона/він йому не подобається	Таке, що дискримінує	23	24	18
13	Я турбуюся через загрозу терактів	Нейтральний	61	66	71
14	В Україні багаті люди стають багатшими, а бідні лише біднішають	Нейтральний	86	85	95
15	Ми всі повинні бути готові боротися за нашу країну – Україну	Нейтральний	83	80	88
16	Держава зазвичай є слабкою та байдужою до проблем громадян	Нейтральний	72	82	84
17	На чоловіків покладається більше відповідальності, ніж вони можуть витримати	Нейтральний	35	40	38
18	Права переселенців з Донбасу мають обмежуватися	Таке, що дискримінує	20	25	15
19	Держава працює на благо всіх людей	Нейтральний	16	19	14
20	Молитва є важливою частиною мого повсякденного життя	Нейтральний	32	43	51
21	Повернення військових після АТО – реальна загроза суспільній безпеці	Таке, що дискримінує	20	26	20
22	В Україні настав час легалізувати одностатеві шлюби (шлюби чоловіків з чоловіками і жінок з жінками)	Толерантний	14	13	8
23	Шоби у суспільстві не було дискримінації, кожен має докласти зусиль	Нейтральний	80	82	89
24	Права всіх громадян України, незалежно від національності, повинні бути рівними	Толерантний	83	84	93
25	Держава в Україні дбає про тих, хто не може піклуватися про себе	Нейтральний	24	25	22
26	Жінки необґрунтовано отримують менше можливостей для роботи, ніж чоловіки	Толерантний	34	44	46
27	Я відчуваю тиск з боку держави, органів влади та правопорядку	Нейтральний	37	35	37
28	Існують групи людей, права яких набагато ширше моїх власних, і це неправильно	Нейтральний	79	79	84
29	Наш обов'язок – допомагати українським військовим	Толерантний	75	79	86
30	З дискримінацією у суспільстві має боротись держава	Нейтральний	76	78	82

База: Всі респонденти, n=1006

99

Статистично значимо вище в порівнянні з середнім по Україні

7

Статистично значимо нижче в порівнянні з середнім по Україні

ШКАЛА SIS

Потенціал соціальних орієнтацій населення – величезний

- Дискримінаційні судження знаходять статистично значимо менше підтримки в групах високого соціального інтересу, в той час як толерантні судження знаходять зі зростом соціальних орієнтацій статистично значимо більше підтримки.
- Ситуація статистично значимих відмінностей спостерігається у 8 з 15 (№№1, 3, 6, 10, 18, 24, 26, 29) дискримінаційно-толерантних суджень, тенденції до значимих відмінностей спостерігаються в оцінці ще трьох (№№2, 4, 11) суджень різними групами, виділеними за рівнем соціальної орієнтованості. Таким чином разом, в 11 з 15 суджень спостерігається зв'язок між рівнем соціальних орієнтацій та дискримінаційності суджень. Зворотна ситуація спостерігається лише в двох судженнях лише в оцінці 3 суджень з 15 (№№7, 8, 22), і ще в одному судженні не спостерігається ні статистично значимих відмінностей, ні тенденцій до них (№21).
- Тобто більш толерантне, не дискримінаційне ставлення до суспільства частіше спостерігається в групі більш високого рівня соціальних орієнтацій, і важливо, що ця група (високого рівня соціальності за шкалою SIS) не є меншістю серед населення, а складає 45% респондентів. Таким чином, **можливості для подолання дискримінації – величезні: і за кількістю соціально орієнтованих, соціально зацікавлених, і вірогідніше за все соціально активних, і за їх більш толерантно орієнтовною якістю.**

Для Інформаційного центру «Майдан Моніторинг».

Ця публікація була створена за підтримки Європейського Союзу. За зміст цієї публікації повну відповідальність несе Громадська організація «Інформаційний центр «Майдан Моніторинг». Зміст цієї публікації не є відображенням офіційної позиції Європейського Союзу.

Європейський Союз об'єднує 27 країн-членів, які вирішили поступово об'єднати свої знання, ресурси та долі. Протягом 50 років свого розширення вони разом побудували простір стабільності, демократії та сталого розвитку, водночас утверджуючи культурне розмаїття, толерантність та індивідуальні свободи.

Європейський Союз прагне розділити свої досягнення та цінності з країнами та людьми за межами своїх кордонів.

Socio
logist

дослідницьке
бюро

adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam
aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum do
m serum ipsumqui blaborpos dolorit liquaeece ne con nonesed ictesequam quam quatio. Ullab ipsuntiatu? M
us adit vendipicte nonsequid ut quodignati ab in pro tore landa con [Харків, Україна](#) conecate discipsam hic t
um quo etur apic tem fugianit hiciet pra sin coresed unt aut vendem [2016](#) aut harum excearu mentist inctur s
incimax imillac iiscidu ciaturest, aspedit, sit persperunt ant, untis essuntio. Ut omniam res mo cuptati dolorpo
temqui blatius dolorerit ressit accus. At id qui is expliti omnisquam etur, as eturiti ut pos atisitae eium faceatu
m, non repedit laborruptur? Qui nam hil mi, vendus molut el modigenient volor saperferum facepudam fugit
s doluntur sumquae raecae cus. Quibusam occum con norum et quos alis aborest rened que im ea volenia

Socio
logist

